

**Кыргыз Республикасынын  
ТӨЛӨМ ТЕҢДЕМИ**

**2014-жыл**

**2015-жылдын май айы**

---

**Бишкек**

---

РЕДАКЦИЈАЛЫК  
КЕҢЕШ:

Төрага: Н. Жениш  
Кенештин мүчөлөрү: С. Урустемов  
Г. Исакова

Жоопту катчы: К. Кудабает

---

## ***Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми***

“Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми” Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан даярдалган. Төлөм теңдемин түзүүнүн мыйзамдык негизи болуп Кыргыз Республикасынын 1997-жылдын 29-июлундагы №59 “Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө” мыйзамы жана Кыргыз Республикасынын өкмөтүнүн 2000-жылдын 3-ноябрындагы “Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеминин статистикасын жакшыртуу боюнча чаралар жөнүндө” токтому саналат. Басылмада тышкы секторду өнүктүрүүдөгү акыркы тенденциялар чагылдырылат жана төлөм теңдеми, тышкы соода, эл аралык камдар, тышкы карыз жана эл аралык инвестициялык позициялар боюнча статистикалык маалыматтарды, ошондой эле төлөм теңдемин түзүүнүн маалыматтык базасын камтыйт. Басылма жылына 4 жолу – январь, май, июль жана октябрь айларында кыргыз, орус жана англис тилдеринде чыгарылып турат.

Бул басылмада, эл аралык инвестициялар боюнча 2014-жыл үчүн маалыматтар алдын ала маалыматтар болуп саналат.

**Басылманын маалыматтарын жаңыртуунун акыркы күнү: 2015-жылдын 20-майы.**

### **Шарттуу белгилер жана эскертүүлөр:**

- ... маалыматтардын жок экендигин билдирет;
- көрсөткүчтөр 0 (нөлгө) барабар же мааниге ээ эмес экендигин билдирет;
- жылдар же айлар ортосундагы мезгил аралыгын (1994-1996-жылдар же январь-июль айлары) билдирет, бул жерде чектүү даталар аралыгындагы жылдар жана айлар камтылган.

Цифраларды тегеректөөдөн улам, акыркы саптарда суммаларды чыгарууда дал келбестиктер болушу мүмкүн.

Басылмада пайдаланылуучу эсепке алуу ыкмаларынын же буга чейин колдонулуп келген маалыматтардын өзгөртүлүшү ыктымалдыгына байланыштуу, мурда келтирилген маалыматтар корректировкаланышы мүмкүн жана ага ылайык 10 жылды камтыган мезгил аралыгы “ачык” деп эсептелинет.

Басылмага байланыштуу суроолор боюнча:  
Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын  
Финансы статистикасы жана маалымдоо башкармалыгынын  
Төлөм теңдеми жана тышкы карыз бөлүмүнө  
Бишкек шаары, Т. Үмөталиев атындагы көчө, 101 дареги боюнча,  
(+996 312) 66-90-07, 66-90-56 телефондору  
(+996 312) 61-52-85; 61-07-30 факсы аркылуу кайрылсаңыздар болот.  
Электрондук почта: [kkudabaev@nbkr.kg](mailto:kkudabaev@nbkr.kg)

Уюштуруучусу – Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы  
Басылма Кыргыз Республикасынын адилет министрлигинде 605 номеринде каттоодон өткөн.

© Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, 2015-жыл  
Басылманы кайрадан басып чыгаруу Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын уруксаты менен жүзөгө ашырылат, ал эми андан шилтеме келтирүүдө булагын көрсөтүү зарыл.

“Триада-принт” басма үйүндө чыгарылат.

Тел.: +996 312 69 03 93

+996 312 69 03 94

e-mail: [pochta@triadaprint.kg](mailto:pochta@triadaprint.kg)

---

## **Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын башка басылмалары**

### ***Акча-кредит саясаты жөнүндө отчет (Инфляция боюнча баяндама)***

Басылманын максаты болуп кеңири коомчулукка акча-кредит саясатынын максаты жана натыйжалары жөнүндө мезгил-мезгили менен маалымдап туруу саналат. Басылмада, акча-кредит саясатын жана керектөө бааларынын индексинин динамикасын камтуу менен, тышкы чөйрөнүн өнүгүшүнө жана өлкөдөгү макроэкономикалык абалга талдап-иликтөөлөр, негизги соода өнөктөштөрү болуп келген өлкөлөрдүн, ошондой эле экономиканын реалдуу жана тышкы секторлорунун өнүгүшү, инфляция боюнча орто мөөнөттүк болжолдоолор сунушталат. Чейрек сайын электрондук калыпта кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарыяланат.

### ***Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын бюллетени***

Бул маалыматтык басылма Кыргыз Республикасынын негизги макроэкономикалык көрсөткүчтөрү, экономикасынын сектору боюнча статистикалык маалыматтарды камтыйт. Ай сайын кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарык көрөт.

### ***Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын жылдык отчету***

Басылма Улуттук банктын өткөн жыл үчүн толук отчету болуп саналат. Ал өзүнө республиканын экономикалык өнүгүшү жана акча-кредит саясаты, финансылык отчетту, Улуттук банк жөнүндө жалпы маалыматтарды, статистикалык тиркемелерди камтыйт. Кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарык көрөт.

### ***Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын пресс-релизи***

Улуттук банкта болуп өткөн жаңылыктарды, финансы рыногунун негизги маалыматтарын камтыйт. Жума сайын кыргыз жана орус тилдеринде жарыяланат.

### ***Кыргыз Республикасынын финансы секторунун туруктуулугу жөнүндө отчет***

Бул отчет финансылык туруктуулукка таасир этүүчү тышкы жана ички экономикалык факторлор боюнча Улуттук банктын жалпы баа берүүсүн, банктардын жана башка финансылык ортомчулук институттарынын абалын, ошондой эле Кыргызстандын финансы рынокторунун күндөлүк абалын жана финансы секторунун туруктуулугун талдап-иликтөөнү чагылдырат. Жарым жылдык негизде кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарыяланат.

### ***Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын ченемдик актылары***

Республиканын коммерциялык банктарын жана коомчулукту Улуттук банктын ченемдик актылары жана банктын иши жөнүндөгү расмий маалыматтар менен камсыз кылуу, ошондой эле Кыргыз Республикасынын банктык мыйзамдарын кеңири жайылтуу үчүн Улуттук банктын ченемдик актыларын расмий жарыялоо, бул басылманын негизги максаты болуп саналат. Басылма айына бир жолу кыргыз жана орус тилдеринде жарыяланып турат.

Басылмалар тизмеге ылайык таратылат жана Улуттук банктын [www.nbkg.kg](http://www.nbkg.kg) дарегиндеги web-сайтында “Басылмалар” бөлүгүндө жайгаштырылып келүүдө.

---

## Кыскартылган сөздөрдүн тизмеси

АКЖО	Акча-кредиттик жөнгө салуу органдары
АКУ (SDR/СДР)	Атайын карыз алуунун укуктары
АКШ	Америка Кошмо Штаттары
АЧӨ	Алыскы чет өлкө
АӨБ	Азия өнүктүрүү банкы
БАЭ	Бириккен Араб Эмираттары
БК	Баалуу кагаздар
БФКМ	Банктык эмес финансы-кредит мекемелери
ДБ	Дүйнөлүк банк
ДТК	Дүң тышкы карыз
ЖТК	Жалпы тышкы карыз
Жеке ТК	Жеке тышкы карыз
ИДӨ	Ички дүң өнүм
КБ	Коммерциялык банктар
КМШ	Көзкарандысыз Мамлекеттердин Шериктештиги
КР	Кыргыз Республикасы
КРӨФРТКМК	Кыргыз Республикасынын өкмөтүнө караштуу финансы рыногун тескөө жана көзөмөлдөө мамлекеттик кызматы
МИП	Мамлекеттик инвестициялык программа
МТК	Мамлекеттик тышкы карыз
НЭАК	Номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу
ОПЕК (ОПЕС)	Мунай экспорттоочу өлкөлөрдүн бирикмеси
ПРГФ	Жакырчылыкты азайтуу жана экономикалык өсүштү туруктуу абалга келтирүү механизми
РЭАК	Реалдуу эффективдүү алмашуу курсу
СИФ (s.i.f.)	Импортёр-өлкөнүн чегарасындагы баа
ТБЭС	Коммерциялык банктарда төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу системасы
ТЖ	Техникалык жардам
ТИМ	Тышкы иштер министрлиги
ТКМ	Транспорт жана коммуникация министрлиги
ТЭИТН	Тышкы экономикалык ишкердиктин товардык номенклатурасы
Улуттук банк	Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы
УСК	Улуттук статистика комитети
ФМ	Финансы министрлиги
ФОБ (f.o.b.)	Экспортёр-өлкөнүн чегарасындагы баа
ЭВФ	Эл аралык валюта фондусу
ЭИП	Эл аралык инвестициялык позиция
ЭСТК	Эл аралык стандарттык товардык классификация

---

## МАЗМУНУ

<b>Төлөм тендемнин учурдагы абалы.....</b>	<b>8</b>
<b>I тиркеме. Таблицалар жана графиктер.....</b>	<b>41</b>
I.1-таблица. Кыргыз Республикасынын төлөм тендеми (нейтралдуу берүүдө) .....	42
I.2-таблица. Экспортту ТЭИТН бөлүктөрү боюнча бөлүштүрүү.....	50
I.3-таблица. Экспортту ЭСТКнын бөлүктөрү боюнча бөлүштүрүү.....	50
I.4-таблица. Импортту ТЭИТН бөлүктөрү боюнча бөлүштүрүү.....	51
I.5-таблица. Импортту ЭСТКнын бөлүктөрү боюнча бөлүштүрүү.....	51
I.6-таблица. Экспорттун функционалдык бөлүштүрүлүшү.....	52
I.7-таблица. Экспорттун географиялык бөлүштүрүлүшү .....	52
I.8-таблица. Импорттун функционалдык бөлүштүрүлүшү.....	53
I.9-таблица. Импорттун географиялык бөлүштүрүлүшү .....	53
I.10-таблица. Продукциялардын негизги түрлөрүн экспорттоо.....	54
I.11-таблица. Продукциялардын негизги түрлөрүн импорттоо.....	56
I.12-таблица. Баалардын индекси жана экспорттун айкын көлөмү .....	58
I.13-таблица. Баалардын индекси жана импорттун айкын көлөмү.....	59
<b>Өлкөлөр боюнча экспорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү .....</b>	<b>60</b>
I.14-таблица. Россияга товарлардын экспорту .....	60
I.15-таблица. Казакстанга товарлардын экспорту.....	61
I.16-таблица. Өзбекстанга товарлардын экспорту.....	62
I.17-таблица. Белорусияга товарлардын экспорту.....	63
I.18-таблица. Швейцарияга товарлардын экспорту.....	64
I.19-таблица. Кытайга товарлардын экспорту.....	65
I.20-таблица. Түркияга товарлардын экспорту.....	66
I.21-таблица. БАЭ товарлардын экспорту.....	67
I.22-таблица. Афганистанга товарлардын экспорту.....	68
<b>Өлкөлөр боюнча импорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү .....</b>	<b>69</b>
I.23-таблица. Россиядан товарлардын импорту .....	69
I.24-таблица. Казакстандан товарлардын импорту.....	70
I.25-таблица. Өзбекстандан товарлардын импорту.....	71
I.26-таблица. Украинадан товарлардын импорту.....	72
I.27-таблица. Белорусиядан товарлардын импорту.....	73
I.28-таблица. Кытайдан товарлардын импорту.....	74
I.29-таблица. АКШдан товарлардын импорту.....	75
I.30-таблица. Германиядан товарлардын импорту.....	76
I.31-таблица. Түркиядан товарлардын импорту.....	77
I.32-таблица. Япониядан товарлардын импорту.....	78
I.33-таблица. Кореядан товарлардын импорту.....	79
I.34-таблица. Нидерланддан товарлардын импорту .....	80
I.1-график. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курстарынын индекси .....	81
I.35-таблица. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекстери.....	82
I.36-таблица. Кыргыз Республикасына тике чет өлкө инвестицияларынын таза агылып кирүүсүнүн географиялык түзүмү .....	85
I.37-таблица. Кыргыз Республикасына экономикалык иштин түрлөрү боюнча тике чет өлкө инвестициялары.....	86
I.38-таблица. Эл аралык камдар.....	86
I.39-таблица. Кыргыз Республикасынын чет өлкө активдеринин жана милдеттенмелеринин динамикасы .....	87
<b>II тиркеме. Кыргыз Республикасынын төлөм тендемнин түзүү ыкмасы .....</b>	<b>88</b>
<b>III тиркеме. Төлөм тендемнин “Кыдыруулар” статьясына баа берүүнүн ыкмасы.....</b>	<b>96</b>

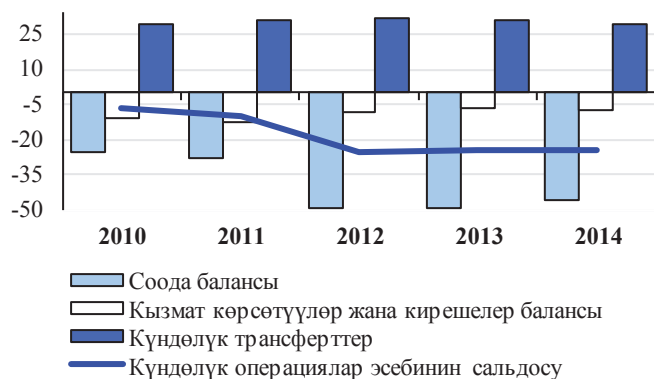
---

<b>IV тиркеме. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун эсептөө ыкмасы.....</b>	<b>97</b>
<b>V тиркеме. Коммерциялык банктарда төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу системасы .....</b>	<b>101</b>
<b>VI тиркеме. Кыргыз Республикасынын тышкы карызын мүнөздөөчү коэффициенттерин эсептөөнүн ыкмасы.....</b>	<b>104</b>
<b>VII тиркеме. Эл аралык инвестициялык позицияларды түзүү ыкмасы.....</b>	<b>106</b>
<b>VIII тиркеме. Экономиканын ачыктыгын жана тышкы сооданын концентрациялануусун эсептөө ыкмасы .....</b>	<b>108</b>

ТӨЛӨМ ТЕҢДЕМИНИН КҮНДӨЛҮК АБАЛЫ

**1-график. Күндөлүк операциялар эсеби**

(ИДӨгө карата пайыздарда)



2014-жыл жыйынтыгы боюнча күндөлүк операциялар эсеби тартыштыгынын ИДӨгө<sup>1</sup> карата 24,3 пайызга чейин төмөндөшү байкалган, бул кирешелер жана товарлар теңдеминин абалынын жакшырышы менен шартталган.

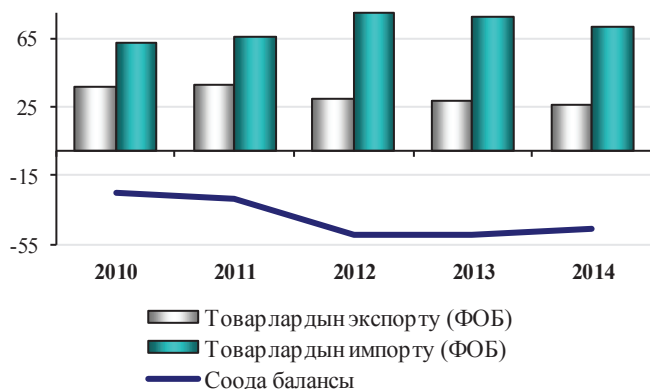
Улуттук банктын баа берүүлөрү боюнча, күндөлүк операциялар эсебинин терс сальдосу Улуттук банктын кошумча эсептөөлөрүн<sup>2</sup> эске алуу менен 1 337,1 млн. АКШ долларын (ИДӨгө карата 18,2 пайызды) түзгөн.

**СООДА ТЕҢДЕМИ**

2014-жыл жыйынтыгы боюнча соода теңдеминин тартыштыгынын төмөндөөсү байкалган, бул импорт көлөмүнүн экспорт көлөмүнүн төмөндөшүнө салыштырганда озгон арымда кыскарышы менен шартталган.

**2-график. Кыргыз Республикасынын соода балансы**

(ИДӨгө карата пайыздарда)



2014-жылы Кыргыз Республикасынын соода теңдеми 2013-жылдын ушул эле көрсөткүчүнө салыштырганда 4,4 пайызга кыскаруу менен 3 398,6 млн. АКШ доллар өлчөмүндө терс сальдодо түптөлгөн.

Отчеттук мезгил ичинде ФОБ баасында тышкы соода жүгүртүү 6,4 пайызга төмөндөп, 7 181,8 млн. АКШ долларын түзгөн.

Өлкөнүн товар жүгүртүлүшүнүн ИДӨгө карата катышы катары эсептелинген экономиканын ачыктыгы-

нын көрсөткүчү 2013-жылдын ушул эле көрсөткүчүнө карата 8,8 пайыздык пунктка төмөндөө менен 97,5 пайызды түзгөн. Төмөндөө тышкы соода жүгүртүү көлөмүнүн кыскарышынан улам жүргөн, ал эми отчеттук жылы ИДӨ көлөмү өскөн.

<sup>1</sup> Мында жана мындан ары графиктерде акыркы төрт чейректи камтыган өзгөрүлмөлүү жылдык маалыматтардын негизинде эсептелинген.

<sup>2</sup> Мунай заттар реэкспорту боюнча кошумча эсептөө жана “Расмий статистика менен камтылбаган чек ара жанындагы сооданы жана товарлар реэкспортун изилдөө” натыйжалары боюнча кошумча баа берүү.



**1-таблица. Экономиканын ачыктыгы**

	2010	2011	2012	2013	2014
Товарлардын экспорту, млн.АКШ доллары	1 778,7	2 267,0	1 954,4	2 058,2	1 891,6
Товарлардын импорту (ФОБ), млн. АКШ доллары	2 980,9	3 935,9	5 165,1	5 613,6	5 290,2
Экономиканын ачыктыгы, пайыздарда	99,6	104,3	110,1	106,4	97,5

Тышкы соода операцияларынын товардык диверсификацияланышын мүнөздөгөн товарлар экспортунун жана импортунун товардык концентрациялануу көрсөткүчүнө ылайык, 2014-жылы экспорттун товардык концентрацияланышынын 2,2 пайыздык пунктка көбөйүшү байкалган, бул өлкөнүн экспортунда алтындын салыштырма салмагынын артышы менен шартталган. Импорттун товардык ассортиментинин бир аз көбөйүшү импорттун товардык концентрациялануу көрсөткүчүнүн 0,3 пайыздык пунктка төмөндөөсүнө алып келген.

**2-таблица. Тышкы сооданын товардык концентрациясы\***  
(пайыздарда)

	2010	2011	2012	2013	2014
Товарлардын экспорту	46,6	51,4	35,1	42,2	44,4
Товарлардын импорту	14,4	14,1	14,5	14,4	14,1

\* УСКнын маалымат базасында Улуттук банктын эсептөөлөрү, УСКнын жана Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске албаганда

Улуттук статистика комитетинин жана Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен **ФОБ баасында товарлардын экспорту** 2013-жылдын көрсөткүчүнө салыштырганда 8,1 пайызга кыскаруу менен 1 891,6 млн. АКШ доллар<sup>3</sup> көлөмүндө түптөлгөн. 2014-жылы **алтынды эске албаганда экспорт**<sup>4</sup> 2013-жылдын тиешелүү көрсөткүчүнө салыштырганда 11,1 пайызга кыскаруу менен 1 174,7 млн. АКШ долларын түзгөн. Отчеттук мезгил ичинде алтынды эске албаганда, экспорттун кыскаруусунун негизги көлөмү “авиация отуну”<sup>5</sup>, “жашылчалар”, “жемиштер жана жаңгактар”, “кийим кече жана ага тиешелүү буюмдар” сыяктуу ири статьяларга туура келген.

**Алтынды жана реэкспортту**<sup>6</sup> эске албаганда экспорт болжол менен 7,8 пайызга кыскарып, 756,0 млн. АКШ долларын түзгөн.

<sup>3</sup> Улуттук банктын жана Улуттук статистика комитетинин кошумча баа берүүлөрүсүз экспорт көлөмү 1 649,9 млн. АКШ долларын түзгөн.

<sup>4</sup> Улуттук банктын жана Улуттук статистика комитетинин кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен ФОБ баасында; 2014-жылы алтынды эске албаганда (Улуттук банктын жана Улуттук статистика комитетинин кошумча баа берүүлөрүн эске албаганда) экспорт 932,9 млн. АКШ долларын түзгөн.

<sup>5</sup> Улуттук банктын баа берүүлөрү боюнча, 2014-жылы авиация отуну экспортунун төмөндөөсү, негизинен, 2014-жылдын 1-июлунан тартып “Манас” транзиттик ташуулар борборунун ишинин токтотулушуна байланыштуу болгон.

<sup>6</sup> Улуттук банктын жана Улуттук статистика комитетинин кошумча баа берүүлөрүсүз ФОБ баасында.

**3-таблица. Товарлардын негизги түрлөрүнүн экспорту\***

(млн. АКШ долларында)

Аталышы	2010	2011	2012	2013	2014	экспортко карата пайыздарда, 2014	алтынды эске албаганда экспортко карата пайыздарда, 2014
<b>Экспорт, бардыгы болуп</b>	<b>1 488,4</b>	<b>1 978,9</b>	<b>1 673,0</b>	<b>1 790,5</b>	<b>1 649,9</b>	<b>100,0</b>	-
Монетардык эмес алтын	668,3	1 006,2	562,3	736,8	716,9	43,5	-
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар	125,6	143,4	156,8	109,4	100,6	6,1	10,8
Авиакеросин <sup>1</sup>	48,3	70,3	86,0	117,7	92,3	5,6	9,9
Жашылчалар	66,5	95,1	88,2	110,5	87,0	5,3	9,3
Башка органикалык эмес химиялык заттар	157,2	27,6	36,4	28,9	45,9	2,8	4,9
Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары	0,9	17,8	56,2	18,9	40,5	2,5	4,3
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар	33,0	39,2	55,5	54,4	36,7	2,2	3,9
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар	14,5	23,2	27,6	33,4	30,3	1,8	3,2
Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек	0,1	0,0	15,9	28,4	25,3	1,5	2,7
Пахта	27,8	31,0	33,9	19,9	24,1	1,5	2,6
Даяр эмес тамеки	21,1	13,1	12,0	14,3	21,0	1,3	2,3
Май жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	23,6	23,4	21,0	12,0	20,6	1,2	2,2
Башка товарлар	301,4	488,5	521,2	506,0	408,7	24,8	43,8
<b>Бардыгы болуп, алтынды эске албаганда экспорт</b>	<b>820,1</b>	<b>972,7</b>	<b>1 110,7</b>	<b>1 053,8</b>	<b>932,9</b>	—	<b>100,0</b>
<b>Бардыгы болуп, алтынды жана реэкспортту эске албаганда экспорт</b>	<b>629,4</b>	<b>833,2</b>	<b>865,3</b>	<b>819,9</b>	<b>756,0</b>		

\* Улуттук банктын жана УСКнын кошумча баа берүүлөрүн эске албаганда, УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарына ылайык.

<sup>1</sup> Борттук запастарды чыгаруу

Отчеттук мезгил ичинде, ЭСТК бөлүгү боюнча экспорт түзүмүнүн өзгөрүүсүнө ири товардык позициялар экспортунун динамикасы таасирин тийгизген. 2014-жылы олуттуу кыскарууга “материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр-жай товарлары” тобунун үлүшү дуушар болгон, бул чоюн жана болотту, ар түрдүү баалуу эмес металлдарды, резина дөңгөлөктөрүн жана кен болбогондордон жасалган буюмдарды берүү көлөмүнүн төмөндөшүнө алып келген. Ошондой эле “минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материалдар”, “тамак-аш азыктары жана тирүү мал”, “машиналар жана транспорттук жабдуулар” топторунун салыштырма салмагы да төмөндөгөн. Мунун кесепетинен, алтын экспорту көлөмүнүн төмөндөгөндүгүнө карабастан, “ЭСТКнын башка категорияларына киргизилбеген товарлар жана операциялар” бөлүгүнүн салыштырма салмагы 2,3 пайыздык пунктка өсүп, 43,5 пайызга жеткен. 2014-жылы товарлардын калган топторунун салыштырма салмагы көбөйгөн же өткөн жылдын көрсөткүчүнүн деңгээлинде сакталган.

**4-таблица. Экспорттун ЭСТКнын бөлүктөрү боюнча бөлүштүрүлүшү\***

(салыштырма салмак, пайыздарда)

Аталышы	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Бардыгы болуп</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>
ЭСТКнын башка катег. кирбеген товарлар жана операциялар	44,9	50,8	33,6	41,1	43,5
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар	10,8	9,8	12,2	12,2	10,8
Ар кандай даяр буюмдар	9,8	9,6	11,0	8,4	9,1
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	5,8	6,3	12,6	10,0	8,9
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э. материалдар	7,9	9,3	9,9	9,3	7,8
Материалдардын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	3,9	5,8	8,2	10,3	7,6
Отундан тышкары, азык-түлүк эмес чийки заттар	3,6	4,4	7,6	4,1	5,9
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле продукциялар	11,3	2,6	3,7	3,2	4,0
Суусундуктар жана тамеки	2,0	1,3	1,0	1,3	2,5
Мал жана өсүмдүк майлары, тоң майлар	—	—	—	—	—

\* УСКнын ФОБ баасындагы маалыматтарына ылайык

Кыргыз Республикасынын экспортунун тармактык түзүмүндө басымдуу салыштырма салмакты иштетүү өнөр жайы (металлургия, текстиль жана тигүү өндүрүшү) жана айыл-чарба продукциясы ээлейт.

2014-жылы<sup>7</sup> негизги металлдарды өндүрүү көлөмүнүн төмөндөшү металлургия өндүрүш продукциялары экспортунун динамикасына таасирин тийгизген.

Алтынды ташып кетүүнүн физикалык көлөмү 6,1 пайызга көбөйгөндүгүнө карабастан, орточо контракттык баалардын 8,3 пайызга<sup>8</sup> төмөндөшү алтынды ташып кетүүнүн нарктык көлөмүнүн 2,7 пайызга (абсолюттук мааниде 19,8 млн. АКШ долларга) кыскарышына алып келген.

Отчеттук мезгил ичинде чоюн жана болотту (50,4 пайызга же 18,2 млн. АКШ долларына) жана ар түрдүү баалуу эмес металлдарды (94,4 пайызга же 14,2 млн. АКШ долларына) берүү көлөмүнүн кыскарышы да байкалган. Металлургия өндүрүшүнүн башка продукциялары боюнча экспорт көлөмүнүн олуттуу өзгөрүүсү катталган эмес.

**5-таблица. Металлургия өндүрүшүнүн негизги продукцияларынын экспорту\***

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2010	2011	2012	2013	2014
Монетардык эмес алтын	<i>т</i> <i>млн. АКШ долл.</i>	17,1 668,3	20,2 1006,2	10,4 562,3	16,9 736,8	18,0 716,9
Чоюн жана болот	<i>миң т</i> <i>млн. АКШ долл.</i>	17,0 5,5	26,4 17,9	28,9 26,3	39,7 36,2	25,5 18,0
Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары <sup>1</sup>	<i>миң т</i> <i>млн. АКШ долл.</i>	8,6 3,9	9,6 8,6	11,7 12,1	14,5 11,6	112,4 11,4
Металл сыныктары жана кара металлургия калдыктары	<i>миң т</i> <i>млн. АКШ долл.</i>	103,8 6,3	145,4 12,4	90,0 7,8	61,0 5,0	99,8 6,3
Баалуу металлдан жасалган зер буюмдар жана алардын тетиктери	<i>миң т</i> <i>млн. АКШ долл.</i>	— 0,5	— 3,2	1,2 3,3	— 1,6	2,3 2,9
Баалуулукка жатпаган ар түрдүү металлдар	<i>миң т</i> <i>млн. АКШ долл.</i>	0,8 6,8	0,7 9,2	1,1 10,7	2,0 15,0	0,1 0,8
Күмүш, платина жана платина тобуна кирген башка металлдар	<i>млн. АКШ долл.</i>	2,5	6,8	2,9	3,3	3,1

\* УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында, Улуттук банктын жана УСКнын кошумча баа берүүлөрүн эске албаганда

<sup>1</sup> Физикалык көлөмдүн 2014-жылы олуттуу өсүшү күл жана металлды камтыган калдыктар экспортунун көбөйүшү менен шартталган.

<sup>7</sup> Улуттук статистика комитетинин маалыматтары боюнча, 2014-жылы машиналар жана жабдуулардан тышкары, негизги металлдар жана даяр металл буюмдары өндүрүшүнүн физикалык көлөмүнүн индекси 93,6 пайызды түзгөн.

<sup>8</sup> 2014-жылы алтындын 1 трой унциясы үчүн орточо дүйнөлүк баа 1 266,2 АКШ долларын түзгөн, бул 2013-жылдын баа деңгээлинен 10,2 пайызга төмөн; булагы: Reuters.

Тышкы суроо-талаптын кыскарышы, ошондой эле орус рублинин курсунун начарлашы өндүрүш<sup>9</sup> көлөмүнүн жана кийим-кече жана ага тиешелүү буюмдар экспортунун 8,1 пайызга төмөндөшүнө алып келген. Берүүлөр көлөмүнүн олуттуу кыскарышы “аялдар жана кыздар үчүн текстиль кездемелеринен тигилген буюмдар” статьясы боюнча жүргөн (15,5 пайызга же 10,7 млн. АКШ долларына). “Кийим-кечелер, трикотаж же трикотаж эмес”, “эркектер жана балдар үчүн текстиль кездемелерден тигилген кийимдер”, “текстиль кездемелерден тигилгендерден тышкары кийим кечелер, баш кийимдер” статьялар боюнча ташып кетүү көлөмү да төмөндөгөн.

**6-таблица. Тигүү өндүрүшүнүн негизги продукцияларынын экспорту\***

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар, бардыгы болуп</b>	<i>млн. АКШ долл.</i>	<b>125,6</b>	<b>143,4</b>	<b>156,8</b>	<b>109,4</b>	<b>100,6</b>
Аялдар жана кыздар үчүн текстиль кездемелеринен тигилген кийим-кечелер	<i>млн. АКШ долл.</i>	82,0	84,2	96,0	69,3	58,6
Трикотаж же трикотаж эмес, токулган же токулбаган кийим-кечелерге тиешелүү буюмдар	<i>млн. АКШ долл.</i>	10,8	13,0	20,8	14,3	12,5
Эр адамдар жана балдар үчүн текстиль материалдарынан тигилген кийим-кечелер	<i>млн. АКШ долл.</i>	13,7	19,2	17,6	13,8	12,1
Аялдар жана кыздар үчүн токулган же согулган кийим-кечелер	<i>млн. АКШ долл.</i>	13,1	20,0	11,6	5,8	8,6
Текстиль кездемелеринен даярдалган, трикотаж же трикотаж эмес кийим-кечелерге тиешелүү буюмдар	<i>млн. АКШ долл.</i>	3,0	3,3	5,7	2,5	4,9
Эр адамдар жана балдар үчүн токулган же согулган кийим-кечелер	<i>млн. АКШ долл.</i>	2,3	2,0	4,4	2,6	2,9
Текстиль кездемелеринен даярдалгандан тышкаркы кийим-кече буюмдары, баш кийим	<i>млн. АКШ долл.</i>	0,7	1,5	0,7	1,2	1,0

\* УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында, Улуттук банктын жана УСКнын кошумча баа берүүлөрүн эске албаганда

<sup>9</sup> УСКнын маалыматы боюнча, 2014-жылы текстиль өндүрүшүндө, кийим жана бут кийим, булгаары жана андан жасалган башка буюмдар өндүрүшүнүн физикалык көлөмүнүн индекси 82,6 пайызды түзгөн.

2014-жыл жыйынтыгы боюнча айыл-чарба продукциясын өндүрүп алуу көлөмү 0,6 пайызга<sup>10</sup> төмөндөгөн. Бул товарлардын ушул тобунун дээрлик бардык ири статьяларынын сунуштоо көлөмүнүн кыскаруусуна таасирин тийгизген. Жашылчаларды (21,3 пайызга же 23,5 млн. АКШ долларына төмөндөө) жана жемиш менен жаңгактарды (32,5 пайызга же 17,7 млн. АКШ долларына) сунуштоо көлөмүнүн олуттуу төмөндөшү байкалган, бул берүүлөрдүн физикалык көлөмүнүн сыяктуу эле, экспорт товарларынын контракттык баасынын төмөндөөсү менен да шартталган. Эт жана эт азыктарын, тирүү малдын, дан азыктардын, ири мүйүздүү малдын терисин, тери, булгаары жана башка категорияларга кирбеген тамак-аш азыктарын ташып кетүү көлөмү да кыскарган. Ошону менен бирге эле, отчеттук мезгил ичинде сүт жана сүт азыктарын (72,2 пайызга же 8,6 млн. АКШ долларына), ошондой эле пахтаны берүү (21,0 пайызга же 4,2 млн. АКШ долларына) көлөмүнүн көбөйүшү байкалган, ал эң башкысы, экспорттун физикалык көлөмүнүн өсүшү менен камсыздалган.

**7-таблица. Айыл чарбасынын негизги продукцияларынын экспорту\***

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2010	2011	2012	2013	2014
Жаңы үзүлгөн, тондурулган же консервацияланган жашылчалар	<i>миң т</i>	276,3	299,5	227,6	244,8	204,1
	<i>млн. АКШ долл.</i>	66,5	95,1	88,2	110,5	87,0
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	<i>миң т</i>	93,8	83,9	89,9	92,5	67,0
	<i>млн. АКШ долл.</i>	33,0	39,2	55,5	54,4	36,7
Пахта	<i>миң т</i>	19,8	21,2	26,9	15,5	18,6
	<i>млн. АКШ долл.</i>	27,8	31,0	33,9	19,9	24,1
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	<i>миң т</i>	31,7	24,6	25,1	12,8	24,8
	<i>млн. АКШ долл.</i>	23,6	23,4	21,0	12,0	20,6
Тирүү мал <sup>1</sup>	<i>миң т</i>	24,9	41,4	27,6	481,9	18,9
	<i>млн. АКШ долл.</i>	3,5	7,7	8,2	10,7	8,2
Эт жана эт азыктары	<i>миң т</i>	1,1	0,3	0,6	0,7	0,4
	<i>млн. АКШ долл.</i>	6,2	2,6	6,1	7,2	4,1
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	<i>миң т</i>	2,0	2,8	4,2	4,7	4,1
	<i>млн. АКШ долл.</i>	2,3	2,9	3,8	4,8	4,0
Ири мүйүздүү мал терилери, иштетилбеген булгаары	<i>миң т</i>	294,2	1 166,9	1 201,8	1 321,9	979,9
	<i>млн. АКШ долл.</i>	0,8	3,6	4,7	3,6	3,1
Дан азыктары, ундан жана жашылча-жемиш крахмалынан жасалган азыктар	<i>миң т</i>	1,3	1,6	1,9	1,6	1,8
	<i>млн. АКШ долл.</i>	2,3	3,9	3,9	3,1	2,0

\* УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында, Улуттук банктын жана УСКнын кошумча баа берүүлөрүн эске албаганда

<sup>1</sup> 2013-жылы нак маанидеги экспорттун олуттуу көлөмү Казакстанга бал аарыларынын берүүлөрүнүн өсүшүнө байланыштуу келип чыккан

<sup>10</sup> УСКнын маалыматы боюнча, 2014-жылы айыл-чарба, токой чарбасы жана балык уулоо продукцияларынын физикалык көлөмүнүн индекси 99,4 пайызды түзгөн.

2014-жыл жыйынтыгы боюнча экспорттун жалпы көлөмүндө катталган **реэкспорттун**<sup>11</sup> салыштырма салмагы 13,1 пайыздан 10,7 пайызга чейин төмөндөгөн. Реэкспорттун кыскарышы “чоюн жана болот” (76,3 пайызга же 22,1 млн. АКШ долларына) жана “жүк ташуу үчүн автоунаалар жана атайы багытка каралган автоунаалар” (48,9 пайызга же 13,9 млн. АКШ долларына) статьялары боюнча берүүлөрдүн төмөндөшү катары мүнөздөлгөн. Мындан тышкары, автоунааларга тиешелүү тетиктерди, баштапкы формадагы пластмассаны, резина дөңгөлөктөрүн, жеңил автоунааларды жана адамдарды ташуу үчүн каралган транспорттук каражаттарды жана айрым башка товардык топторду сунуштоо төмөндөгөн. Муну менен бирге эле, отчеттук мезгил ичинде “башка органикалык эмес химиялык заттар” (58,9 пайызга же 17,0 млн. АКШ долларына) жана “учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар” топтору боюнча (34,8 пайызга же 1,8 млн. АКШ долларына) реэкспорттун көбөйүшү байкалган.

### 8-таблица. Негизги продукциялардын реэкспорту\*

(млн. АКШ долларында)

Аталышы	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Реэкспорт, бардыгы болуп</b>	190,7	139,6	245,4	233,9	176,9
Башка органикалык эмес заттар	128,2	25,4	36,4	28,9	45,9
Автомобиль тетиктери жана буюмдар	7,5	17,9	24,5	27,2	20,3
Резина дөңгөлөктөрү	0,7	10,2	11,2	25,9	20,0
Жүк ташуу үчүн автоунаалар жана атайын багытка каралган автоунаалар	4,9	21,1	79,4	27,8	14,2
Жеңил автоунаалар жана эл ташууга каралган транспорт каражаттары	1,1	4,9	4,5	10,4	7,4
Учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар	1,7	2,7	7,6	5,3	7,2
Чоюн жана болот	0,1	10,2	18,3	28,9	6,8
Тракторлор	0,5	2,4	2,5	5,2	2,4
Баштапкы формадагы пластмассалар	0,2	1,6	2,5	8,5	2,3
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	0,1	0,1	0,0	4,3	2,2
Башка товарлар	45,7	42,9	58,3	61,5	48,3

\* УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында, Улуттук банктын жана УСКнын кошумча баа берүүлөрүн эске албаганда

<sup>11</sup> Реэкспорт – бул, чет өлкөдө өндүрүлгөн (буга чейин башка өлкөлөрдө өндүрүлгөн жана буга чейин импорттолгон) товарларды өлкөдөн чыгарып кетүү, б.а. алгач импорттолгон абалына салыштырганда эч кандай олуттуу өзгөртүүлөрсүз буга чейин алынып келинген товарлар.

2014-жылы экспорттун географиялык түзүмүндө КМШга кирген өлкөлөрдүн салыштырма салмагынын 44,5 пайыздан 40,0 пайызга чейин кыскарышы, берүүлөрдүн нарктык көлөмүнүн 17,2 пайызга төмөндөөсүнөн улам байкалган. Ушундан улам, экспорт көлөмүнүн 0,3 пайызга төмөндөгөндүгүнө карабастан, алыскы чет өлкөлөрдүн үлүшү 55,5 пайыздан 60,0 пайызга чейин өскөн.

Отчеттук мезгил ичинде Россия Федерациясына, Казакстанга жана Беларусь Республикасына экспорттун жалпы көлөмүнүн 23,0 пайызга төмөндөөсү байкалган. Натыйжада, Бажы бирлигине кирген мүчө-өлкөлөрдүн салыштырма салмагы 31,4 пайыздан 26,2 пайызга чейин кыскарган. Мындан тышкары, Өзбекстанга (28,6 пайызга), Тажикстанга (45,7 пайызга) жана Украинага (55,8 пайызга) экспорт көлөмү олуттуу төмөндөгөн.

2014-жыл жыйынтыгы боюнча АКШ жана Кытайдан тышкары, алыскы чет өлкөлөрүнүн ичинен дээрлик бардык ири соода өнөктөштөр боюнча экспорттун нарктык көлөмүнүн өсүшү байкалган. Бул, КМШга кирген өлкөлөрдүн салыштырма салмагынын кыйла олуттуу кыскарышы менен бирге эле, экспорттун жалпы көлөмүндө алыскы чет өлкөлөрдүн үлүшүнүн көбөйүшүнө алып келген.

Бүтүндөй алганда, отчеттук мезгил ичинде Кыргыз Республикасы товарларды дүйнөнүн 88 өлкөсүнө экспорттогон (2013-жылы да 88 өлкөгө товар экспорттолгон эле).

2014-жыл жыйынтыгы боюнча товарлардын негизги түрлөрүнүн экспорттун географиялык бөлүштүрүүдө олуттуу өзгөрүүлөр катталган эмес. Алтындан жана басымдуу көлөмдөгү жашылчалардан тышкары, республиканын кадимки экспорттук позицияларды сатып өткөрүүнүн негизги рыногу катары, мурдагыдай эле КМШ өлкөлөрү саналат.

Мында, көпчүлүк ири экспорттук товарлар боюнча географиялык концентрациялануу деңгээли жогору бойдон сакталгандыгын белгилей кетүү зарыл.

## 9-таблица. Товарлардын айрым түрлөрүнүн экспортунун географиялык түзүмү\*

(млн. АКШ долларында)

Аталышы	Өлкөлөр	2010	2011	2012	2013	2014	жыйын- тыгында, пайыздарда, 2014
Монетардык эмес алтын	<b>Бардыгы болуп</b>	<b>668,3</b>	<b>1 006,2</b>	<b>562,3</b>	<b>736,8</b>	<b>716,9</b>	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Швейцария	386,3	867,5	544,7	510,7	573,0	79,9
	БАЭ	282,0	137,3	0,1	206,5	130,8	18,3
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар	<b>Бардыгы болуп</b>	<b>125,6</b>	<b>143,4</b>	<b>156,8</b>	<b>109,4</b>	<b>100,6</b>	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Казакстан	0,3	6,8	81,2	105,2	98,0	97,4
	Россия	124,0	135,6	75,3	3,8	1,9	1,9
Авиакеросин	<b>Бардыгы болуп</b>	<b>48,3</b>	<b>70,3</b>	<b>86,0</b>	<b>117,7</b>	<b>92,3</b>	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Россия	18,7	32,1	41,8	53,1	44,1	47,8
	Түркия	8,3	12,2	12,9	21,2	22,8	24,7
	Кытай	1,8	4,1	7,4	8,8	7,6	8,2
Жаңы үзүлгөн, тондурулган же консервацияланган жашылчалар	<b>Бардыгы болуп</b>	<b>66,5</b>	<b>95,1</b>	<b>88,2</b>	<b>110,5</b>	<b>87,0</b>	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Түркия	21,2	34,1	26,3	50,6	43,3	49,8
	Казакстан	16,5	33,7	36,1	32,7	22,4	25,8
	Болгария	5,0	6,2	7,6	8,5	5,1	5,8
	Сербия	1,4	0,8	0,2	3,5	4,9	5,7
Башка органикалык эмес заттар	<b>Бардыгы болуп</b>	<b>157,2</b>	<b>27,6</b>	<b>36,4</b>	<b>28,9</b>	<b>45,9</b>	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Казакстан	10,1	27,6	36,4	28,9	45,9	100,0
Мөмө-жемиштер жана жаңгактар, жаңы жыйналган жана кургатылган	<b>Бардыгы болуп</b>	<b>33,0</b>	<b>39,2</b>	<b>55,5</b>	<b>54,4</b>	<b>36,7</b>	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Казакстан	8,6	25,4	44,6	41,8	19,0	51,8
	Түркия	0,5	1,0	2,1	2,5	5,1	13,9
	Иран	3,4	5,1	1,8	2,7	4,7	12,9
	Кытай	0,5	0,2	0,5	3,5	2,9	8,0
Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек	<b>Бардыгы болуп</b>	<b>0,1</b>	<b>—</b>	<b>15,9</b>	<b>28,4</b>	<b>25,3</b>	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Казакстан	—	—	6,4	13,9	10,5	41,4
	Өзбекстан	—	—	0,2	1,7	9,2	36,3
	Тажикстан	—	—	0,1	0,1	3,5	13,8
	Россия	—	—	9,2	12,8	2,2	8,6
Пахта	<b>Бардыгы болуп</b>	<b>27,8</b>	<b>31,0</b>	<b>33,9</b>	<b>19,9</b>	<b>24,1</b>	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Россия	19,9	27,4	27,2	12,8	15,1	62,6
	Түркия	4,9	1,4	4,9	6,1	7,0	29,1
	Латвия	0,8	1,4	0,4	0,8	1,3	5,4
Даяр эмес тамеки; тамеки калдыктары	<b>Бардыгы болуп</b>	<b>21,1</b>	<b>13,1</b>	<b>12,0</b>	<b>14,3</b>	<b>21,0</b>	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Россия	11,4	10,3	7,0	9,3	13,7	65,3
	Польша	—	—	—	—	2,8	13,2
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	<b>Бардыгы болуп</b>	<b>23,6</b>	<b>23,4</b>	<b>21,0</b>	<b>12,0</b>	<b>20,6</b>	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Казакстан	22,4	22,6	20,9	9,5	20,6	100,0
Ысыгуу лампалары	<b>Бардыгы болуп</b>	<b>19,7</b>	<b>21,5</b>	<b>21,9</b>	<b>23,6</b>	<b>19,3</b>	
	<i>алардын ичинен</i>						
	Өзбекстан	5,6	5,6	5,2	5,9	6,4	32,9
	Россия	5,9	6,4	5,2	6,2	4,2	21,6
	Түркмөнстан	2,6	2,8	2,7	2,6	3,9	20,0
	Азербайжан	0,9	0,9	2,2	2,1	2,7	13,8

\* УСКнын маалыматтарынын негизинде FOB баасында, Улуттук банктын жана УСКнын кошумча баа берүүлөрүн эске албаганда

2014-жыл жыйынтыгы боюнча FOB баасында **товарлар импорту** 5 290,2 млн. АКШ долларын түзгөн, мында акыркы жылдары анын көлөмү максималдуу мааниге жеткен 2013-жылга салыштырганда ал 5,8 пайызга төмөндөгөн.



**10-таблица. Импорттун ЭСТКнын бөлүктөрү боюнча бөлүштүрүлүшү\***

(салыштырма салмак, пайыздарда)

Бөлүктүн аталышы	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Бардыгы болуп</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>	<b>100,0</b>
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	21,5	22,7	24,3	24,6	26,1
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материалдар	26,5	22,8	21,5	21,8	20,4
Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	14,2	15,6	15,7	17,3	16,5
Башка категорияда камтылбаган химиялык заттар жана ушундай эле продуктылар	10,6	11,1	10,1	10,7	11,6
Тамак-аш азыктары жана тирүү малдар	12,7	12,7	10,7	10,6	10,9
Ар кандай даяр буюмдар	8,6	9,2	9,0	8,9	8,3
Суусундуктар жана тамеки	2,7	2,5	5,2	2,3	2,6
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	1,7	2,0	2,0	2,3	2,1
Мал жана өсүмдүк майлары, тоң майлар жана мом	1,5	1,4	1,1	1,1	1,1
ЭСТКнын башка катег. кирбеген тов-р жана операциялар	—	—	0,4	0,3	0,4

\* УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

Отчеттук мезгил ичинде ЭСТК бөлүктөрү боюнча импорттун товардык түзүмүндө олуттуу салыштырма салмакты машиналар жана транспорттук жабдуулар (26,1 пайыз) ээлеген. 2014-жылы аталган топтун товарларын ташып келүүнүн нарктык көлөмү өткөн жылдагы деңгээлде калып (кыскартуу 0,1 пайызга), 1 493,7 млн. АКШ долларын түзгөн<sup>12</sup>. Жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунааларды, электр трансформаторлорун, автоунааларга тиешелүү тетиктерди ташып кирүүнүн кыскарышы, ушул топтун импорт көлөмүнүн төмөндөшүнө негизги таасирди тийгизген. Мындай төмөндөөнүн бир бөлүгү ташылып келүүчү мурда колдонулган жеңил автоунаалардын, адамдарды ташуу үчүн каралган жеңил жана жүк ташуучу автоунаалардын, учуучу аппараттардын жана ага байланыштуу жабдуулардын, ошондой эле чиркегичтердин, жарым чиркегичтердин жана башка транспорттук каражаттардын көлөмүнүн көбөйүшү менен компенсацияланган.

Автоунааларга тиешелүү тетиктер, учуучу аппараттар жана аларга тиешелүү жабдуулар, жүк ташуу үчүн жана атайы багытка каралган автоунаалар сыяктуу ушул топко кирген башка товарлар андан ары реэкспорттоо үчүн ташылып келе тургандыгын белгилеп кетүү зарыл.

<sup>12</sup> УСКнын маалыматы боюнча СИФ баасында

**11-таблица. "Машиналар жана транспорттук жабдуулар" тобу боюнча негизги товарлар\***

(млн. АКШ долларында)

Аталышы	өлч. бирдиги	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Бардыгы болуп</b>	<i>млн. АКШ долл.</i>	<b>691,9</b>	<b>968,5</b>	<b>1 354,1</b>	<b>1 494,6</b>	<b>1 493,9</b>
Мурда пайдаланууда болгон жеңил автоунаалар	<i>миң даана</i> <i>млн. АКШ долл.</i>	26,7 103,4	53,7 214,7	69,6 279,6	87,5 313,4	108,7 413,8
Мурда пайдаланууда болгон жүк ташуучу автоунаалар	<i>миң даана</i> <i>млн. АКШ долл.</i>	1,9 16,0	4,1 27,4	7,6 54,6	8,6 60,8	15,5 105,6
Жеңил автоунаалар жана эл ташууга багытталган транспорт каражаттары	<i>миң даана</i> <i>млн. АКШ долл.</i>	0,9 16,5	1,3 22,1	1,3 19,7	2,6 47,1	2,9 66,3
Жарандык курулуш үчүн машиналардын жана жабдуулардын башка катег. камтылбаган тетиктери	<i>млн. АКШ долл.</i>	73,3	78,4	104,0	95,8	91,0
Жүк ташуу үчүн автоунаалар жана атайын багытка каралган автоунаалар	<i>миң даана</i> <i>млн. АКШ долл.</i>	1,7 78,3	3,4 92,4	5,2 189,7	5,0 110,2	1,6 59,8
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	<i>миң даана</i> <i>млн. АКШ долл.</i>	1,5 51,5	2,1 100,4	1,6 67,8	1,8 63,9	1,8 56,9
Жарым трейлер үчүн жол унаалары (тарттыргычтар)	<i>миң даана</i> <i>млн. АКШ долл.</i>	0,2 6,0	1,1 21,1	2,0 39,4	1,8 65,3	1,2 56,3
Учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар	<i>млн. АКШ долл.</i>	5,1	35,5	29,5	38,7	55,9
Автоунааларга тиешелүү буюмдар жана тетиктер	<i>млн. АКШ долл.</i>	32,5	33,8	49,6	63,7	49,1
Электрдик жана электрдик эмес тиричилик жабдуулары	<i>млн. АКШ долл.</i>	21,1	41,9	46,1	45,3	44,9
Өнөр жайдын конкреттүү тармагына багытталган машиналар жана жабдуулар	<i>млн. АКШ долл.</i>	39,7	25,4	28,7	40,9	44,2
Жүк ташуу үчүн чиркегичтер жана жарым чиркегичтер	<i>млн. АКШ долл.</i>	5,8	12,0	18,6	22,1	38,2
Изоляцияланган электр өткөргүчтөрү, кабель	<i>миң т</i> <i>млн. АКШ долл.</i>	2,1 9,9	2,8 13,1	5,5 29,4	5,8 32,1	5,6 23,1
Темир жол транспорт каражаттары	<i>млн. АКШ долл.</i>	1,8	2,9	4,2	18,0	22,8
Трансформаторлор, электрдик	<i>миң даана</i> <i>млн. АКШ долл.</i>	5,6 12,8	2,7 6,0	4,2 38,9	2,7 52,2	14,9 18,5
Башка товарлар	<i>млн. АКШ долл.</i>	296,6	355,2	487,8	559,6	494,3

\* УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

2014-жыл жыйынтыгы боюнча “минерал отуну, майлоочу майлар жана ушул сыяктуу материалдар” тобунун салыштырма салмагы 1,5 пайыздык пунктка төмөндөп, 20,4 пайызды (нарктык мааниде 1 167,0 млн. АКШ долларын) түзгөн. Бул топто басымдуу салыштырма салмакты мунай заттары ээлейт.

Отчеттук мезгил ичинде мунай заттарды ташып келүү көлөмүнүн 11,6 пайызга кыскарышы байкалган. Мындай төмөндөө мунай заттары импортунун физикалык көлөмүнүн 2013-жылдын тиешелүү көрсөткүчтөрүнө салыштырганда 9,5 пайызга жана орточо контракттык баалардын 2,2 пайызга төмөндөөсүнөн улам жүргөн. Күйүүчү-майлоочу материалдар импортунун кыскарышына негизги салымды автоунаа бензини, ошондой эле дизелдик жана авиациялык отун кошкон, алардын ташып келүү көлөмү чогуу алганда 19,6 пайызга (абсолюттук мааниде 222,3 млн. АКШ долларына) төмөндөгөн. Ошону менен бирге эле, 2014-жылы мазутту, чийки мунайды жана башка мунай заттарын берүү (чогуу алганда 6,4 эсеге же 87,9 млн. АКШ долларына), анын ичинде Кара-Балтадагы “Джунда” мунай иштетүүчү заводдун иштей башташынын эсебинен көбөйгөн.

**12-таблица. Мунай заттардын импорту\***

(млн. АКШ долларында)

Аталышы	өлч. бирдиги	2010	2011	2012	2013	2014	жыйын- тыгында, пайыздарда, 2014
<b>Мунай заттар, бардыгы болуп</b>	<i>миң т</i>	<b>1 154,9</b>	<b>1 132,1</b>	<b>1 355,7</b>	<b>1 599,1</b>	<b>1 446,7</b>	<b>100,0</b>
	<i>млн. АКШ долл.</i>	<b>736,1</b>	<b>833,6</b>	<b>1 046,0</b>	<b>1 180,4</b>	<b>1 044,0</b>	<b>100,0</b>
Автоунаа бензини	<i>миң т</i>	423,8	558,7	709,6	840,4	618,2	42,7
	<i>млн. АКШ долл.</i>	295,2	393,6	515,6	571,5	457,7	31,6
Дизель отуну	<i>миң т</i>	247,9	354,1	468,5	587,4	509,7	35,2
	<i>млн. АКШ долл.</i>	148,7	268,5	367,3	444,9	368,8	25,5
Авиакеросин	<i>миң т</i>	320,9	117,6	102,1	125,9	95,7	6,6
	<i>млн. АКШ долл.</i>	229,0	111,4	105,4	115,3	82,8	5,7
Мазут	<i>миң т</i>	128,5	76,4	39,5	9,4	148,0	10,2
	<i>млн. АКШ долл.</i>	37,0	29,1	16,5	4,7	66,2	4,6
Майлоочу заттар	<i>миң т</i>	11,2	13,8	14,9	16,8	16,0	1,1
	<i>млн. АКШ долл.</i>	17,6	23,9	26,3	32,4	30,4	2,1
Иштетиле элек мунай	<i>миң т</i>	14,8	—	6,3	1,0	4,9	0,3
	<i>млн. АКШ долл.</i>	5,2	—	4,0	0,6	2,8	0,2
Башка майлоочу майлар	<i>миң т</i>	7,8	11,5	14,7	18,1	54,3	6,0
	<i>млн. АКШ долл.</i>	3,3	7,0	10,8	10,9	35,2	3,4

\* УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

Күйүүчү-майлоочу материалдардан тышкары, “минерал отуну, майлоочу майлар жана ушул сыяктуу материалдар” тобунда олуттуу үлүштү жаратылыш газы жана көмүр ээлейт. Отчеттук мезгил ичинде аларды берүү көлөмү, тиешелүүлүгүнө жараша 25,1 жана 10,6 пайызга (абсолюттук мааниде 16,9 жана 5,5 млн. АКШ долларына) төмөндөгөн. Отчеттук жыл ичинде 4,4 млн. АКШ доллар суммасына электр энергиясын импорттоо да жүзөгө ашырылгандыгын белгилей кетүү зарыл.

Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарларынын салыштырма салмагы 0,8 пайыздык пунктка төмөндөп, импорттолгон товарлардын жалпы көлөмүнүн 16,5 пайызына жеткен, бул берүүлөрдүн нарктык көлөмүнүн 9,8 пайызга кыскарышынан улам жүргөн. Бул топтун ири статьясы катары, мурдагыдай эле “чоюн жана болот” статьясы саналат. Отчеттук мезгил ичинде анын импортунун нарктык көлөмү 2013-жылдагы көрсөткүчкө салыштырганда 3,2 пайызга өскөн. Бул топтун калган товарлары импортунун көлөмү чогуу алганда 14,4 пайызга төмөндөп, 659,5 млн. АКШ долларына жеткен. Бул динамика топтун негизги товарларын ташып келүүнүн физикалык көлөмү сыяктуу эле, импорт бааларынын да өзгөрүүсү менен шартталган.

**13-таблица. "Материалдын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары"\***

(млн. АКШ долларында)

Аталышы	өлч. бирдиги	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Бардыгы болуп</b>	<i>млн. АКШ долл.</i>	<b>457,9</b>	<b>662,7</b>	<b>872,8</b>	<b>1 049,3</b>	<b>946,8</b>
Чоюн жана болот	<i>миң т</i>	122,1	166,5	253,8	333,2	363,2
	<i>млн. АКШ долл.</i>	93,5	146,8	226,9	278,4	287,3
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	<i>млн чарчы м</i>	175,7	251,7	234,0	175,6	155,6
	<i>млн. АКШ долл.</i>	49,0	63,3	74,5	74,4	75,2
Резина дөңгөлөктөрү	<i>млн даана</i>	1,1	1,6	1,4	1,3	1,3
	<i>млн. АКШ долл.</i>	42,6	55,5	71,1	82,7	59,1
Кагаз жана картон	<i>миң т</i>	22,6	29,3	31,2	32,6	40,5
	<i>млн. АКШ долл.</i>	25,4	36,3	39,7	46,3	50,9
Башка категорияда камтылбаган, кагаздан жана картондон жасалган буюмдар	<i>млн. АКШ долл.</i>	21,1	26,7	28,9	36,1	39,2
Чоюндан, болоттон же алюминийден жасалган, башка категорияда камтылбаган конструкциялар	<i>миң т</i>	6,8	10,0	22,5	52,4	21,0
	<i>млн. АКШ долл.</i>	11,1	18,3	44,3	110,1	38,7
Тапталган жыгач жана калыбына келтирилген жыгач	<i>миң куб м.</i>	71,0	85,8	143,3	153,9	119,9
	<i>млн. АКШ долл.</i>	20,3	29,6	40,5	42,6	37,6
Башка категорияда камтылбаган баалуулукка жатпаган металлдардан жасалган буюмдар	<i>млн. АКШ долл.</i>	23,6	42,6	41,5	43,5	35,5
Сырдалган керамика плиткалары	<i>млн. чарчы м</i>	2,4	2,8	3,9	4,3	5,3
	<i>млн. АКШ долл.</i>	10,6	14,2	20,5	29,5	33,9
Башка категорияда камтылбаган текстиль материалдарынан даяр буюмдар	<i>млн. АКШ долл.</i>	18,1	15,0	26,7	25,4	31,6
Зымдан жасалган буюмдар жана тосмо торлор	<i>миң т</i>	2,3	3,9	9,3	19,9	13,2
	<i>млн. АКШ долл.</i>	4,8	6,4	33,3	42,6	22,6
Жыгач-булалуу плита	<i>млн чарчы м</i>	4,7	6,1	7,0	6,4	7,8
	<i>млн. АКШ долл.</i>	7,7	13,8	16,8	17,1	18,5
Алюминий	<i>миң т</i>	2,5	1,8	2,8	6,3	6,0
	<i>млн. АКШ долл.</i>	6,3	5,4	9,7	19,8	17,5
Башка категорияда камтылбаган кен болбогондордон алынган буюмдар	<i>миң т</i>	25,3	34,4	41,2	45,3	47,7
	<i>млн. АКШ долл.</i>	7,1	9,2	12,6	15,5	15,9
Башка товарлар	<i>млн. АКШ долл.</i>	116,7	179,5	185,9	185,3	183,2

\* УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

Отчеттук мезгил ичинде импортту географиялык бөлүштүрүүдө КМШга кирген өлкөлөрдөн сыяктуу эле, алыскы чет өлкөлөрдөн да берүүлөрдүн нарктык көлөмүнүн (тиешелүүлүгүнө жараша 7,5 жана 3,6 пайызга) төмөндөөсү байкалган. Мында, жакынкы чет өлкөлөрдөн импорттун озгон арымда кыскарышынан улам, импорттун жалпы көлөмүндө алардын салыштырма салмагы (48,5 пайызга чейин) төмөндөгөн, ал эми алыскы чет өлкөлөрдүн үлүшү (51,5 пайызга чейин) өскөн. Отчеттук мезгил ичинде Бажы бирлигине мүчө өлкөлөрдүн салыштырма салмагы 2013-жылдагы 44,9 пайыздан 43,9 пайызга чейин төмөндөгөн, бул Россия Федерациясынан жана Беларусь Республикасынан ташылып келүүчү товарлар көлөмүнүн кыскарышынан улам жүргөн.

Өлкөнүн энергия булактарынан, керектөө товарларынан жана чийки заттын айрым түрлөрүнөн көз карандылыгы, Россиядан (32,3 пайыз), Кытайдан (20,9 пайыз) жана Казакстандан (10,0 пайыз) ташылып келинген товарлардын салыштырма салмагынын импорт көлөмүндө басымдуу абалды ээлеши анын себебинен болгон.

Күйүүчү-майлоочу материалдардын негизги сунуштоочусунан болуп Россия Федерациясы кала берет. Негизги азык-түлүк товарлары КМШга кирген өлкөлөрдөн да импорттолуп алынган. Бул өлкөлөрдөн дан жана алардан даярдалган азыктар, кант, өсүмдүк майы жана башка тамак-аш азыктары сыяктуу азык-түлүк товарларынын ири тобу импорттолот.

Алыскы чет өлкөлөрдүн салыштырма салмагы сырттан алынып келинген азык-түлүктөн башка керектөө товарлар түзүмүндө кыйла байкалган. Алсак, Кытай жана Түркиянын кийим-кечелерди берүү боюнча чогуу алгандагы салыштырма салмагы 94,5 пайыздан ашкан, ал эми бут кийим боюнча берүүлөр – 83,4 пайызды түзгөн. Импорттолгон автоунаалардын 80,0 пайызынан көбүрөөгү алыскы чет өлкөлөрдөн, Япониядан, Германиядан, Кореядан жана Кытайдан келип түшөт.

## 14-таблица. Товарлардын айрым түрлөрүнүн импортунун географиялык түзүмү\*

(млн. АКШ долларында)

Аталышы	Өлкөлөр	2010	2011	2012	2013	2014	жыйын- тыгында, пайыздарда, 2014
Мунай, мунай заттары жана ушундай эле башка материалдар	<b>Бардыгы болуп алардын ичинен</b>	<b>752,1</b>	<b>864,2</b>	<b>1 069,1</b>	<b>1 201,3</b>	<b>1 061,1</b>	
	Россия	642,9	805,0	1 034,9	1 171,2	1 029,6	97,0
Автоунаалар	<b>Бардыгы болуп алардын ичинен</b>	<b>269,5</b>	<b>432,5</b>	<b>659,9</b>	<b>702,6</b>	<b>800,9</b>	
	Япония	73,0	145,0	174,6	214,3	324,7	40,5
	Германия	41,2	75,3	111,8	123,5	135,3	16,9
	Корея	13,4	24,7	41,1	47,7	75,0	9,4
	Кытай	36,7	43,4	57,5	87,0	67,8	8,5
Чоюн жана болот	<b>Бардыгы болуп алардын ичинен</b>	<b>93,5</b>	<b>146,8</b>	<b>226,9</b>	<b>278,4</b>	<b>287,3</b>	
	Россия	39,1	66,0	95,6	127,1	118,4	41,2
	Кытай	32,3	45,7	84,8	88,3	106,4	37,0
	Казакстан	17,2	28,5	35,7	50,3	53,7	18,7
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар	<b>Бардыгы болуп алардын ичинен</b>	<b>118,6</b>	<b>184,3</b>	<b>239,3</b>	<b>231,4</b>	<b>190,5</b>	
	Кытай	97,8	159,3	197,9	189,1	146,5	76,9
	Түркия	12,4	17,1	32,7	33,6	33,4	17,6
Дары-дармектер (ветеринардык дары-дармектерди кошо алганда)	<b>Бардыгы болуп алардын ичинен</b>	<b>97,8</b>	<b>148,7</b>	<b>173,1</b>	<b>172,5</b>	<b>180,9</b>	
	Россия	16,3	19,4	20,8	24,1	19,2	10,6
	Германия	6,1	9,9	11,4	14,0	15,3	8,4
	Индия	8,7	12,3	13,0	16,4	14,9	8,3
	Венгрия	4,3	6,9	8,7	9,3	11,1	6,1
Таргылбаган дан өсүмдүктөрү (полбаны кошо алганда) жана угут	<b>Бардыгы болуп алардын ичинен</b>	<b>62,3</b>	<b>67,0</b>	<b>93,6</b>	<b>89,9</b>	<b>100,4</b>	
	Казакстан	61,5	66,9	93,6	83,3	100,4	100,0
Эт жана эт азыктары	<b>Бардыгы болуп алардын ичинен</b>	<b>77,3</b>	<b>72,5</b>	<b>76,3</b>	<b>88,0</b>	<b>98,7</b>	
	Кытай	23,4	19,3	26,3	31,1	46,6	47,2
	АКШ	48,9	45,0	39,2	43,9	32,5	32,9
	Украина	0,8	2,5	2,4	6,3	10,6	10,8
Кофе, чай, какао жана алардан жасалган таттуу азыктар	<b>Бардыгы болуп алардын ичинен</b>	<b>60,5</b>	<b>82,3</b>	<b>101,9</b>	<b>90,8</b>	<b>81,7</b>	
	Россия	29,2	40,6	59,2	47,2	44,3	54,2
	Украина	15,9	22,0	21,0	19,4	14,9	18,2
Бут кийим	<b>Бардыгы болуп алардын ичинен</b>	<b>39,9</b>	<b>53,3</b>	<b>81,9</b>	<b>72,4</b>	<b>50,0</b>	
	Кытай	31,3	40,3	61,4	52,6	34,2	68,5
	Түркия	2,0	4,5	6,1	7,9	7,4	14,9
	Россия	3,3	3,5	6,0	5,0	3,2	6,5
	Өзбекстан	0,9	2,4	2,9	3,7	3,0	6,0
Кант, патока жана бал	<b>Бардыгы болуп алардын ичинен</b>	<b>47,1</b>	<b>78,7</b>	<b>63,9</b>	<b>58,3</b>	<b>58,7</b>	
	Азербайжан	3,0	8,4	1,5	9,8	19,9	33,9
	Беларусь	30,1	53,0	33,7	20,1	12,6	21,4

\* УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

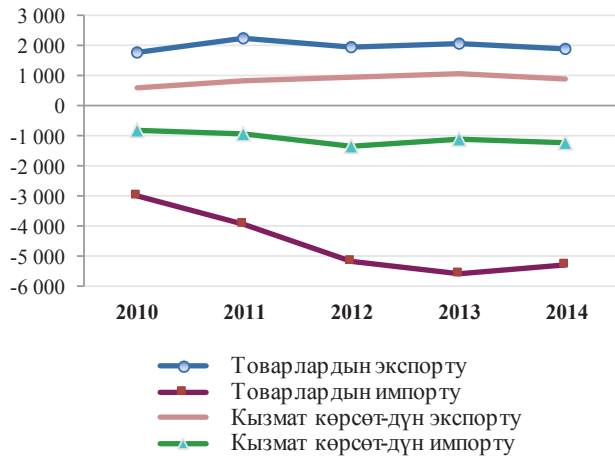
Бүтүндөй алганда, отчеттук мезгил ичинде Кыргыз Республикасына импорт дүйнөнүн 143 өлкөсүнөн жүзөгө ашырылган (2013-жылы – 132 өлкөдөн).

## ЭЛ АРАЛЫК КЫЗМАТ КӨРСӨТҮҮЛӨР ТЕНДЕМИ

Отчеттук мезгил ичинде Кыргыз Республикасынын тышкы соода операциялар көлөмүнүн кыскарышынан кийин эл аралык кызмат көрсөтүүлөр жүгүртүүсү да төмөндөгөн.

### 3-график. Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр боюнча тышкы соода

(млн. АКШ долларында)



\* УСКнын маалыматтарынын негизинде, УСКнын жана Улуттук банктын баа берүүлөрүн эске алуу менен

Отчеттук мезгил ичинде **кызмат көрсөтүүлөр экспорту** 896,6 млн. АКШ долларын түзгөн, бул товарлар экспорту көлөмүнүн 47,4 пайызына туура келет. **Кызмат көрсөтүүлөр импорту** 1 231,1 млн. АКШ доллар өлчөмүндө түптөлгөн, бул товарлар импортуна 23,3 пайызын түзгөн.

### 4-график. Эл аралык кызмат көрсөтүүлөр балансы

ИДӨгө карата пайыздарда



экспортунун 20,2 пайызга кыскаруусунан улам жүргөн, ал эми Кыргыз Республикасынын жарандары чет өлкөдө болгон учурда аларга сунушталган кызмат көрсөтүүлөр көлөмү 11,3 пайызга өскөн.

Отчеттук мезгил ичинде транспорттук кызмат көрсөтүүлөр сальдосу, мурдагыдай эле терс түптөлүү менен 450,4 млн. АКШ долларын түзгөн, бул 2013-жылга караганда 25,8 пайызга көп. Мында, транспорттук кызмат көрсөтүүлөр экспортунун 14,0 пайызга кыскаруусу байкалган, ал эми импорт боюнча операциялар көлөмү 12,3 пайызга өскөн. Резидент эместерге сунушталган

2014-жыл жыйынтыгы боюнча эл аралык кызмат көрсөтүүлөр жүгүртүүсү 2 127,6 млн. АКШ долларын түзүү менен 1,1 пайызга төмөндөгөн.

**Эл аралык кызмат көрсөтүүлөр тендеми** (төлөм тендемнинин нейтралдык берилиши) терс түптөлүү менен анын 2013-жылдагы 66,6 млн. АКШ долларына каршы 334,5 млн. АКШ долларын түзгөн. Мында, кызмат көрсөтүүлөр импортунун 11,0 пайызга өсүшү байкалган, ошол эле учурда Кыргыз Республикасынын резиденттери тарабынан резидент эместерге сунушталуучу кызматтардын көлөмү 14,0 пайызга кыскарган.

2014-жылы кыдыруулар, транспорттук жана ишкердик кызмат көрсөтүүлөр аныктоочу статьялардан болгон, аларга чогуу алганда эл аралык кызмат көрсөтүү жүгүртүүсүнүн 83,4 пайызы туура келет.

2014-жыл жыйынтыгы боюнча “кыдыруулар” статьясынын сальдосу 32,6 млн. АКШ доллар өлчөмүндө профицит менен түптөлгөн, бул 2013-жылдын салыштырууга алынган көрсөткүчүнөн 81,8 пайызга төмөн. Бул кыдырууларга байланыштуу кызмат көрсөтүүлөр



транспорттук кызмат көрсөтүүлөр көлөмүнүн төмөндөөсү, эң башкысы, аба транспортунун кызмат көрсөтүү экспортунун 24,7 пайызга кыскарышынын эсебинен жүргөн. Темир жол жана автоунаа транспорту менен сунушталган кызмат көрсөтүүлөр импорту көлөмүнүн (тиешелүүлүгүнө жараша 11,0 жана 29,5 пайызга) өсүшү өлкөнүн резиденттерине сунушталган транспорттук кызмат көрсөтүүлөрдүн жалпы көлөмүнүн өсүш динамикасынын негизги факторунан болгон.

Отчеттук мезгил ичинде ишкердик кызмат көрсөтүүлөрдүн таза экспорту оң белгиде түптөлүп, өткөн жылдын көрсөткүчүнө салыштырганда 37,5 пайызга төмөндөө менен 25,3 млн. АКШ долларын түзгөн. Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр боюнча көрсөткүчтөрдүн начарлашы алардын импортуна салыштырганда кызмат көрсөтүүлөрдүн ушул түрүнүн экспортунун озгон арымда (тиешелүүлүгүнө жараша 25,8 жана 21,3 пайыз) кыскаруусунан улам жүргөн. Отчеттук мезгил ичинде сунушталуучу консультациялык кызмат көрсөтүүлөр көлөмүнүн кыскарышы ишкердик кызмат көрсөтүүлөр импорту сыяктуу эле, экспортунун да төмөндөөсүнө таасир эткен негизги фактордон болгон.

### **КИРЕШЕЛЕР**

*Отчеттук жыл ичинде “кирешелер” статьясынын динамикасы, эң башкысы, резидент эместерге төлөөгө чегерилген тике инвестициялар боюнча кирешелер көлөмүнүн өзгөрүүсү менен аныкталган.*

2014-жыл жыйынтыгы боюнча “кирешелер” статьясынын сальдосу 230,9 млн. АКШ доллар өлчөмүндө терс түптөлгөн, бул 2013-жылдын ушул эле көрсөткүчүнөн 45,4 пайызга төмөн. Мындай тенденция эң башкысы, компания-резиденттердин дивиденддер түрүндө бөлүштүрүлгөн кирешелер көлөмүнүн тике чет өлкө инвесторлордун пайдасына 96,7 пайызга (6,8 млн. АКШ долларына чейин) кыскарышынан улам, Кыргызстанда тике чет өлкө инвесторлордун инвестициялык ишкердигинен кирешелеринин төмөндөшү менен шартталган. Отчеттук мезгил ичинде ишканалардын кайра инвестицияланган пайдасынын көлөмү 1,4 пайызга көбөйүп, 146,3 млн. АКШ долларын түзгөн. Натыйжада, тике инвестициялар боюнча кирешелер тартыштыгы 348,1 млн. АКШ долларынан 153,0 млн. АКШ долларына чейин төмөндөгөн (төмөндөө 56,0 пайызга).

Отчеттук мезгил ичинде мурда алынган кредиттер боюнча пайыздарды төлөө көлөмү мамлекеттик сектордун кредиттери боюнча төлөөлөрдүн өсүшүнүн эсебинен 2,7 пайызга көбөйүп, 71,8 млн. АКШ долларын түзгөн. Өлкөнүн резиденттери тарабынан башка инвестициялар боюнча алынган башка кирешелер көлөмү 2014-жылы 16,9 млн. АКШ долларынан 18,0 млн. АКШ долларына чейин өскөн. Бүтүндөй алганда, бул “башка инвестициялар боюнча кирешелер” статьясынын тартыштыгынын 1,5 пайызга (53,9 млн. АКШ долларына чейин) көбөйүшүн шарттаган.

2014-жыл жыйынтыгы боюнча “эмгекке төлөөлөр” статьясынын сальдосу 10,2 пайызга көбөйүү менен 24,0 млн. АКШ доллар өлчөмүндө терс түптөлгөн, бул резидент эместердин Кыргыз Республикасында жүргүзгөн ишкердигинен түшкөн кирешелердин чогуу алгандагы көлөмүнүн азайышы менен шартталган.

### **ТРАНСФЕРТТЕР**

*“Күндөлүк трансферттер” статьясы боюнча келип түшүүлөр көлөмү кыскарган, бул эмгек мигранттарынын акча которууларынын таза агылып кирүүлөрүнүн төмөндөөсүнөн улам болгон.*



2014-жыл жыйынтыгы боюнча күндөлүк трансферттердин оң теңдеми 2013-жылдын деңгээлине салыштырганда 2,8 пайызга төмөндөө менен 2 175,8 млн. АКШ долларын түзгөн.

Күндөлүк трансферттер эсебинде жеке трансферттер (башка секторлор) аныктоочу таасир тийгизген, алардын таза агылып кирүүсү 5,2 пайызга кыскарып, 2 042,1 млн. АКШ долларын түзгөн. Бул динамика жеке сектордун трансферттеринин келип түшүүлөрүнүн 2,0 пайызга кыскарышынан улам болгон, ал эми жеке трансферттердин агылып чыгуусу 16,8 пайызга өскөн.

Жеке трансферттер түзүмүндө, мурдагыдай эле, иштеп жаткандардын акча которуулары аныктоочу мааниге ээ, жеке трансферттердин келип түшүүлөрүнүн дүң көлөмүндө алардын салыштырма салмагы 98,0 пайызды түзөт. 2014-жыл жыйынтыгы боюнча, республикадан алардын агылып чыгып кетишинин 17,1 пайызга өсүшүнүн алкагында акча которуулардын агылып кирүүсүнүн 1,8 пайызга төмөндөөсү келип түшкөн которуулардын таза көлөмүнүн 5,1 пайызга (1 993,4 млн. АКШ долларына чейин) кыскарышына алып келген.

### 15-таблица. Иштеп жаткандардын акчалай которууларынын түзүмү\*

(млн. АКШ долларында)

	2010	2011	2012	2013	2014
1.1. Иштеп жаткандардын акчалай которуулары	1 243,8	1 661,5	1 951,7	2 101,3	1 993,4
1.1.1. Түшүүлөр	1 379,3	1 859,7	2 208,8	2 469,0	2 424,0
алардын ичинен:					
Акча которуу системалары боюнча түшүүлөр	1 252,6	1 695,4	2 017,9	2 268,2	2 235,9
Жеке адамдардын банк аркылуу түшкөн трансферттери <sup>1</sup>	9,2	9,0	9,7	6,5	4,8
Почта аркылуу калктын акча которуулары	4,4	4,2	3,8	3,4	2,2
Улуттук банктын кошумча эсептөөлөрү <sup>2</sup>	113,1	151,0	177,4	191,0	181,2
1.1.2. Агылып чыгуу	-135,5	-198,3	-257,1	-367,7	-430,6

\* Улуттук банктын маалыматтары боюнча, Улуттук банктын баа берүүлөрүн эске алуу менен

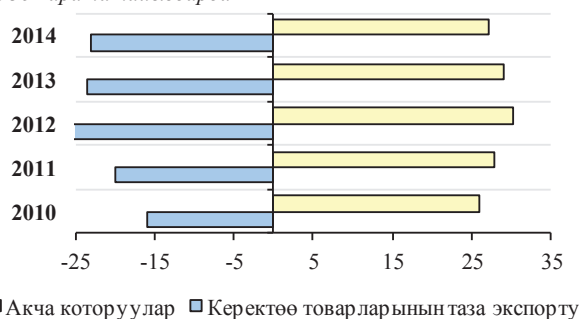
<sup>1</sup> 3 000 АКШ долларынан ашпаган которуулар эске алынган

<sup>2</sup> Мигранттардын накталай формадагы которуулары боюнча эсептөөлөрү үчүн 10% өлчөмүндөгү кошумча баа берүү коэффициенти колдонулат

Эмгек мигранттардын республикага акча которууларынын негизги ыкмасы катары мурдагыдай эле которуулар системасы саналат<sup>13</sup>. 2014-жылы которуулар системасы аркылуу келип түшкөн каражаттардын таза көлөмү 1 811,9 млн. АКШ долларын түзгөн<sup>14</sup>, бул 2013-жылдын ушул эле көрсөткүчүнөн 5,0 пайызга төмөн.

### 5-график. Акча которуулардын жана керектөө товарларынын таза экспортунун салдыосу

ИДӨгө карата пайыздарда



Мында, акча которуулардын географиялык түзүмү дээрлик өзгөрүүсүз калган. Отчеттук жыл жыйынтыгы боюнча акча которуулардын негизги үлүшү Россия Федерациясынан (97,0 пайыз) келип түшкөн. Башка өлкөлөрдүн салыштырма салмагы кыйла төмөн: которуулардын 0,9 пайызы Казакстандан, 0,5 пайызы – АКШдан алынган. Кыргыз Республикасынан жөнөтүлгөн которуулар түзүмүндө басымдуу салыштырма салмак да Россия Федерациясына (95,4 пайызы) туура келген.

<sup>13</sup> Anelik, Blizko, Contact, Migom, MoneyGram, Western Union, Unistream, Золотая Корона, Лидер, Быстрая почта, Аллюр жана которуулардын башка системалары, ошондой эле “Кыргызпочтасы” мамлекеттик ишканасы аркылуу которуулар.

<sup>14</sup> Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүсүз.

Соода тартыштыгын каржылоонун негизги булагы болуп акча которуулар калууда. Акча которуулар сальдосу, мурдагыдай эле керектөө товарларынын таза экспортунун ордун жабат, ал өз кезегинде 1 693,8 млн. АКШ доллар өлчөмүндө терс мааниде түптөлгөн.

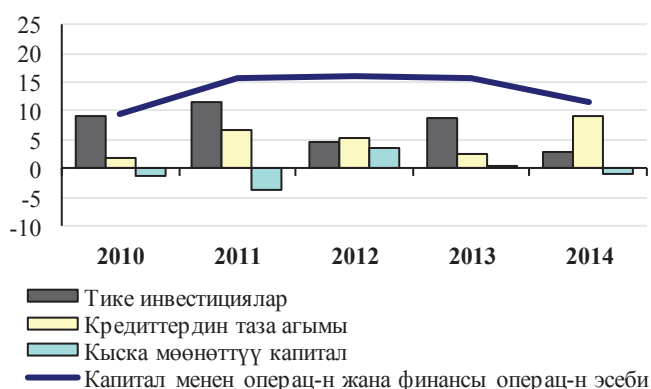
2014-жылы мамлекеттик башкаруу секторуна күндөлүк трансферттердин сальдосу (төлөм теңдеминин нейтралдуу берилиши) 133,7 млн. АКШ доллары өлчөмүндө оң түптөлгөн, бул 2013-жылдын тиешелүү көрсөткүчүнөн 58,9 пайызга жогору. Мамлекеттик сектор тарабынан алынган акчалай гранттардын көлөмүнүн 2013-жылдагы 87,0 млн. АКШ долларынан 2014-жылы 136,3 млн. АКШ долларына чейин өсүшүнөн улам расмий трансферттердин түшүүлөрүнүн көбөйүшү жүргөн. Отчеттук мезгил ичинде эл аралык уюмдарга төлөнгөн мүчөлүк төлөмдөрдүн көлөмү 7,4 пайызга кыскарып, 2,6 млн. АКШ долларын түзгөн.

## КАПИТАЛ МЕНЕН ОПЕРАЦИЯЛАР ЖАНА ФИНАНСЫЛЫК ОПЕРАЦИЯЛАР ЭСЕБИ

2014-жылы капитал менен операциялар жана финансылык операциялар эсеби оң түптөлгөн. Мамлекеттик сектордун кредиттери кароого алынып жаткан эсептин калыптанышында негизги ролду ойногон.

### 6-график. Капитал менен операциялар жана финансылык операциялар эсеби

(ИДӨгө карата пайыздарда)



2014-жыл жыйынтыгы боюнча капитал менен операциялар жана финансылык операциялар эсеби 856,7 млн. АКШ доллар өлчөмүндө оң сальдодо түптөлгөн, бул 2013-жылдын тиешелүү көрсөткүчүнөн 24,4 пайызга аз.

Капитал менен операциялар эсебинин сальдосу 65,8 млн. АКШ доллар өлчөмүндө оң түптөлгөн, бул 2013-жылдагы деңгээлден 76,5 пайызга төмөн. Отчеттук мезгилдеги көрсөткүчтөрдүн төмөндөөсү 2013-жылдын экинчи чейрегинде<sup>15</sup> Россия Федерациясы

тарабынан 188,9 млн. АКШ доллар өлчөмүндөгү карыздын кечирилиши менен шартталган, бул 2013-жылы капитал менен операциялар эсебинин оң сальдосун кыйла көбөйткөн.

Отчеттук жыл жыйынтыгы боюнча финансылык эсеп 790,9 млн. АКШ доллар өлчөмүндө оң сальдодо түптөлгөн, бул 2013-жылга караганда 7,2 пайызга аз. Отчеттук мезгил ичинде капиталдын негизги агылып кирүүсү “башка инвестициялар” статьясы боюнча байкалган.

2014-жыл жыйынтыгы боюнча республикага “башка инвестициялар” статьясы боюнча тартылган каражаттардын таза көлөмү оң мааниде түптөлүп, 575,2 млн. АКШ долларына жеткен. Экономикага тышкы кредиттердин өсүшүнөн улам, өлкө резиденттеринин милдеттенмелеринин 988,2 млн. АКШ долларына көбөйүүсү ушул статьянын динамикасына негизги таасирди тийгизген.

Отчеттук мезгил ичинде кредиттердин таза агылып кирүүсү оң сальдодо түптөлүп, 658,9 млн. АКШ долларына жеткен.

<sup>15</sup> Россия Федерациясынын Өкмөтү менен Кыргыз Республикасынын Өкмөтү ортосунда Кыргыз Республикасынын Россия Федерациясы алдында мурда алынган кредиттери боюнча карыздарын тескөө жөнүндө келишим.

Мамлекеттик сектордун кредиттеринин дүң агылып кирүүсү 497,6 млн. АКШ доллар өлчөмүндө түптөлгөн, бул 2013-жылы жетишилген деңгээлден 20,4 пайызга ашкан. Отчеттук мезгил ичинде расмий сектордун мурда алынган кредиттеринин карыздарынын негизги суммасы боюнча төлөөлөрү 55,1 млн. АКШ доллар өлчөмүндө түптөлгөн, бул 2013-жылдагы көрсөткүчтөн 76,6 пайызга аз (235,4 млн. АКШ доллары<sup>16</sup>). Натыйжада, мамлекет тарабынан алынган кредиттик каражаттардын таза көлөмү 2,5 эсеге өсүү менен 442,6 млн. АКШ долларына жеткен.

Отчеттук мезгил ичинде жеке сектордун мурда алынган кредиттерин тейлөө боюнча төлөөлөр көлөмү 21,8 пайызга кыскарып, 334,0 млн. АКШ долларын түзгөн, ал эми кредиттик каражаттардын агылып кирүүсү 24,8 пайызга көбөйүү менен 550,3 млн. АКШ долларына жеткен. Жыйынтыгында, жеке секторго кредиттердин таза агылып кирүүсү 2013-жылдын деңгээлинен кыйла артып (13,8 млн. АКШ доллары), 216,3 млн. АКШ доллар өлчөмүндө түптөлгөн.

Отчеттук мезгил ичинде резидент-ишканалардын кредитордук карыздарынын көлөмү 207,2 млн. АКШ долларын түзгөн (өсүш 2,8 эсеге). Бүтүндөй алганда 2014-жылдын декабрь айынын акырына карата кредитордук карыздардын жалпы көлөмүндө басымдуу салыштырма салмакты иштетүү өнөр жай ишканалары, кесиптик, илимий жана техникалык иш алып барган<sup>17</sup> мекемелер, ошондой эле электр энергия, газ, буу жана тазаланган абаны камсыз кылган ишканалар ээлейт. Аларга чогуу алгандагы карыздын жалпы суммасынын 77,6 пайызы туура келет.

Отчеттук мезгил ичинде резиденттердин активдери 413,0 млн. АКШ долларына көбөйгөн, бул негизинен, резиденттердин дебитордук карызынын көлөмүнүн 285,8 млн. АКШ долларына көбөйүшү менен шартталган. 2014-жылдын декабрь айынын акырына карата абал боюнча чогуу алгандагы дебитордук карыздын дүң көлөмүнүн 70,0 пайызынан көбүрөөгү дүң жана чекене соода жана иштетүү өнөр жай ишканаларына, кесиптик, илимий жана техникалык иш чөйрөсүндө алектенген мекемелерге, ошондой эле маалымат жана байланыш секторуна туура келген.

Кароого алынып жаткан мезгил ичинде резиденттердин чет өлкө банктарындагы эсептерде жайгаштырылган активдер 4,4 млн. АКШ долларына төмөндөгөн. 2014-жылдын акырына карата абал боюнча өлкө чегинен тышкары жайгашкан ишканалардын эсептериндеги акча каражаттардын калдыктарынын чогуу алгандагы көлөмүнүн басымдуу салыштырма салмагы иштетүү өнөр жай ишканаларына туура келген.

Отчеттук мезгил ичинде “**тике инвестициялар**” статьясы боюнча каражаттардын таза агылып кирүүсү 66,4 пайызга кыскарып, 210,5 млн. АКШ доллар<sup>18</sup> өлчөмүндө түптөлгөн. Башка капиталга салуулардын таза агылып кирүүсүнүн кыскарышы аталган статьянын динамикасына негизги таасир тийгизген.

Башка капиталга инвестицияланган финансылык каражаттардын көлөмү, эң башкысы резидент-ишканалардын чет өлкөлүк чогуу ээлик кылуучулардан алынган кредиттеринин көлөмүнүн 53,2 пайызга төмөндөөсүнүн эсебинен, 2013-жылдагы көрсөткүчкө салыштырганда 93,8 пайызга кыскаруу менен 28,6 млн. АКШ доллар өлчөмүндө түптөлгөн.

Отчеттук мезгил ичинде экономикалык иштин түрлөрү боюнча тике инвестициялардын кыйла таза агылып кирүүсү кесиптик, илимий жана техникалык иш чөйрөсүндө алектенген ишканаларда, ошондой эле финансылык ортомчулук жана камсыздандыруу чөйрөсүнүн чарба

<sup>16</sup> ЭВФтин Төлөм теңдеми боюнча колдонмосунун методологиясына ылайык (5-басылма), Россия Федерациясы тарабынан 188,9 млн. АКШ доллар өлчөмүндөгү карыздын кечирилиши 2013-жыл үчүн төлөм теңдемнин мамлекеттик секторду “амортизациялоо” статьясында да чагылдырылган.

<sup>17</sup> Бул топто карыздардын басымдуу салыштырма салмагы, геофизикалык, геологиялык чалгындоо, сейсмографиялык ишкердикти кошо алганда архитектура, инженердик чалгындоо, техникалык сыноолор жана контролдук чөйрөсүндө ишкердикти жүргүзгөн экономика субъекттерине туура келет.

<sup>18</sup> Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен.

субъекттеринде байкалган. Тике инвестициялардын географиялык түзүмүндө Улуу Британиядан, Канададан, Кытайдан жана Кипрден капиталдын агымы басымдуу болгон.

Ошентип, 2014-жылдын жыйынтыгы боюнча **төлөм теңдеминин жалпы сальдосу** 128,6 млн. АКШ доллар өлчөмүндө терс түптөлгөн.

“**Каталар жана калтырып кетүүлөр**” статьясынын теңдеми 803,0 млн. АКШ доллар өлчөмүндө оң түптөлгөн, бул өлкөгө капиталдын агылып кирүүсү менен байланыштуу операциялар же товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспорту толук көлөмдө статистикалык эсепке алынбагандыгын тастыктап турат. Улуттук банктын кошумча эсептөөлөрүн эске алуу менен “Каталар жана калтырып кетүүлөр” статьясынын сальдосу оң түптөлүү менен 351,9 млн. АКШ долларын түзгөн.

2014-жылдын декабрь айынын акырына карата дүң эл аралык камдар көлөмү 1 957,6 млн. АКШ долларын түзгөн, бул товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн келечектеги импортунун 4,1 айынын ордун жабат.

### Товарларды сатуу жагында Кыргыз Республикасынын төлөм тендемине кошумча баа берүү

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, расмий статистикада камтылбаган же толук эмес камтылган төлөм тендеминин айрым көрсөткүчтөрүн толук эсепке алуу максатында, кошумча эсептөөлөрдү жүргүзөт.

Белгилүү болгондой эле, төлөм тендеминин түзүлүүчү статистикасынын сапаты да “каталар жана калтырып кетүүлөр” статьясында чагылдырылат. Акыркы жылдары Кыргыз Республикасынын төлөм тендеминин статистикасында “каталар жана калтырып кетүүлөр” статьясы абсолюттук мааниде уламдан улам өсүп жатат. Эгерде 2008-жылы аталган статья 418,0 млн. АКШ доллар деңгээлде же ИДӨгө карата оң мааниде калыптанса, 2014-жылы 803,0 млн. АКШ долларына чейин же ИДӨгө карата 10,9 пайызга чейин көбөйгөн. Аталган статьянын оң мааниси өлкөгө капиталдын агылып кирүүсү менен байланыштуу операциялар же товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспорту толук көлөмдө статистикалык эсепке алынбагандыгын тастыктап турат.

Бул маселени эске алуу менен Улуттук банк товарлардын экспорту жагында бир катар кошумча баа берүүлөрдү жүзөгө ашырат. Алсак, 2012-жылдан тартып Кыргыз Республикасынан кошуна өлкөлөргө ачык мунай заттарынын расмий эмес реэкспортуна кошумча баа берүү жүзөгө ашырылууда. Ушуну менен катар, Улуттук банктын долбооруна ылайык, “Инвестициялык тегерек стол” коомдук уюму тарабынан расмий статистикада камтылбаган чек ара жанындагы сооданы жана товарлар реэкспортун изилдөө иши жүргүзүлгөн. Изилдөөлөр 2013-2014-жылдары Улуттук банктын баа берүүлөрү боюнча эсепке алынбаган тышкы сооданын негизги үлүшү туура келген товардык топтор боюнча жүргүзүлгөн. Изилдөөлөр тышкы соода агымдарынын жылышуу схемаларынын негизинде, аткаруучу тарабынан иштелип чыккан механизмдерге таянган. Улуттук статистика комитети тарабынан 2008-жылдан тартып баланстык ыкманы колдонуу менен айыл чарба продукциясы боюнча кошумча баа берүү жүргүзүлүп жаткандыгын белгилей кетүү зарыл. Бирок, айыл чарба продукциясынан тышкары, ошондой эле калк керектөөчү товарлардын тышкы соода операцияларынын статистикасын камтуу көйгөйү орун алгандыгын изилдөөнүн натыйжалары көрсөткөн. Ушуга байланыштуу, жүргүзүлгөн изилдөөлөрдүн натыйжаларынын негизинде Улуттук банк 2013 жана 2014-жылдар үчүн соода көлөмүнө кошумча баа берүүнү жүргүзгөн. Мында, кайталап эсепке алууну болтурбоо максатында, Улуттук статистика комитетинин кошумча баа берүүсүндө камтылбаган товардык топтор боюнча кошумча эсептөө жүргүзүлгөн. Төлөм тендемине аныкталган статистикалык каталар капиталдын агымы же товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспорту боюнча статистикада мүмкүн болуучу эсепке албоону эске алуу менен Улуттук банк аталган өбөлгөлөр товарларды сатуу боюнча экспортко кошумча баа берүү үчүн алгылыктуу деп эсептейт. Бүтүндөй алганда, Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен “каталар жана калтырып кетүүлөр” статьясынын мааниси 2014-жыл жыйынтыгында ИДӨгө карата 4,8 пайызга чейин төмөндөгөн.

#### 1-таблица. Улуттук банктын кошумча баа берүүлөрүн эске алуу менен Кыргыз Республикасынын төлөм тендеми

	2010	2011	2012	2013	2014
<b>1. Товарларды сатуу боюнча кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен күндөлүк операциялар эсеби</b>	<b>-317,1</b>	<b>-593,0</b>	<b>-783,3</b>	<b>-995,9</b>	<b>-1 337,1</b>
ИДӨгө карата товарларды сатуу жана башка статьялар боюнча кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен күндөлүк операциялар эсеби (%)	-6,6	-10,0	-12,1	-13,8	-18,2
<b>2. Күндөлүк операциялар эсеби</b>	<b>-317,1</b>	<b>-593,0</b>	<b>-1 675,1</b>	<b>-1 807,0</b>	<b>-1 788,3</b>
ИДӨгө карата күндөлүк операциялар эсеби (%)	-6,6	-10,0	-25,9	-25,1	-24,3
1.1. Товарларды сатуу жана башка статьялар боюнча кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен соода балансы	-1 202,2	-1 669,0	-2 318,9	-2 744,3	-2 947,4
2.1. Соода балансы	-1 202,2	-1 669,0	-3 210,6	-3 555,4	-3 398,6
1.1.1. Товарларды сатуу жана башка статьялар боюнча кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен экспорт (ФОБ)	1 778,7	2 267,0	2 846,1	2 869,3	2 342,8
2.1.1. Экспорт (ФОБ)	1 778,7	2 267,0	1 954,4	2 058,2	1 891,6
2.2.1. Импорт (ФОБ)	2 980,9	3 935,9	5 165,1	5 613,6	5 290,2
<b>Каталар жана калтырып кетүүлөр</b>	<b>-30,8</b>	<b>-194,4</b>	<b>861,3</b>	<b>961,9</b>	<b>803,0</b>
<b>Кошумча баа берүүлөрдү эске алуу менен каталар жана калтырып кетүүлөр</b>	<b>-30,8</b>	<b>-194,4</b>	<b>-30,5</b>	<b>150,8</b>	<b>351,9</b>

**16-таблица. Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми  
(аналитикалык түрдө берүү)**

(млн. АКШ долларында)

	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Күндөлүк операциялар эсеби</b>	<b>-317,1</b>	<b>-593,0</b>	<b>-1675,1</b>	<b>-1807,0</b>	<b>-1788,3</b>
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр	-1403,4	-1772,6	-3567,2	-3622,0	-3733,1
Соода балансы*	-1202,2	-1669,0	-3210,6	-3555,4	-3398,6
Экспорт (ФОБ)	1778,7	2267,0	1954,4	2058,2	1891,6
КМШ	784,2	1019,6	1126,1	1035,8	889,5
Алыскы чет мамлекеттер	994,5	1247,4	828,3	1022,4	1002,1
Импорт (ФОБ)	2980,9	3935,9	5165,1	5613,6	5290,2
КМШ	1590,2	2018,3	2689,4	2787,1	2580,4
Алыскы чет мамлекеттер	1390,6	1917,7	2475,7	2826,5	2709,8
Кызмат көрсөтүүлөр балансы	-201,2	-103,6	-356,6	-66,6	-334,5
Көрсөтүлгөн кызматтар	600,1	860,2	966,6	1042,7	896,6
Алынган кызматтар	-801,3	-963,9	-1323,1	-1109,2	-1231,1
Кирешелер	-305,1	-659,1	-169,3	-423,0	-230,9
Тике инвестициялар боюнча кирешелер	-247,9	-610,7	-110,8	-348,1	-153,0
Портфельдик инвестициялар боюнча кирешелер	0,2	0,1	—	—	—
Башка инвестициялар боюнча кирешелер	-25,1	-19,2	-29,7	-53,0	-53,9
Кредиттер боюнча пайыздар (график)	-35,8	-39,7	-46,8	-70,0	-71,8
Башка инвест. боюнча башка кирешелер	10,7	20,4	17,1	16,9	18,0
Эмгекке төлөөлөр	-32,3	-29,4	-28,8	-21,8	-24,0
Күндөлүк трансферттер	1391,3	1838,7	2061,5	2238,0	2175,8
<b>Капитал менен операциялар жана финансы операциялар эсеби</b>	<b>458,4</b>	<b>923,6</b>	<b>1032,4</b>	<b>1133,1</b>	<b>856,7</b>
Капитал менен операциялар эсеби	-11,1	64,1	166,1	280,3	65,8
Капиталдык трансферттер	-11,1	64,1	166,1	280,3	65,8
Финансылык эсеп	469,6	859,5	866,4	852,7	790,9
Тике инвестициялар**	437,6	693,6	292,4	626,1	210,5
Портфельдик инвестициялар	27,1	-0,3	5,7	4,8	5,7
Финансылык деривативдер	—	—	-0,4	-0,1	-0,5
Башка инвестициялар	4,9	166,2	568,6	222,0	575,2
Активдер ("-" көбөйүү)	128,7	-232,1	138,1	-68,4	-413,0
Коммерциялык банктар	202,8	-19,1	-8,2	-81,5	-21,8
Жана башка активдер	-74,1	-213,0	146,4	13,1	-391,2
Милдеттенмелер ("+" көбөйүү)	-123,8	398,3	430,5	290,4	988,2
Коммерциялык банктар	-225,6	7,3	8,6	24,7	22,1
Кредиттер	85,9	390,9	353,5	191,6	658,9
Мамлекеттик секторго кредиттер	145,5	201,5	285,4	177,8	442,6
Алынган	183,8	243,6	377,4	413,2	497,6
Амортизация (график)	-38,3	-42,2	-92,0	-235,4	-55,1
Жеке секторго кредиттер	-59,6	189,4	68,1	13,8	216,3
Алынган	297,3	377,6	335,6	441,0	550,3
Амортизация (график)	-356,9	-188,2	-267,5	-427,2	-334,0
Жана башка милдеттенмелер	15,9	0,2	68,4	74,1	307,2
Каталар жана калтырып кетүүлөр	-30,8	-194,4	861,3	961,9	803,0
<b>Жалпы баланс</b>	<b>110,5</b>	<b>136,2</b>	<b>218,7</b>	<b>288,0</b>	<b>-128,6</b>
<b>Каржылоо</b>	<b>-110,5</b>	<b>-136,2</b>	<b>-218,7</b>	<b>-288,0</b>	<b>128,6</b>
Улуттук банктын камдары	-112,3	-112,8	-200,5	-277,4	132,4
ЭВФтин кредиттери	-24,7	-24,2	-20,6	-17,4	-5,4
Өзгөчө каржылоо	27,5	1,4	3,0	6,8	1,6
Жана башка каржылоолор	-1,0	-0,6	-0,6	—	—

\*Улуттук банктын баа берүүлөрүн, "алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен

\*\*Улуттук банктын 2014-жылы үчүн баа берүүлөрүн эске алуу менен



2013				2014				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
<b>-538,5</b>	<b>-495,4</b>	<b>-498,8</b>	<b>-274,2</b>	<b>-372,6</b>	<b>-244,6</b>	<b>-523,4</b>	<b>-647,7</b>	<b>Күндөлүк операциялар эсеби</b>
-816,8	-992,2	-1079,0	-734,0	-660,0	-807,6	-1143,9	-1121,6	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр
-747,4	-952,7	-1027,3	-827,9	-586,3	-753,4	-1052,7	-1006,3	Соода балансы
337,2	402,2	484,5	834,3	431,4	443,6	421,9	594,8	Экспорт (ФОБ)
189,1	246,1	323,9	276,7	206,5	243,6	246,1	193,3	КМШ
148,1	156,1	160,7	557,5	224,9	199,9	175,8	401,5	Алыскы чет мамлекеттер
1084,6	1355,0	1511,8	1662,2	1017,6	1197,0	1474,6	1601,0	Импорт (ФОБ)
601,9	664,0	698,9	822,2	506,7	586,1	767,0	720,7	КМШ
482,7	690,9	813,0	839,9	511,0	610,9	707,6	880,3	Алыскы чет мамлекеттер
-69,3	-39,4	-51,7	93,9	-73,7	-54,2	-91,2	-115,4	Кызмат көрсөтүүлөр балансы
170,4	247,4	294,2	330,6	185,5	226,8	287,7	196,6	Көрсөтүлгөн кызматтар
-239,7	-286,9	-346,0	-236,7	-259,2	-281,0	-378,9	-312,0	Алынган кызматтар
-121,3	-48,8	-68,5	-184,4	-105,6	-13,3	-74,9	-37,1	Кирешелер
-102,0	-38,4	-49,1	-158,7	-83,3	-4,9	-46,1	-18,7	Тике инвестициялар боюнча кирешелер
—	—	—	—	—	—	—	—	Портфельдик инвестициялар боюнча кирешелер
-13,9	-5,0	-13,7	-20,4	-16,4	-3,2	-22,8	-11,5	Башка инвестициялар боюнча кирешелер
-19,7	-9,3	-17,0	-23,8	-19,8	-11,1	-24,2	-16,8	Кредиттер боюнча пайыздар (график)
5,8	4,3	3,3	3,4	3,4	7,9	1,4	5,3	Башка инвест. боюнча башка кирешелер
-5,4	-5,5	-5,7	-5,3	-5,8	-5,2	-6,0	-6,9	Эмгекке төлөөлөр
399,6	545,6	648,7	644,1	392,9	576,4	695,4	511,1	Күндөлүк трансферттер
<b>173,4</b>	<b>276,7</b>	<b>310,8</b>	<b>372,1</b>	<b>193,9</b>	<b>304,8</b>	<b>123,8</b>	<b>234,2</b>	<b>Капитал менен операциялар жана финансы операциялар эсеби</b>
17,1	206,6	22,6	34,1	13,8	10,6	12,4	28,9	Капитал менен операциялар эсеби
17,1	206,6	22,6	34,1	13,8	10,6	12,4	28,9	Капиталдык трансферттер
156,4	70,0	288,3	338,0	180,1	294,2	111,4	205,3	Финансылык эсеп
91,0	131,9	312,1	91,2	-38,7	21,3	163,3	64,7	Тике инвестициялар
-4,0	6,4	—	2,5	—	—	—	5,7	Портфельдик инвестициялар
-0,3	0,1	-2,7	2,7	0,1	-0,2	—	-0,4	Финансылык деривативдер
69,7	-68,3	-21,1	241,7	218,7	273,0	-51,8	135,3	Башка инвестициялар
-66,2	8,9	-105,9	94,7	-26,1	55,5	-309,3	-133,2	Активдер ("-" көбөйүү)
-7,7	-39,2	-69,1	34,4	4,2	21,8	-22,8	-25,0	Коммерциялык банктар
-58,5	48,1	-36,8	60,3	-30,2	33,7	-286,5	-108,2	Жана башка активдер
135,9	-77,2	84,8	147,0	244,7	217,5	257,4	268,5	Милдеттенмелер ("+" көбөйүү)
3,7	6,9	13,5	0,7	2,5	17,8	4,0	-2,3	Коммерциялык банктар
-7,3	-63,9	66,1	196,7	102,4	205,5	265,2	85,9	Кредиттер
1,4	-82,9	80,1	179,2	77,1	159,4	119,2	86,8	Мамлекеттик секторго кредиттер
9,7	120,2	87,8	195,5	87,7	175,8	130,2	104,0	Алынганы
-8,3	-203,1	-7,8	-16,3	-10,6	-16,3	-11,0	-17,2	Амортизация (график)
-8,7	19,0	-14,0	17,4	25,2	46,1	145,9	-0,9	Жеке секторго кредиттер
44,4	133,8	118,5	144,3	92,6	136,1	221,7	99,9	Алынганы
-53,0	-114,7	-132,6	-126,9	-67,4	-90,0	-75,7	-100,8	Амортизация (график)
139,5	-20,2	5,3	-50,5	139,9	-5,8	-11,7	184,9	Жана башка милдеттенмелер
<b>382,1</b>	<b>284,9</b>	<b>231,3</b>	<b>63,5</b>	<b>54,3</b>	<b>-9,9</b>	<b>414,5</b>	<b>344,0</b>	<b>Каталар жана калтырып кетүүлөр</b>
<b>17,1</b>	<b>66,1</b>	<b>43,3</b>	<b>161,4</b>	<b>-124,4</b>	<b>50,3</b>	<b>15,0</b>	<b>-69,5</b>	<b>Жалпы баланс</b>
<b>-17,1</b>	<b>-66,1</b>	<b>-43,3</b>	<b>-161,4</b>	<b>124,4</b>	<b>-50,3</b>	<b>-15,0</b>	<b>69,5</b>	<b>Каржылоо</b>
-13,1	-65,6	-38,4	-160,3	128,5	-45,2	-27,5	76,5	Улуттук банктын камдары
-7,8	-1,0	-6,1	-2,5	-4,6	-5,1	11,6	-7,3	ЭВФтин кредиттери
3,8	0,4	1,2	1,4	0,5	—	0,9	0,2	Өзгөчө каржылоо
—	—	—	—	—	—	—	—	Жана башка каржылоолор

## РЕАЛДУУ ЭФФЕКТИВДҮҮ АЛМАШУУ КУРСУ

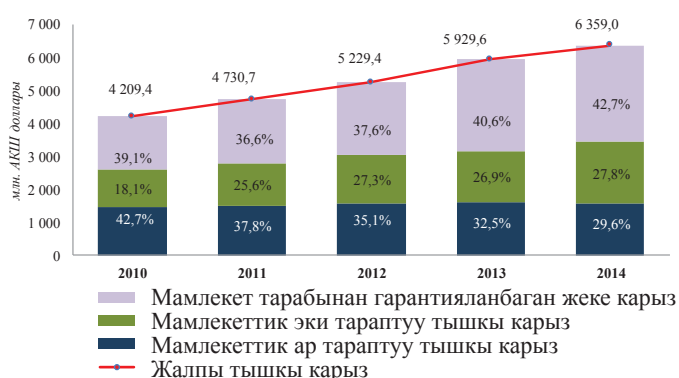
2014-жылдын баш жагынан тартып сомдун номиналдык эффективдүү алмашуу курсунун индекси 9,4 пайызга көбөйүп, отчеттук жылдын акырына карата 122,6 түзгөн. Өсүш, сомдун орус рублине карата 2013-жылдын акырына карата орточо курсуна салыштырганда кароого алынып жаткан мезгилдин акырына карата 39,6 пайызга бекемделиши<sup>19</sup> менен шартталган. Ал сомдун АКШ долларына карата нарксызданышына салыштырмалуу орус рублинин АКШ долларына карата кыйла девальвацияланышына байланыштуу болгон. Муну менен бирге эле, сомдун АКШ долларына карата 15,3 пайызга, кытай юанына – 3,8 пайызга жана еврого карата – 6,0 пайызга нарксызданышы байкалган.

Отчеттук мезгил ичинде Кыргыз Республикасында орун алган инфляция 10,6 пайызды түзгөн, ал эми негизги өнөктөш-өлкөлөрдө орун алган инфляциянын орточо деңгээли 6,3 пайыз өлчөмдө түптөлгөн. Сомдун номиналдык эффективдүү алмашуу курсу индексинин Кыргыз Республикасындагы инфляциянын кыйла жогорку деңгээли менен бирге көбөйүшү реалдуу эффективдүү алмашуу курсу индексинин жогорулашын шарттаган, ал 2013-жылдын декабрь айынан тартып 13,7 пайызга өсүп, 2014-жылдын акырына карата 128,8 түзгөн.

## КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ТЫШКЫ КАРЫЗЫ

**7-график. Кыргыз Республикасынын жалпы тышкы карызынын түзүмү, мезгилдин акырына карата\***

(млн. АКШ доллары жана жалпы тышкы карыздардан, пайыздарда)



\* Улуттук банктын маалыматтары боюнча

**8-график. Кыргыз Республикасынын жалпы тышкы карызы боюнча коэффициенттери\***

(пайыздарда)



\* Улуттук банктын эсептөөлөрү боюнча

<sup>19</sup> Базалык мезгил катары сомдун номиналдык эки тараптуу алмашуу курсу боюнча маалыматтар келтирилген, индексти эсептөө үчүн 2000-жыл колдонулат.

<sup>20</sup> УСКнын маалыматы боюнча.

2014-жылдын акырына карата абал боюнча номиналдык тышкы карыздын (алынган жана орду жабылбаган) жалпы көлөмү 6 359,0 млн. АКШ долларын түзгөн, бул өткөн жылдын тиешелүү көрсөткүчүнөн 7,2 пайызга жогору. Карыздын көрсөтүлгөн көлөмү мамлекеттик жана жеке секторлордун карыздары менен берилген:

- мамлекеттик тышкы карыз 3 437,1 млн. АКШ долларын түзгөн, бул чогуу алгандагы карыздын 54,1 пайызын түзөт. Мамлекеттик тышкы карыздын түзүмү расмий кредиторлор – көп тараптуу жана эки тараптуу донорлор, алдындагы милдеттенмелер менен берилген;

- мамлекет тарабынан гарантияланбаган жеке сектордун<sup>20</sup> карызы 2 921,9 млн.



АКШ долларын (чогуу алгандагы карыздын 45,9 пайызын) түзгөн.

2014-жылдын акырына карата абал боюнча Кыргыз Республикасы төмөнкү негизги карыздык көрсөткүчтөр менен мүнөздөлгөн:

- ИДӨгө карата номиналдык жалпы тышкы карыз – 86,4 пайыз;
- товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата номиналдык жалпы тышкы карыз – 228,1 пайыз.

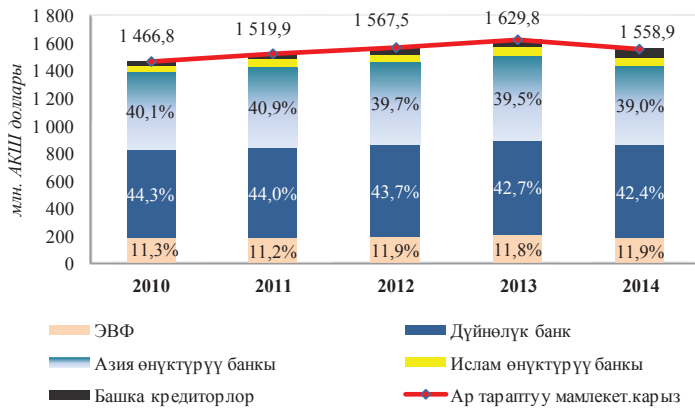
### МАМЛЕКЕТТИК ТЫШКЫ КАРЫЗ

2014-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тышкы карызынын көлөмү 2013-жылдын тиешелүү көрсөткүчүнө салыштырганда 8,8 пайызга көбөйүп, 3 437,1 млн. АКШ долларына жеткен.

Отчеттук жылдын акырына карата абал боюнча Кыргыз Республикасынын мамлекеттик тышкы карызынын түзүмү мамлекеттик тышкы карыздын жалпы көлөмүнүн тиешелүүлүгүнө жараша 45,4 жана 54,6 пайызын ээлеген көп тараптуу жана эки тараптуу кредиторлор алдындагы карызы менен берилген.

**9-график. Кыргыз Республикасынын ар тараптуу карыздарынын кредиторлор боюнча түзүмү, мезгилдин акырына карата\***

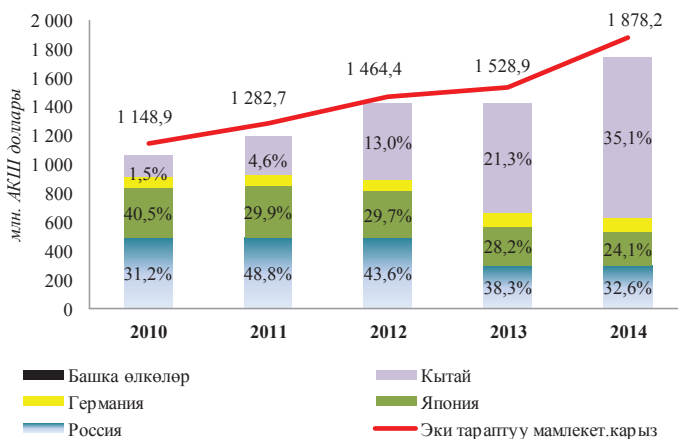
(млн. АКШ доллары жана жалпы тышкы карыздардан, пайыздарда)



\* Улуттук банктын маалыматтары боюнча

**10-график. Кыргыз Республикасынын эки тараптуу карыздарынын кредиторлор боюнча түзүмү, мезгилдин акырына карата\***

(млн. АКШ доллары жана жалпы тышкы карыздардан, пайыздарда)



\* Улуттук банктын маалыматтары боюнча

2014-жыл жыйынтыгы боюнча көп тараптуу кредиторлор алдындагы мамлекеттик тышкы карыздын номиналдык көлөмү 4,4 пайызга кыскарып, 1 558,9 млн. АКШ долларын түзгөн. Дүйнөлүк банк, Азия өнүктүрүү банкы, Эл аралык валюта фонду, Ислам өнүктүрүү банкы, Европа өнүктүрүү банкы жана реконструкциялоо банкы сыяктуу эл аралык финансы институттары Кыргыз Республикасынын көп тараптуу кредиторлорунан болуп саналат. Мында, акыркы беш жыл ичинде кредиторлор боюнча көп тараптуу карыздын түзүмү дээрлик өзгөргөн эмес: көп тараптуу кредиттер боюнча карыздын бардык көлөмүнүн 90 пайызынан көбүрөөгү Дүйнөлүк банк, Азия өнүктүрүү банкы жана Эл аралык валюта фондусу алдындагы милдеттенмелерге туура келет.

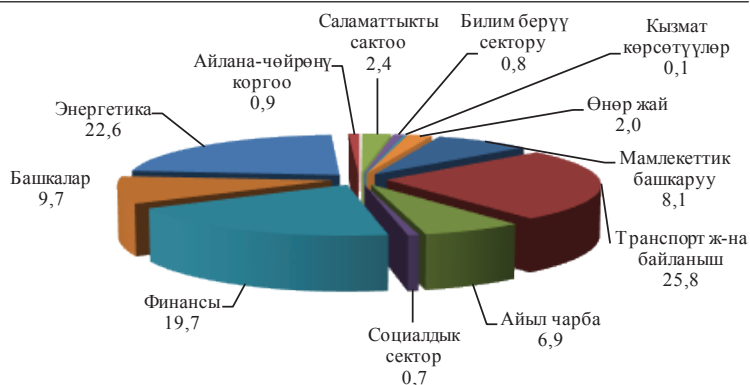
Отчеттук жыл ичинде эки тараптуу кредиторлор алдындагы тышкы карыздын номиналдык көлөмү 22,8 пайызга көбөйүп,

1 878,2 млн. АКШ долларын түзгөн. Аталган карыздын 44,0 пайызы Париж клубунун катышуучу-өлкөлөрүнө туура келген (640,5 млн. АКШ доллар). Акыркы беш жыл ичинде эки тараптуу карыздын түзүмү олуттуу өзгөрүүлөргө дуушар болгон. Эгерде 2009-жылы эки тараптуу карыз көлөмүнүн чогуу алгандагы 78,7 пайызын ээлеген Россия жана Япония Кыргыз Республикасынын негизги кредиторлорунан болуп келсе, 2014-жылдын декабрь айынын акырына карата маалыматтар боюнча Кыргыз Республикасынын эки тараптуу кредиторлор алдындагы карызынын жарымынан көбү Кытай Эл Республикасына туура келген (эки тараптуу карыз көлөмүнүн 59,4 пайызы). Россия Федерациясына жана Японияга, тиешелүүлүгүнө жараша эки тараптуу карыздын 16,0 жана 12,2 пайызы туура келет. 11-графиктен көрүнүп тургандай, көп тараптуу жана эки тараптуу донорлордон келип түшкөн кредиттер, негизинен, инфраструктуралык долбоорлорду каржылоого, энергетиканы өнүктүрүүгө, финансы системасына, айыл чарбасына жана түзүмдүк жактан кайра өзгөртүүлөргө багытталган.

Финансылык шарттарга ылайык мамлекеттик тышкы карыз түзүмү жеңилдетилген

**11-график. Кыргыз Республикасынын тышкы карызынын тармактар боюнча түзүмү, 2014-жылдын 31-декабрына карата\***

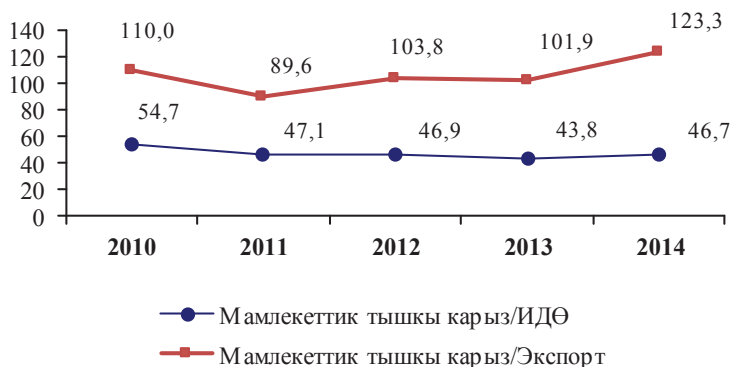
(жыйынтыгына карата, пайыздарда)



\* Улуттук банктын маалыматтары боюнча

**12-график. Мамлекеттик сектордун тышкы карызы боюнча коэффициенттери\***

(пайыздарда)



\* Улуттук банктын эсептөөлөрү боюнча

насыялар менен берилген (төмөн пайыздык чендер жана узак убакытка ордун жабуу)<sup>21</sup>, алардын көлөмү жалпы көлөмүнүн 98,5 пайызын түзөт. Жеңилдик берилбеген кредиттердин салыштырма салмагы бир аз болуп, 1,5 пайызды түзөт.

Кароого алынып жаткан жылдын акырына карата абал боюнча мамлекеттик тышкы карыздын көрсөткүчтөрү төмөнкүчө түптөлгөн:

- ИДӨгө карата номиналдык мамлекеттик тышкы карыз – 46,7 пайыз;
- товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата номиналдык мамлекеттик тышкы карыз – 123,3 пайыз.

Кароого алынып жаткан жыл ичинде мамлекеттик секторго насыялык каражаттардын таза агылып кирүүсү 442,6 млн. АКШ долларына жеткен, бул өткөн

<sup>21</sup> Кыргыз Республикасы үчүн насыялар жеңилдиги кредитти сунуштоо мөөнөтүнө, колдонулган пайыздык чендерге жараша болот жана ал кеминде 35,0 пайызды түзгөн грант-элементти эсептөөлөрдүн негизинде аныкталат.

жылга<sup>22</sup> караганда 2,5 эсеге көп. Кредиттердин дүң агылып кирүүсү 497,6 млн. АКШ долларын түзгөн, анын ичинен 362,5 млн. АКШ доллар өлчөмүндө ири транш Кытай Экспорт-Импорт банкынан келип түшкөн.

2014-жыл үчүн мамлекеттик тышкы карыз боюнча тейлөө 55,1 млн. АКШ долларын түзгөн.

### ЖЕКЕ ТЫШКЫ КАРЫЗ

2014-жылдын 31-декабрына карата абал боюнча мамлекет тарабынан гарантияланбаган жеке тышкы карыз көлөмү 2013-жылдын акырындагы ушул эле көрсөткүчкө салыштырганда 5,5 пайызга көбөйүү менен 2 921,9 млн. АКШ долларын түзгөн.

Отчеттук жылдын акырына карата абал боюнча жеке тышкы карыз көрсөткүчтөрү төмөнкүчө түптөлгөн:

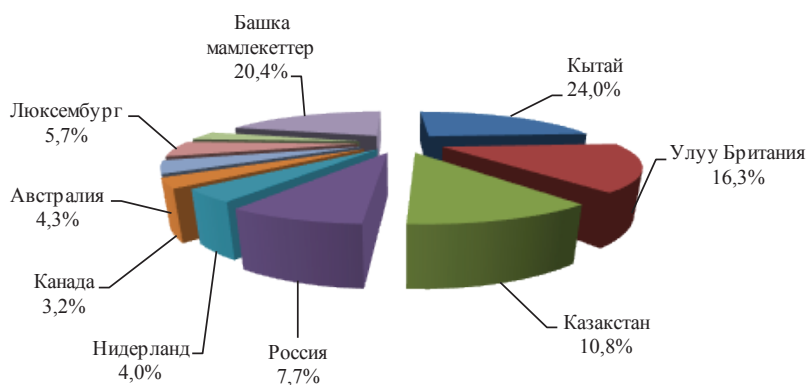
- ИДӨгө карата номиналдык жеке тышкы карыз – 40,5 пайыз;
- товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата номиналдык жеке тышкы карыз – 94,2 пайыз.

Жеке тышкы карыздын түзүмү тике жана башка чет өлкө инвесторлорунан алынган кредиттер менен берилген, алардын көлөмү тиешелүүлүгүнө жараша 1 306,8 млн. АКШ долларын жана 1 615,1 млн. АКШ долларын түзгөн.

Кытай (702,3 млн. АКШ доллары), Улуу Британия (475,7 млн. АКШ доллары), Казакстан (316,8 млн. АКШ доллары), Россия (226,1 млн. АКШ доллары) жана Люксембург (167,3 млн. АКШ доллары) жеке сектордун ири кредиторлорунан болгон.

#### 13-график. Жеке тышкы карыздын өлкөлөр боюнча бөлүштүрүлүшү, 2014-жылдын 31-декабрына карата\*

(жалпы жеке тышкы карыздардан, пайыздарда)



\* УСКнын маалыматтарынын негизинде

2014-жылы жеке сектордун насыялык каражаттарынын таза сырттан келип түшүүлөрү өткөн жылдын ушул эле көрсөткүчүнөн кыйла артып (13,8 млн. АКШ доллары), 216,3 млн. АКШ долларын түзгөн. Сырттан кредиттердин жеке секторго дүң агылып кирүүсү 550,3 млн. АКШ долларына жеткен, негизги карызды тейлөө боюнча төлөмдөр көлөмү 334,0 млн. АКШ долларын түзгөн.

<sup>22</sup> 2013-жылдагы таза агылып кирүү көрсөткүчүнө, Россия Федерациясынын Өкмөтү менен Кыргыз Республикасынын Өкмөтү ортосунда Кыргыз Республикасынын Россия Федерациясы алдында мурда алынган кредиттери боюнча карыздарын тескөө жөнүндө келишимге ылайык Россия Федерациясы алдындагы карыздын кечирилиши таасирин тийгизген.

## I.17-таблица. Кыргыз Республикасынын тышкы карызы

	2010	2011	2012	2013	2014
Бир мезгилдин акырына карата ДТК (млн. АКШ доллары)*	4 825,1	5 366,6	5 916,0	6 687,6	7 285,2
Бир мезгилдин акырына карата ЖТК (млн. АКШ доллары)	4 209,4	4 730,7	5 229,4	5 929,6	6 359,0
Бир мезгилдин акырына карата ЖТК ИДӨгө карата (пайыздар)	88,1	79,6	80,9	82,2	86,4
ЖТКны тейлөө коэффициенти товарлар жана кызмат көрсөтүү экспортуна карата (пайыздар)	177,0	151,3	179,0	191,2	228,1
ЖТК боюнча төлөм графиги (млн. АКШ доллары) <sup>1</sup>	617,5	346,6	605,0	795,9	837,9
ЖТКны иш жүзүндө тейлөө (млн. АКШ доллары)	582,5	346,4	602,0	789,8	836,4
ЖТКны тейлөө коэффициенти товарлар жана кызмат көрсөтүү экспортуна карата (пайыздар)					
- график боюнча	26,0	11,1	20,7	25,7	30,1
- иш жүзүндө	24,5	11,1	20,6	25,5	30,0
Бир мезгилдин акырына карата МТК (млн. АКШ доллары.)	2 615,7	2 802,6	3 031,9	3 158,7	3 437,1
Бир мезгилдин акырына карата МТК ИДӨгө (пайыздар)	54,7	47,1	46,9	43,8	46,7
Бир мезгилдин акырына карата МТК товарлар жана кызмат көрсөтүү экспортуна карата (пайыздар)	110,0	89,6	103,8	101,9	123,3
МТК боюнча тейлөөлөрдүн графиги (млн. АКШ доллары) <sup>1</sup>	92,0	97,9	97,9	100,6	116,7
МТКны иш жүзүндө тейлөө (млн. АКШ доллары)	91,1	96,5	94,9	95,1	115,5
МТКны тейлөө коэффициенти товарлар жана кызмат көрсөтүү экспортуна карата (пайыздар)					
- график боюнча	3,9	3,1	3,4	3,2	4,2
- иш жүзүндө тейленгени	3,8	3,1	3,3	3,1	4,1
Бир мезгилдин акырына карата Жеке ТК (млн. АКШ доллары)	1 593,7	1 928,1	2 197,5	2 770,9	2 921,9
Бир мезгилдин акырына карата Жеке ТК ИДӨгө карата (пайыздар)	33,4	32,4	34,0	38,4	40,5
Жеке ТКны тейлөө коэффициенти товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспортуна карата (пайыздар)	67,0	61,7	75,2	89,4	94,2
Жеке ТКны иш жүзүндө тейлөө (млн. АКШ доллары)	491,5	249,9	507,0	694,7	720,9
Жеке ТКны тейлөө коэффициенти товарлар жана кызмат көрсөтүү экспортуна карата (пайыздар)	20,7	8,0	17,4	22,4	25,9

<sup>1</sup> негизги суммаларга жана пайыздарга тиешелүү төлөмдөрдү камтыйт

\* “Кыргыз Республикасынын мамлекеттик жана мамлекеттик эмес карызы жөнүндө” мыйзамына толуктоо киргизүү тууралуу” мыйзамы кабыл алынгандыгына байланыштуу, 2007-жылдан 2011-жылга чейинки ДТК кароого алынган

**18-таблица. Кыргыз Республикасынын жалпы тышкы карызынын кредиторлор түрү боюнча түзүмү**

(бир мезгилдин акырына карата абал боюнча)

	2010		2011		2012		2013		2014	
	млн. АКШ долл.	эсвийн-тысында пайыз-да	млн. АКШ долл.	эсвийн-тысында пайыз-да	млн. АКШ долл.	эсвийн-тысында пайыз-да	млн. АКШ долл.	эсвийн-тысында пайыз-да	млн. АКШ долл.	эсвийн-тысында пайыз-да
<b>Жалпы тышкы карыз (I+II)</b>	<b>4 209,4</b>	<b>100,0</b>	<b>4 730,7</b>	<b>100,0</b>	<b>5 229,4</b>	<b>100,0</b>	<b>5 929,6</b>	<b>100,0</b>	<b>6 359,0</b>	<b>100,0</b>
<b>I. Мамлекеттик жа- мамлекет тарабынан гаранттыяланган карыз</b>	<b>2 615,7</b>	<b>62,1</b>	<b>2 802,6</b>	<b>59,2</b>	<b>3 031,9</b>	<b>58,0</b>	<b>3 158,7</b>	<b>53,3</b>	<b>3 437,1</b>	<b>54,1</b>
<b>I.1 Көп тараптуу карыз<sup>1</sup></b>	1 466,8	34,8	1 519,9	32,1	1 567,5	30,0	1 629,8	27,5	1 558,9	24,5
ЭВФ	176,7	4,2	181,8	3,8	190,5	3,6	202,7	3,4	185,2	2,9
Дүйнөлүк банк	649,4	15,4	660,5	14,0	674,8	12,9	697,1	11,8	671,5	10,6
Реконструкциялоо жана өнүгүүнүн Европа банкы	5,8	0,1	16,0	0,3	29,6	0,6	40,0	0,7	40,6	0,6
Евразия өнүктүрүү банкы	—	—	—	—	—	—	—	—	0,4	—
Азия өнүктүрүү банкы	564,2	13,4	583,4	12,3	594,6	11,4	607,1	10,2	583,6	9,2
Ислам өнүктүрүү банкы	52,2	1,2	61,1	1,3	61,7	1,2	64,0	1,1	59,0	0,9
Айыл чарбасын өнүктүрүүнүн эл аралык фондусу	9,6	0,2	9,2	0,2	8,9	0,2	9,0	0,2	9,4	0,1
ОПЕК	2,7	0,1	2,0	—	1,3	—	3,9	0,1	4,0	0,1
Өнүгүүнүн түндүк фондусу	6,2	0,1	6,0	0,1	5,9	0,1	6,1	0,1	5,2	0,1
<b>I.2 Эки тараптуу карыз</b>	1 148,9	27,3	1 282,7	27,1	1 464,4	28,0	1 528,9	25,8	1 878,2	29,5
<b>I.2.1 КМШ өлкөлөрү</b>	493,6	11,7	490,5	10,4	489,0	9,4	300,0	5,1	300,0	4,7
Россия <sup>2</sup>	493,6	—	490,3	—	488,9	9,3	300,0	5,1	300,0	4,7
Беларусь	—	—	0,1	—	0,1	—	—	—	—	—
<b>I.2.2 Башка өлкөлөр</b>	655,3	15,6	792,3	16,7	975,4	18,7	1 228,9	20,7	1 578,2	24,8
Түркия	49,5	1,2	49,2	1,0	10,0	0,2	70,5	1,2	90,0	1,4
Япония <sup>2</sup>	341,4	8,1	357,4	7,6	320,6	6,1	263,1	4,4	229,4	3,6
Германия <sup>2</sup>	73,1	1,7	75,8	1,6	81,3	1,6	98,4	1,7	102,4	1,6
Кытай	150,9	3,6	272,6	5,8	527,5	10,1	758,4	12,8	1 115,9	17,5
Франция <sup>2</sup>	5,9	0,1	5,8	0,1	5,9	0,1	6,1	0,1	5,4	0,1
Кувейт фонду	16,1	0,4	13,3	0,3	10,7	0,2	9,3	0,2	8,6	0,1
Корея	14,9	0,4	14,8	0,3	15,9	0,3	17,4	0,3	16,7	0,3
Дания <sup>2</sup>	3,3	—	3,3	0,1	3,3	0,1	3,3	0,1	3,3	0,1
Сауд Аравиясы	—	—	—	—	0,2	—	1,3	—	3,9	0,1
БАЭ	—	—	—	—	—	—	1,1	—	2,6	—
<b>I.3 Мамлекет тарабынан гаранттыяланган карыз</b>	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<b>II. Гаранттыяланбаган карыз*</b>	<b>1 593,7</b>	<b>37,9</b>	<b>1 928,1</b>	<b>40,8</b>	<b>2 197,5</b>	<b>42,0</b>	<b>2 770,9</b>	<b>46,7</b>	<b>2 921,9</b>	<b>45,9</b>

<sup>1</sup> Эл аралык финансы институттарын кошо алганда, көп тараптуу негизде иш алып баруучу кредиторлор

<sup>2</sup> Париж Клубуна катышуучу өлкөлөр

\* "Кыргыз Республикасынын мамлекеттик жана мамлекеттик эмес карызы жөнүндө" мыйзамына толуктоо киргизүү тууралуу" мыйзамы кабыл алынгандыгына байланыштуу, 2007 - 2011-жылдар үчүн гаранттыяланбаган карыз кайра каралып чыккан.

**I.19-таблица. Кыргыз Республикасынын 2014-жылдын 1-январына жана 2015-жылдын 1-январына карата абал боюнча эл аралык инвестицияларынын балансы**  
(млн. АКШ долларында)

	01.01.14 карата калдык	Жүргүзүлгөн операция- лардан улам	Баалардын өзгөрүүсү	Курстардын өзгөрүүсү	Башка өзгөрүүлөр	01.01.15 карата калдык
A	1	2	3	4	5	6
<b>А. Активдер</b>	<b>3 540,6</b>	<b>320,5</b>	<b>124,4</b>	<b>-234,6</b>	<b>-84,0</b>	<b>3 666,8</b>
Чет өлкөгө тике инвестициялар	316,4	—	125,5	-9,8	0,8	433,0
Портфельдик инвестициялар	25,1	—	—	—	—	25,1
Акционердик капиталга	—	—	—	—	—	—
Карыздык баалуу кагаздар	25,1	—	—	—	—	25,1
Финансы деривативдери	0,5	-5,5	—	—	10,4	5,4
Башка инвестициялар	963,4	458,4	—	-76,8	-95,2	1 249,7
Нак акчалар жана депозиттер	432,6	17,4	—	-20,1	—	430,0
Кредиттер	9,4	155,1	—	-1,8	-40,3	122,3
АКЖО (ОДКР)	—	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—	—
Банктар	1,4	8,7	—	-1,2	—	8,9
Башка секторлор	7,9	146,4	—	-0,7	-40,3	113,4
Соодалык кредиттер	517,5	285,8	—	-54,9	-54,9	693,6
Башка активдер	3,9	—	—	—	—	3,9
Камдык активдер	2 235,2	-132,4	-1,1	-148,0	—	1 953,7
Монетардык алтын	141,4	13,4	-1,1	—	—	153,8
АКУ (СПЗ)	198,1	-5,3	—	-11,6	—	181,2
ЭВФтеги камдык позиция	—	—	—	—	—	—
Чет өлкө валютасы	1 895,6	-140,5	—	-136,4	—	1 618,8
<b>Б. Милдеттенмелер</b>	<b>8 600,4</b>	<b>1 103,1</b>	<b>0,6</b>	<b>-259,0</b>	<b>-47,3</b>	<b>9 397,9</b>
Кыргыз Республикасына тике инвестициялар*	3 319,9	210,5	—	-21,2	10,8	3 520,0
Портфельдик инвестициялар	4,7	5,7	—	-0,7	0,3	10,0
Акционердик капиталга	4,7	5,7	—	-0,7	0,3	10,0
Карыздык баалуу кагаздар	—	—	—	—	—	—
Финансы деривативдери	—	5,0	0,6	—	—	5,6
Башка инвестициялар	5 275,8	881,9	—	-237,0	-58,4	5 862,3
Нак акчалар ж-а депозиттер	108,1	21,2	—	-4,3	—	125,0
Кредиттер	4 581,7	653,5	—	-174,8	-8,2	5 052,2
АКЖО (ОДКР)	80,6	-5,4	—	-18,7	—	56,6
Мамлекеттик башкаруу сектору	3 078,1	442,6	—	-140,1	—	3 380,5
Банктар	159,2	48,4	—	—	-7,4	200,2
Башка секторлор	1 263,8	168,0	—	-16,0	-0,7	1 415,0
Соодалык кредиттер	455,6	207,2	—	-50,3	-50,3	562,2
Башка милдеттенмелер**	130,5	—	—	-7,7	—	122,8
<b>В. Таза эл аралык инвестициялык позиция (А-Б)</b>	<b>-5 059,8</b>	<b>-782,6</b>	<b>123,8</b>	<b>24,3</b>	<b>-36,8</b>	<b>-5 731,1</b>

\*Улуттук банктын баа берүүлөрүн эске алуу менен

\*\*Мында өлкөлөрдүн төлөм теңдемин колдоого алуу үчүн ЭВФке мүчө болгон өлкөлөр арасында АКУну (SDR/СДР) бөлүштүрүү камтылат

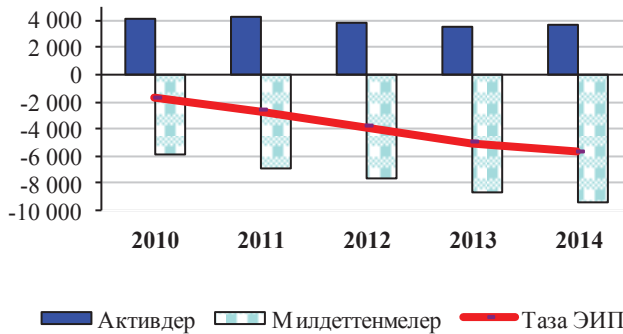


## КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЭЛ АРАЛЫК ИНВЕСТИЦИЯЛЫК ПОЗИЦИЯСЫ

2014-жыл жыйынтыгы боюнча Кыргыз Республикасынын таза эл аралык инвестициялык позициясы 5 731,1 млн. АКШ доллар деңгээлинде терс калыптанган, бул өлкөнүн тышкы дүйнө

### 14-график. ЭИПнын динамикасы

(млн. АКШ доллары, жылдын соңуна карата)



алдындагы милдеттенмелеринин колдо болгон чет өлкө активдеринен артышы менен шартталган.

2014-жылдын акырына карата өлкөнүн чет өлкө активдери 3 666,8 млн. АКШ доллар өлчөмүндө түптөлгөн, бул 2013-жылдын ушул эле көрсөткүчүнөн 3,6 пайызга жогору. Бул тенденция, эң башкысы ишке ашырылган операциялардын натыйжасында өзгөрүүсү жана чет өлкө активдерине баалардын өзгөрүүсү менен шартталган.

Активдер түзүмүндө башка инвестициялар боюнча запастардын 29,7 пайызга же 286,3 млн. АКШ долларына негизинен, операциялардын эсебинен өсүшү белгиленген. “Башка инвестициялар” түзүмүндө соода кредит түрүндөгү активдер боюнча операциялар эсебинен 34,0 пайызга (абсолюттук мааниде 176,1 млн. АКШ долларга) өсүшү байкалган. Башка секторлордун кредиттери боюнча активдер 105,4 млн. АКШ долларына көбөйгөн, ал эми 2013-жылы алардын 44,7 млн. АКШ долларына төмөндөшү байкалган.

Отчеттук жыл ичинде “тике инвестициялар” статьясы боюнча активдер да 36,8 пайызга (116,6 млн. АКШ долларына) көбөйгөн. Бул тенденция Кыргыз Республикасы ири акционерлердин бири болуп саналган Centerra Gold Inc. акцияларына баалардын өсүшү менен шартталган.

Активдердин белгилүү бир деңгээлде өсүшү Улуттук банктын камдык активдери боюнча операциялар эсебинен төмөндөшү менен текшиленген. Улуттук банктын камдык активдер көлөмү 2014-жылы 281,5 млн. АКШ долларына кыскарган, бул валюталык курстардын өзгөрүүсү жана ишке ашырылган операциялар менен шартталган.

2014-жылдын акырына карата тышкы милдеттенмелер көлөмү 9 397,9 млн. АКШ долларын түзгөн, бул 2013-жылдын ушул эле көрсөткүчүнөн 9,3 пайызга жогору. Өсүш, негизинен, ишке ашырылган операциялардын натыйжасында өзгөрүүлөр менен шартталган (өсүш 1 103,1 млн. АКШ долларына). Милдеттенмелер түзүмүндө кыйла көбөйүү башка жана тике чет өлкө инвестициялар боюнча белгиленген.

2014-жылдын акырына карата “башка инвестициялар” боюнча резидент эместер алдындагы милдеттенмелер 5 862,3 млн. АКШ долларына жеткен, бул өткөн жылдын тиешелүү көрсөткүчүнөн 11,1 пайызга жогору. “Башка инвестициялар” түзүмүндө кыйла өзгөрүүлөр мамлекеттик сектор тарабынан алынган кредиттер боюнча жүргөн. Алсак, отчеттук жылдын жыйынтыгында мамлекеттик башкаруу секторунун кредиттери боюнча милдеттенмелер негизинен, жаңы кредиттерди тартуунун эсебинен 3 380,5 млн. АКШ долларына чейин көбөйгөн.

2014-жылдын акырына карата соода кредиттеринин көлөмү 562,2 млн. АКШ долларына чейин өскөн, бул операциялардын эсебинен өзгөрүүлөр менен шартталган.

Отчеттук мезгил ичинде “тике инвестициялар” статьясы боюнча милдеттенмелер 6,0 пайызга көбөйүп, жылдын акырына карата 3 520,0 млн. АКШ долларын түзгөн. Өсүш, эң башкысы, операциялардын эсебинен өзгөрүүлөр менен шартталган (210,5 млн. АКШ долларына көбөйүү).



## **I Тиркеме. Таблицалар жана графиктер**

---

**I.1-таблица. Кыргыз Республикасынын төлөө (теңдеми) балансы  
(нейтралдуу формасы)**

(млн. АКШ долларында)

	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Күндөлүк операциялардын эсеби</b>	<b>-317,1</b>	<b>-593,0</b>	<b>-1675,1</b>	<b>-1807,0</b>	<b>-1788,3</b>
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр	-1403,4	-1772,6	-3567,2	-3622,0	-3733,1
Товарлар*	-1202,2	-1669,0	-3210,7	-3555,4	-3398,6
Товарлардын экспорту (ФОВ)	1778,7	2267,0	1954,4	2058,2	1891,6
экспорт	842,9	997,5	1137,5	1082,6	944,7
порттордон сатылып алынган товарлар	—	—	—	—	—
монетардык эмес алтын	668,3	1006,2	562,3	736,8	716,9
камтуу чөйрөсүнө оңдоолор	267,5	263,2	254,6	238,9	230,0
кайра иштетүү үчүн товарлар	—	—	—	—	—
Товарлардын импорту (ФОВ)	-2980,9	-3935,9	-5165,1	-5613,6	-5290,2
импорт (СИФ)	-3220,7	-4242,7	-5560,2	-6054,2	-5722,2
нарк боюнча оңдоолор	242,2	325,3	411,2	456,2	442,2
порттордон сатылып алынган товарлар	-2,4	-18,5	-16,1	-15,6	-10,2
камтуу чөйрөсүнө оңдоолор	—	—	—	—	—
кайра иштетүү үчүн товарлар	—	—	—	—	—
Кызмат көрсөтүүлөр	-201,2	-103,6	-356,6	-66,6	-334,5
экспорт	600,1	860,2	966,6	1042,7	896,6
импорт	-801,3	-963,9	-1323,1	-1109,2	-1231,1
Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр	-266,6	-332,1	-461,7	-358,0	-450,4
экспорт	150,4	168,9	181,0	184,2	158,5
импорт	-417,0	-501,0	-642,7	-542,2	-608,9
Темир жол транспорту	-242,8	-270,3	-364,1	-317,9	-360,3
экспорт	37,9	30,3	32,5	35,2	31,8
импорт	-280,6	-300,6	-396,6	-353,1	-392,0
Аба транспорту	27,4	13,8	19,2	45,0	-12,8
экспорт	107,4	123,0	128,5	131,2	98,8
импорт	-80,1	-109,2	-109,3	-86,2	-111,6
Автомобиль транспорту	-36,4	-62,1	-83,2	-59,2	-60,7
экспорт	3,7	14,2	12,8	9,7	6,3
импорт	-40,1	-76,3	-96,0	-68,9	-67,0
Транспорттун башка түрлөрү	-14,8	-13,5	-33,6	-25,9	-16,7
экспорт	1,4	1,4	7,2	8,1	21,6
импорт	-16,2	-14,9	-40,8	-34,0	-38,2
Кыдыруулар	11,5	109,5	84,5	179,2	32,6
экспорт	159,7	356,2	434,4	529,6	422,7
импорт	-148,2	-246,7	-349,9	-350,3	-390,0
Иш боюнча кыдыруулар	-9,9	22,4	1,3	42,0	-25,0
экспорт	68,7	153,2	186,8	227,7	181,7
импорт	-78,5	-130,8	-185,5	-185,7	-206,7
Жеке кыдыруулар	21,4	87,1	83,1	137,2	57,6
экспорт	91,0	203,0	247,6	301,9	240,9
импорт	-69,6	-116,0	-164,5	-164,7	-183,3
Байланыш кызмат көрсөтүүлөрү	7,1	3,3	6,5	8,3	3,7
экспорт	19,9	15,3	11,3	20,5	19,7
импорт	-12,8	-12,1	-4,8	-12,1	-16,0
Курулуш жагынан кызмат көрсөтүүлөр	21,0	21,4	24,5	42,3	53,1
экспорт	32,8	34,9	33,4	57,3	81,4
импорт	-11,9	-13,5	-8,9	-15,0	-28,3
Камсыздандыруу жагынан кызмат көрсөтүүлөр	-7,4	-13,9	-16,0	-15,3	-12,4
экспорт	6,7	2,1	0,9	0,4	0,6
импорт	-14,1	-16,0	-16,9	-15,7	-13,0
Экскурсиялык бюро кызматы	—	—	-0,2	—	-0,1
экспорт	—	—	0,1	—	—
импорт	—	—	-0,3	—	-0,1

\* Улуттук банктын жана УСКнын баа берүүлөрүн эске алуу менен

2013				2014				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
<b>-538,5</b>	<b>-495,4</b>	<b>-498,8</b>	<b>-274,2</b>	<b>-372,6</b>	<b>-244,6</b>	<b>-523,4</b>	<b>-647,7</b>	<b>Күндөлүк операциялардын эсеби</b>
-816,8	-992,2	-1079,0	-734,0	-660,0	-807,6	-1143,9	-1121,6	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр
-747,4	-952,7	-1027,3	-827,9	-586,3	-753,4	-1052,7	-1006,3	Товарлар
337,2	402,2	484,5	834,3	431,4	443,6	421,9	594,8	Товарлардын экспорту (ФОВ)
216,5	252,6	310,4	303,1	190,2	264,7	250,4	239,4	экспорт
—	—	—	—	—	—	—	—	порттордон сатылып алынган товарлар
92,8	106,7	98,2	439,0	168,6	120,7	113,2	314,4	монетардык эмес алтын
27,9	42,9	75,9	92,2	72,6	58,1	58,3	41,0	камтуу чөйрөсүнө оңдоолор
—	—	—	—	—	—	—	—	кайра иштетүү үчүн товарлар
-1084,6	-1355,0	-1511,8	-1662,2	-1017,6	-1197,0	-1474,6	-1601,0	Товарлардын импорту (ФОВ)
-1172,0	-1463,8	-1626,0	-1792,3	-1100,8	-1291,7	-1589,8	-1739,9	импорт (СИФ)
90,5	112,5	119,1	134,0	85,0	97,3	119,2	140,8	нарк боюнча оңдоолор
-3,15	-3,68	-4,93	-3,83	-1,81	-2,54	-3,92	-1,95	порттордон сатылып алынган товарлар
—	—	—	—	—	—	—	—	камтуу чөйрөсүнө оңдоолор
—	—	—	—	—	—	—	—	кайра иштетүү үчүн товарлар
-69,3	-39,4	-51,7	93,9	-73,7	-54,2	-91,2	-115,4	Кызмат көрсөтүүлөр
170,4	247,4	294,2	330,6	185,5	226,8	287,7	196,6	экспорт
-239,7	-286,9	-346,0	-236,7	-259,2	-281,0	-378,9	-312,0	импорт
-88,0	-104,7	-141,1	-24,3	-96,7	-114,2	-120,2	-119,2	Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр
35,3	42,9	51,2	54,8	33,0	33,2	44,1	48,1	экспорт
-123,3	-147,5	-192,3	-79,1	-129,8	-147,5	-164,3	-167,3	импорт
-72,6	-86,7	-119,1	-39,4	-76,5	-80,6	-96,3	-106,9	Темир жол транспорту
6,7	6,3	11,9	10,3	8,2	7,9	10,8	4,9	экспорт
-79,3	-93,0	-131,1	-49,7	-84,7	-88,5	-107,1	-111,8	импорт
7,5	9,0	3,3	25,3	0,3	-10,6	-4,3	1,8	Аба транспорту
25,9	34,0	33,3	38,1	21,0	22,5	28,4	26,9	экспорт
-18,4	-25,0	-30,0	-12,9	-20,8	-33,1	-32,7	-25,1	импорт
-18,4	-19,7	-19,3	-1,8	-12,7	-15,2	-16,8	-16,0	Автомобиль транспорту
1,5	1,3	2,9	4,0	2,4	1,6	2,2	0,2	экспорт
-19,9	-21,0	-22,2	-5,9	-15,1	-16,7	-18,9	-16,3	импорт
-4,4	-7,3	-5,9	-8,3	-7,8	-7,9	-2,9	2,0	Транспорттун башка түрлөрү
1,3	1,3	3,1	2,4	1,4	1,3	2,7	16,1	экспорт
-5,7	-8,5	-9,0	-10,7	-9,2	-9,2	-5,6	-14,2	импорт
11,5	51,5	65,0	51,3	-11,8	24,0	10,7	9,8	Кыдыруулар
82,7	144,1	158,5	144,2	72,7	102,5	159,4	88,1	экспорт
-71,3	-92,6	-93,5	-92,9	-84,5	-78,5	-148,6	-78,3	импорт
-2,2	12,9	18,6	12,8	-13,5	2,5	-10,3	-3,6	Иш боюнча кыдыруулар
35,6	62,0	68,2	62,0	31,3	44,1	68,5	37,9	экспорт
-37,8	-49,1	-49,6	-49,2	-44,8	-41,6	-78,8	-41,5	импорт
13,7	38,6	46,4	38,5	1,7	21,5	21,0	13,4	Жеке кыдыруулар
47,2	82,1	90,4	82,2	41,4	58,4	90,8	50,2	экспорт
-33,5	-43,5	-44,0	-43,7	-39,7	-36,9	-69,9	-36,8	импорт
0,8	0,5	-5,9	13,0	6,5	1,3	0,1	-4,1	Байланыш кызмат көрсөтүүлөрү
1,9	1,5	2,5	14,5	13,5	2,2	1,9	2,1	экспорт
-1,2	-1,0	-8,5	-1,5	-7,0	-0,9	-1,9	-6,2	импорт
0,8	8,3	17,4	15,8	4,9	14,8	22,2	11,2	Курулуш жагынан кызмат көрсөтүүлөр
5,0	12,7	21,5	18,1	8,8	21,0	32,3	19,3	экспорт
-4,2	-4,3	-4,1	-2,3	-3,9	-6,2	-10,0	-8,2	импорт
-3,3	-3,3	-4,3	-4,5	-3,2	-4,0	-2,4	-2,9	Камсыздандыруу жагынан кызмат көрсөтүүлөр
0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	—	экспорт
-3,4	-3,4	-4,4	-4,6	-3,3	-4,2	-2,6	-2,9	импорт
—	—	—	—	—	-0,1	—	—	Экскурсиялык бюро кызматы
—	—	—	—	—	—	—	—	экспорт
—	—	—	—	—	-0,1	—	—	импорт

I.1-таблица. (уландысы)

	2010	2011	2012	2013	2014
Финансылык кызмат көрсөтүүлөр	-16,5	-5,1	-4,4	-5,1	-9,7
экспорт	0,6	1,8	3,5	6,7	2,6
импорт	-17,1	-6,9	-8,0	-11,8	-12,3
Компьютердик жана маалымдоо кызмат көрсөтүүлөрү	-10,6	-9,4	-12,9	-7,8	-11,7
экспорт	3,1	1,4	2,1	1,5	1,3
импорт	-13,6	-10,8	-14,9	-9,4	-13,0
Мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөр	5,5	5,6	6,7	4,5	-5,8
экспорт	14,6	14,2	15,5	15,4	6,9
импорт	-9,1	-8,6	-8,8	-10,9	-12,7
Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр	5,0	65,8	-29,6	40,4	25,3
экспорт	144,3	171,1	185,3	147,8	109,7
импорт	-139,3	-105,3	-214,9	-107,4	-84,5
анын ичинен, Техникалык жардам	-20,7	-21,9	-21,0	-20,7	-20,0
Башка кызмат көрсөтүүлөр	49,8	51,3	46,1	44,9	40,8
экспорт	68,1	94,3	99,0	79,3	93,1
импорт	-18,3	-43,0	-53,0	-34,4	-52,3
Кирешелер	-305,1	-659,1	-169,3	-423,0	-230,9
Эмгекке төлөөлөр	-32,3	-29,4	-28,8	-21,8	-24,0
Инвестициялардан түшкөн кирешелер	-272,8	-629,8	-140,5	-401,2	-206,9
Тике инвестициялар	-247,9	-610,7	-110,8	-348,1	-153,0
Бөлүштүрүлгөн пайда	-9,1	-133,9	-9,8	-203,9	-6,8
Реинвестицияланган кирешелер	-238,7	-475,3	-101,0	-144,3	-146,3
Карыздан алынган кирешелер (пайыздар)	-0,1	-1,5	—	—	—
Портфельдик инвестициялар	0,2	0,1	—	—	—
Башка инвестициялар	-25,1	-19,2	-29,7	-53,0	-53,9
Кредиттер боюнча пайыздар (график)	-35,8	-39,7	-46,8	-70,0	-71,8
АКЖО (ОДКР)	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	-28,1	-31,0	-34,0	-36,7	-41,5
Банктар	4,4	5,7	5,3	1,7	-0,5
Башка секторлор	-12,1	-14,4	-18,1	-34,9	-29,8
Башка инвестициялар боюнча башка кирешелер	10,7	20,4	17,1	16,9	18,0
Күндөлүк трансферттер	1391,3	1838,7	2061,5	2238,0	2175,8
Мамлекеттик башкаруу сектору	78,2	83,3	63,2	84,1	133,7
Товардык гранттар	0,4	—	—	—	—
Техникалык жардам	—	—	—	—	—
Эл аралык уюмдарга салымдар	-3,6	-4,3	-3,4	-2,9	-2,6
Акчалай гранттар	81,4	87,6	66,5	87,0	136,3
Башка секторлор	1313,1	1755,4	1998,3	2153,9	2042,1
Иштеп жаткандардын акчалай которуулары	1243,8	1661,5	1951,7	2101,3	1993,4
Түшүүлөр	1379,3	1859,7	2208,8	2469,0	2424,0
Агылып чыгуу	-135,5	-198,3	-257,1	-367,7	-430,6
Башка трансферттер	69,3	93,9	46,6	52,5	48,7
<b>Капитал менен операциялар жана финансылык операциялар эсеби</b>	<b>347,9</b>	<b>787,4</b>	<b>813,8</b>	<b>845,1</b>	<b>985,2</b>
Капитал менен операциялар эсеби	-11,1	64,1	166,1	280,3	65,8
Капиталдык трансферттер	-11,1	64,1	166,1	280,3	65,8
Мамлекеттик башкаруу сектору	70,9	121,6	172,5	269,6	60,6
Товарлар түрүндөгү гранттар	—	—	—	—	—
Техникалык жардам	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Башка трансферттер	50,9	101,6	103,2	60,6	40,6
Карыздарды жокко чыгаруу	—	—	49,2	188,9	—
Башка секторлор	-82,1	-57,5	-6,4	10,8	5,1
Миграцияга байланыштуу трансферттер*	-119,7	-93,2	-17,7	-17,0	-16,1
Түшүүлөр	9,2	15,0	13,1	10,3	8,6
Агылып чыгуу	-129,0	-108,2	-30,8	-27,3	-24,7
Товарлар түрүндөгү гранттар	37,7	35,7	11,3	27,8	21,2

\* Улуттук банктын берген баасы боюнча маалыматтар

2013				2014				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
-3,5	-1,4	-2,2	2,0	-0,8	-3,4	-3,5	-2,0	Финансылык кызмат көрсөтүүлөр
0,5	1,8	0,7	3,6	1,0	0,2	0,8	0,6	экспорт
-4,0	-3,1	-3,0	-1,7	-1,8	-3,6	-4,3	-2,6	импорт
-1,9	-1,7	-1,6	-2,6	-3,5	-2,3	-3,4	-2,5	Компьютердик жана маалымдоо кызмат көрсөтүүлөрү
0,1	0,3	0,6	0,5	0,2	0,4	0,4	0,3	экспорт
-2,1	-2,0	-2,2	-3,1	-3,8	-2,7	-3,8	-2,8	импорт
0,3	0,5	2,7	1,1	-0,6	-0,1	-1,6	-3,4	Мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөр
2,5	3,1	5,4	4,4	2,3	2,6	1,2	0,9	экспорт
-2,2	-2,6	-2,7	-3,3	-2,9	-2,7	-2,9	-4,3	импорт
9,8	9,7	2,5	18,5	18,0	13,9	-1,8	-4,8	Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр
34,7	33,7	32,4	47,0	33,8	37,1	22,3	16,5	экспорт
-24,8	-24,1	-29,9	-28,6	-15,8	-23,2	-24,2	-21,3	импорт
-5,0	-5,7	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	анын ичинен, Техникалык жардам
4,2	1,2	15,8	23,7	13,6	15,8	8,8	2,6	Башка кызмат көрсөтүүлөр
7,5	7,3	21,1	43,4	19,9	27,4	25,1	20,6	экспорт
-3,3	-6,1	-5,3	-19,7	-6,4	-11,6	-16,4	-18,0	импорт
-121,3	-48,8	-68,5	-184,4	-105,6	-13,3	-74,9	-37,1	Кирешелер
-5,4	-5,5	-5,7	-5,3	-5,8	-5,2	-6,0	-6,9	Эмгекке төлөөлөр
-115,9	-43,4	-62,8	-179,1	-99,8	-8,1	-68,9	-30,2	Инвестициялардан түшкөн кирешелер
-102,0	-38,4	-49,1	-158,7	-83,3	-4,9	-46,1	-18,7	Тике инвестициялар
-8,3	—	-3,7	-191,9	-13,9	3,4	-0,1	3,7	Бөлүштүрүлгөн пайда
-93,7	-38,4	-45,4	33,2	-69,4	-8,3	-46,0	-22,4	Реинвестицияланган кирешелер
—	—	—	—	—	—	—	—	Карыздан алынган кирешелер (пайыздар)
—	—	—	—	—	—	—	—	Портфельдик инвестициялар
-13,9	-5,0	-13,7	-20,4	-16,4	-3,2	-22,8	-11,5	Башка инвестициялар
-19,7	-9,3	-17,0	-23,8	-19,8	-11,1	-24,2	-16,8	Кредиттер боюнча пайыздар (график)
—	—	—	—	—	—	—	—	АКЖО (ОДКР)
-11,7	-6,1	-10,4	-8,6	-11,8	-8,0	-12,6	-9,1	Мамлекеттик башкаруу сектору
1,3	0,3	0,3	-0,2	—	0,1	-0,2	-0,4	Банктар
-9,3	-3,6	-6,9	-15,1	-8,0	-3,1	-11,4	-7,3	Башка секторлор
5,8	4,3	3,3	3,4	3,4	7,9	1,4	5,3	Башка инвестициялар боюнча башка кирешелер
399,6	545,6	648,7	644,1	392,9	576,4	695,4	511,1	Күндөлүк трансферттер
-0,8	3,4	21,8	59,7	29,2	-0,2	54,9	49,7	Мамлекеттик башкаруу сектору
—	—	—	—	—	—	—	—	Товардык гранттар
—	—	—	—	—	—	—	—	Техникалык жардам
-0,8	-0,8	-0,3	-1,0	-0,9	-0,3	-1,0	-0,5	Эл аралык уюмдарга салымдар
—	4,2	22,1	60,7	30,2	0,1	55,9	50,2	Акчалай гранттар
400,3	542,2	626,9	584,4	363,7	576,6	640,4	461,3	Башка секторлор
386,9	519,0	618,1	577,3	349,8	564,2	632,9	446,6	Иштеп жаткандардын акчалай которуулары
460,6	610,8	718,7	678,9	446,4	664,5	735,2	577,9	Түшүүлөр
-73,7	-91,8	-100,6	-101,6	-96,6	-100,3	-102,3	-131,4	Агылып чыгуу
13,4	23,3	8,8	7,1	13,9	12,4	7,5	14,8	Башка трансферттер
<b>156,4</b>	<b>210,5</b>	<b>267,5</b>	<b>210,7</b>	<b>318,3</b>	<b>254,4</b>	<b>108,8</b>	<b>303,6</b>	<b>Капитал менен операциялар жана финансылык операциялар эсеби</b>
17,1	206,6	22,6	34,1	13,8	10,6	12,4	28,9	Капитал менен операциялар эсеби
17,1	206,6	22,6	34,1	13,8	10,6	12,4	28,9	Капиталдык трансферттер
15,5	205,9	19,4	28,8	10,6	14,2	15,1	20,7	Мамлекеттик башкаруу сектору
—	—	—	—	—	—	—	—	Товарлар түрүндөгү гранттар
5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	Техникалык жардам
10,5	12,0	14,4	23,8	5,6	9,2	10,1	15,7	Башка трансферттер
—	188,9	—	—	—	—	—	—	Карыздарды жокко чыгаруу
1,6	0,7	3,2	5,3	3,2	-3,6	-2,7	8,2	Башка секторлор
-3,6	-4,7	-5,4	-3,3	-2,1	-5,4	-4,0	-4,6	Миграцияга байланыштуу трансферттер
2,5	2,4	2,7	2,6	2,5	2,3	1,3	2,4	Түшүүлөр
-6,2	-7,2	-8,1	-5,9	-4,6	-7,8	-5,3	-7,0	Агылып чыгуу
5,2	5,5	8,6	8,6	5,3	1,8	1,3	12,8	Товарлар түрүндөгү гранттар

I.1-таблица. (уландысы)

	2010	2011	2012	2013	2014
Финансылык эсеп	359,1	723,3	647,7	564,7	919,5
Тике инвестициялар	437,6	693,6	292,4	626,1	210,5
Чет мамлекеттерге	—	0,1	-0,3	—	0,1
Кыргыз Республикасына	437,6	693,5	292,7	626,1	210,5
Түшүүлөр	666,1	849,2	590,7	964,5	575,7
Агылып чыгуу	-228,5	-155,7	-298,1	-338,4	-382,0
Акционердик капиталга	-7,9	71,8	11,3	18,1	35,6
Түшүүлөр	22,4	86,6	26,9	58,6	-4,5
Агылып чыгуу	-30,3	-14,8	-15,5	-40,5	23,3
Реинвестицияланган кирешелер	238,7	475,3	101,0	144,3	146,3
Башка капитал	206,8	146,4	180,3	463,8	28,6
Түшүүлөр	405,0	287,3	462,9	761,7	433,9
Агылып чыгуу	-198,2	-140,9	-282,5	-297,9	-405,3
Портфельдик инвестициялар	27,1	-0,3	5,7	4,8	5,7
Активдер	45,2	-5,8	5,6	6,2	—
Акционердик капиталга	22,9	—	—	—	—
Карыздык баалуу кагаздар	22,3	-5,8	5,6	6,2	—
Милдеттенмелер	-18,2	5,5	0,1	-1,4	5,7
Акционердик капиталга	-18,2	5,5	—	-1,6	5,7
Карыздык баалуу кагаздар	—	—	0,1	0,2	—
Финансы деривативдери	—	—	-0,4	-0,1	-0,5
Активдер	—	—	-0,4	-0,1	-5,5
Милдеттенмелер	—	—	—	—	5,1
Башка инвестициялар	6,7	142,9	550,5	211,3	571,4
Активдер	128,7	-232,1	138,1	-68,4	-413,0
Нактай акчалар жана депозиттер	192,0	-182,9	173,0	-49,0	-17,4
Банктар	202,8	-19,1	-8,2	-81,5	-21,8
Башка секторлор	-10,8	-163,9	181,3	32,5	4,4
Соодалык кредиттер	-65,1	-44,5	-28,2	-68,2	-285,8
Башка секторлор	-65,1	-44,5	-28,2	-68,2	-285,8
Узак мөөнөттүү	-43,6	-29,8	-18,9	-45,7	-191,5
Кыска мөөнөттүү	-21,5	-14,7	-9,3	-22,5	-94,3
Жана башка активдер	1,8	-4,6	-6,7	48,7	-109,8
АКЖО (ОДКР)	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—
Милдеттенмелер	-122,0	375,0	412,4	279,8	984,4
Нактай акчалар жана депозиттер	-220,6	7,3	8,6	24,7	21,2
Банктар	-220,6	7,3	8,6	24,7	21,2
Соодалык кредиттер	15,9	0,2	68,4	74,1	207,2
Башка секторлор	15,9	0,2	68,4	74,1	207,2
Узак мөөнөттүү	8,7	0,1	37,6	40,7	114,0
Кыска мөөнөттүү	7,1	0,1	30,8	33,3	93,3
Кредиттер	55,2	366,1	332,3	174,2	654,4
Алынган	483,9	621,2	713,0	854,2	1071,6
АКЖО (ОДКР)	—	—	—	—	14,7
Узак мөөнөттүү	—	—	—	—	14,7
Мамлекеттик башкаруу сектору	183,8	243,6	377,4	413,2	497,6
Узак мөөнөттүү	183,8	243,6	377,4	413,2	497,6
Кыска мөөнөттүү	—	—	—	—	—

Улуттук банктын 2014-жыл үчүн баа берүүлөрүн эске алуу менен

2013				2014				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
139,3	3,9	244,9	176,6	304,5	243,9	96,4	274,7	Финансылык эсеп
91,0	131,9	312,1	91,2	-38,7	21,3	163,3	64,7	Тике инвестициялар
—	—	—	—	—	—	0,1	—	Чет мамлекеттерге
91,0	131,9	312,0	91,2	-38,6	21,3	163,2	64,7	Кыргыз Республикасына
179,8	165,6	340,3	278,7	148,7	49,0	229,6	148,3	Түшүүлөр
-88,8	-33,8	-28,3	-187,5	-187,4	-27,7	-66,4	-100,5	Агылып чыгуу
5,7	-3,2	5,5	10,0	2,8	23,6	1,0	8,2	Акционердик капиталга
12,3	13,3	9,3	23,7	4,8	-14,2	2,9	1,9	Түшүүлөр
-6,6	-16,4	-3,8	-13,7	-2,1	37,8	-1,9	-10,6	Агылып чыгуу
93,7	38,4	45,4	-33,2	69,4	8,3	46,0	22,4	Рейнвестицияланган кирешелер
-8,4	96,7	261,1	114,4	-110,9	-10,6	116,1	34,1	Башка капитал
73,8	114,0	285,6	288,2	74,4	54,9	180,6	124,0	Түшүүлөр
-82,2	-17,3	-24,5	-173,8	-185,3	-65,6	-64,5	-89,9	Агылып чыгуу
-4,0	6,4	—	2,5	—	—	—	5,7	Портфельдик инвестициялар
—	6,2	—	—	—	—	—	—	Активдер
—	—	—	—	—	—	—	—	Акционердик капиталга
—	6,2	—	—	—	—	—	—	Карыздык баалуу кагаздар
-4,0	0,2	—	2,5	—	—	—	5,7	Милдеттенмелер
-4,0	-0,1	—	2,5	—	—	—	5,7	Акционердик капиталга
—	0,2	—	—	—	—	—	—	Карыздык баалуу кагаздар
-0,3	0,1	-2,7	2,7	0,1	-0,2	—	-0,4	Финансы деривативдери
-0,3	0,1	-2,7	2,7	-5,3	-0,5	0,6	-0,4	Активдер
—	—	—	—	5,4	0,4	-0,7	—	Милдеттенмелер
65,7	-68,9	-26,0	240,5	214,6	267,9	-39,3	128,2	Башка инвестициялар
-66,2	8,9	-105,9	94,7	-26,1	55,5	-309,3	-133,2	Активдер
-16,6	-2,9	-62,8	33,3	4,1	19,3	-13,1	-27,7	Накталай акчалар жана депозиттер
-7,7	-39,2	-69,1	34,4	4,2	21,8	-22,8	-25,0	Банктар
-9,0	36,3	6,3	-1,1	-0,1	-2,4	9,6	-2,7	Башка секторлор
-48,5	11,9	-40,2	8,7	-30,2	38,2	-172,1	-121,8	Соодалык кредиттер
-48,5	11,9	-40,2	8,7	-30,2	38,2	-172,1	-121,8	Башка секторлор
-32,5	8,0	-27,0	5,8	-20,2	25,6	-115,3	-81,6	Узак мөөнөттүү
-16,0	3,9	-13,3	2,9	-10,0	12,6	-56,8	-40,2	Кыска мөөнөттүү
-1,1	-0,1	-2,8	52,7	—	-2,0	-124,0	16,3	Жана башка активдер
—	—	—	—	—	—	—	—	АКЖО (ОДКР)
—	—	—	—	—	—	—	—	Мамлекеттик башкаруу сектору
131,9	-77,8	79,8	145,8	240,6	212,4	269,9	261,4	Милдеттенмелер
3,7	6,9	13,5	0,7	2,5	17,8	3,1	-2,3	Накталай акчалар жана депозиттер
3,7	6,9	13,5	0,7	2,5	17,8	3,1	-2,3	Банктар
139,5	-20,2	5,3	-50,5	139,9	-5,8	-11,7	84,9	Соодалык кредиттер
139,5	-20,2	5,3	-50,5	139,9	-5,8	-11,7	84,9	Башка секторлор
76,7	-11,1	2,9	-27,7	76,9	-3,2	-6,5	46,7	Узак мөөнөттүү
62,8	-9,1	2,4	-22,7	62,9	-2,6	-5,3	38,2	Кыска мөөнөттүү
-15,1	-64,8	60,0	194,1	97,8	200,4	277,7	78,6	Кредиттер
54,1	253,9	206,4	339,8	180,3	311,9	367,5	211,9	Алынганы
—	—	—	—	—	—	14,7	—	АКЖО (ОДКР)
—	—	—	—	—	—	14,7	—	Узак мөөнөттүү
9,7	120,2	87,8	195,5	87,7	175,8	130,2	104,0	Мамлекеттик башкаруу сектору
9,7	120,2	87,8	195,5	87,7	175,8	130,2	104,0	Узак мөөнөттүү
—	—	—	—	—	—	—	—	Кыска мөөнөттүү



I.1-таблица. (уландысы)

	2010	2011	2012	2013	2014
Банктар	18,2	53,4	50,4	62,7	131,3
Узак мөөнөттүү	15,4	53,4	48,6	61,7	122,4
Кыска мөөнөттүү	2,8	—	1,8	1,0	8,9
Башка секторлор	279,2	324,1	285,2	378,2	427,9
Узак мөөнөттүү	279,2	324,1	285,2	378,2	427,9
Кыска мөөнөттүү	—	—	—	—	—
Амортизация (график)	-428,7	-255,1	-380,6	-680,0	-417,2
АКЖО (ОДКР)	-25,7	-24,8	-21,2	-17,4	-20,1
Узак мөөнөттүү	-25,7	-24,8	-21,2	-17,4	-20,1
Мамлекеттик башкаруу сектору	-38,3	-42,2	-92,0	-235,4	-55,1
Узак мөөнөттүү	-38,3	-42,2	-92,0	-235,4	-55,1
Кыска мөөнөттүү	—	—	—	—	—
Банктар	-61,0	-22,1	-46,7	-61,9	-82,9
Узак мөөнөттүү	-53,2	-22,1	-44,9	-60,9	-74,9
Кыска мөөнөттүү	-7,8	—	-1,8	-1,0	-8,0
Башка секторлор	-295,9	-166,1	-220,8	-365,3	-259,1
Узак мөөнөттүү	-295,9	-166,1	-220,8	-365,3	-259,1
Кыска мөөнөттүү	—	—	—	—	—
Мөөнөтүндө төлөнбөгөн карыздар	27,5	1,4	3,0	6,8	1,6
Мамлекеттик башкаруу сектору	1,0	1,4	3,0	5,5	1,2
Башка секторлор	26,5	—	—	1,2	0,4
Башка милдеттенмелер	—	—	—	—	100,0
АКЖО (ОДКР)	—	—	—	—	100,0
Башка секторлор	—	—	—	—	—
Камдык активдер	-112,3	-112,8	-200,5	-277,4	132,4
Монетардык алтын	—	-1,4	-24,0	-24,7	-13,4
Атайы карыз алышуу укугу	-9,1	-5,7	-8,8	-11,9	5,3
Чет өлкө валютасы	-103,2	-105,7	-167,7	-240,8	140,5
<b>Таза каталар жана калтырып кетүүлөр</b>	<b>-30,8</b>	<b>-194,4</b>	<b>861,3</b>	<b>961,9</b>	<b>803,0</b>
<b>Жалпы баланс</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>

Эскертүү:

Узак мөөнөттүү инвестициялар — төлөө мөөнөтү контракттыга ылайык бир жылдан ашкан мөөнөттү түзгөн же деги эле макулдашылбаган финансылык активдерге салымдар.

Кыска мөөнөттүү инвестициялар — алгач түзүлгөн контракттыга ылайык төлөө мөөнөтү бир жыл жана ага жетпеген мөөнөттү түзгөн же алгачкы талап боюнча төлөнүп берилген финансылык активдерге салымдар.

2013				2014				
I	II	III	IV	I	II	III	IV	
6,1	20,8	17,4	18,5	24,0	22,7	44,5	40,1	Банктар
5,1	20,8	17,4	18,5	24,0	22,7	43,6	32,1	Узак мөөнөттүү
1,0	—	—	—	—	—	0,9	8,0	Кыска мөөнөттүү
38,3	113,0	101,2	125,8	68,6	113,4	178,1	67,8	Башка секторлор
38,3	113,0	101,2	125,8	68,6	113,4	178,1	67,8	Узак мөөнөттүү
—	—	—	—	—	—	—	—	Кыска мөөнөттүү
-69,2	-318,8	-146,4	-145,7	-82,6	-111,5	-89,8	-133,3	Амортизация (график)
-7,8	-1,0	-6,1	-2,5	-4,6	-5,1	-3,1	-7,3	АКЖО (ОДКР)
-7,8	-1,0	-6,1	-2,5	-4,6	-5,1	-3,1	-7,3	Узак мөөнөттүү
-8,3	-203,1	-7,8	-16,3	-10,6	-16,3	-11,0	-17,2	Мамлекеттик башкаруу сектору
-8,3	-203,1	-7,8	-16,3	-10,6	-16,3	-11,0	-17,2	Узак мөөнөттүү
—	—	—	—	—	—	—	—	Кыска мөөнөттүү
-5,7	-38,0	-10,1	-8,1	-18,8	-14,1	-10,2	-39,9	Банктар
-4,7	-38,0	-10,1	-8,1	-18,8	-14,1	-10,2	-31,9	Узак мөөнөттүү
-1,0	—	—	—	—	—	—	-8,0	Кыска мөөнөттүү
-47,3	-76,8	-122,5	-118,7	-48,6	-76,0	-65,6	-68,9	Башка секторлор
-47,3	-76,8	-122,5	-118,7	-48,6	-76,0	-65,6	-68,9	Узак мөөнөттүү
—	—	—	—	—	—	—	—	Кыска мөөнөттүү
3,8	0,4	1,2	1,4	0,5	—	0,9	0,2	Мөөнөтүндө төлөнбөгөн карыздар
3,4	—	0,7	1,4	0,5	—	0,7	—	Мамлекеттик башкаруу сектору
0,4	0,4	0,4	—	—	—	0,2	0,2	Башка секторлор
—	—	—	—	—	—	—	100,0	Башка милдеттенмелер
—	—	—	—	—	—	—	100,0	АКЖО (ОДКР)
—	—	—	—	—	—	—	—	Башка секторлор
-13,1	-65,6	-38,4	-160,3	128,5	-45,2	-27,5	76,5	Камдык активдер
-5,8	-5,9	-6,5	-6,4	-3,7	-4,8	-2,9	-2,0	Монетардык алтын
7,8	-13,6	5,9	-12,1	4,6	5,1	-11,6	7,3	Атайы карыз алышуу укугу
-15,1	-46,1	-37,8	-141,8	127,7	-45,5	-13,0	71,3	Чет өлкө валютасы
<b>382,1</b>	<b>284,9</b>	<b>231,3</b>	<b>63,5</b>	<b>54,3</b>	<b>-9,9</b>	<b>414,5</b>	<b>344,0</b>	<b>Таза каталар жана калтырып кетүүлөр</b>
<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>0,0</b>	<b>Жалпы баланс</b>

**I.2-таблица. Экспортту ТЭИТН бөлүктөрү боюнча бөлүштүрүү**

(млн. АКШ долларында)

	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Бардыгы болуп</b>	<b>1 488,4</b>	<b>1 978,9</b>	<b>1 673,0</b>	<b>1 790,5</b>	<b>1 649,9</b>
Тирүү мал, малдан алынган азык-түлүктөр	43,5	38,5	33,9	30,7	33,0
Өсүмдүктөрдөн алынган продукциялар	104,1	138,5	147,6	170,0	128,0
Малдан же өсүмдүктөн алынган майлар жана тоң майлар	1,1	—	—	0,1	0,1
Тамак-аш азыктары, алкоголь ичимдиктери, суусундуктар, укусус, тамеки	45,2	46,3	42,9	43,7	59,3
Минерал продукциясы*	125,9	216,5	240,7	206,9	188,5
Химия жана аны менен байланыштуу өнөр-жай тармактарынын продукциялары	166,9	49,1	57,7	48,2	59,7
Пластмасса, андан жасалган буюмдар, каучук жана резина буюмдары	9,3	23,0	26,2	53,3	40,4
Тери чийки заттары, булгаары, накта мех, ат жабдыктары	6,7	12,0	10,7	11,6	8,9
Жыгач, андан жасалган буюмдар, көмүр, пробка (тыгынды)	0,1	0,3	0,8	0,9	0,2
Жыгачтан же башка материалдардан алынган кагаз массасы	6,2	9,5	9,4	9,3	7,1
Текстиль жана токулган буюмдар	161,8	189,0	204,6	140,5	136,8
Баш кийимдер, кол чагырлар, бүктөлүүчү тросттор, камчылар	2,4	3,8	3,4	4,7	7,4
Таштан, гипстен, цементтен, асбесттен, тунук минер-дан буюмдар	10,3	10,2	29,3	46,4	38,2
Баалуу металлдар, бермет таш, баалуу таштар	671,7	1 017,1	569,0	742,7	725,4
Баалуу латка жатпаган металлдар жана андан жасалган буюмдар	36,9	70,6	74,7	83,5	44,8
Машиналар, жабдуулар жана механизмдер	49,8	55,7	71,0	78,8	72,0
Жерде жүрүүчү, аба жана суу транспорттору, алардын бөлүктөрү	36,7	69,4	140,2	100,0	86,6
Оптика, сүрөт, кинематография, өлчөө приборлору жана аппараттары	1,3	6,6	5,0	12,7	2,8
Өнөр жайынын атайы багыттары жана башка продукциялары	4,8	18,0	0,2	0,5	4,9
Ар түрдүү өнөр жай товарлары	3,8	4,9	5,6	6,2	5,5
Искусство чыгармалары, коллекциялоо буюмдары жана антиквариат	—	—	—	—	0,3

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

\* энергопродукцияларды кошо алганда

**I.3-таблица. Экспортту ЭСТКнын бөлүктөрү боюнча бөлүштүрүү**

(млн. АКШ долларында)

	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Бардыгы болуп</b>	<b>1 488,4</b>	<b>1 978,9</b>	<b>1 673,0</b>	<b>1 790,5</b>	<b>1 649,9</b>
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	160,7	194,5	204,1	218,1	177,5
Суусундуктар жана тамеки	30,2	25,7	17,6	22,4	40,9
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	53,2	87,7	127,6	73,8	97,0
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э. материалдар	117,5	184,3	166,3	166,9	129,3
Мал жана өсүмдүк майлары, тоң майлар жана мом	—	0,1	—	0,2	0,2
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле прод-р	167,7	51,8	61,5	58,1	65,2
Материалдардын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	57,9	114,1	137,8	184,2	125,4
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	86,6	125,0	211,2	178,7	147,6
Ар кандай даяр буюмдар	146,2	189,3	184,6	151,3	149,8
ЭСТКнын башка катег. кирбеген товарлар жана операциялар	668,3	1 006,2	562,3	736,8	716,9

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

**I.4-таблица. Импортту ТЭИТН бөлүктөрү боюнча бөлүштүрүү**

(млн. АКШ долларында)

	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Бардыгы болуп</b>	<b>3 223,1</b>	<b>4 261,2</b>	<b>5 576,3</b>	<b>6 069,8</b>	<b>5 732,5</b>
Тирүү мал, малдан алынган азыктар	96,7	95,4	101,4	115,6	124,6
Өсүмдүктөрдөн алынган продукциялар	121,6	166,3	190,7	214,5	193,4
Малдан же өсүмдүктөн алынган майлар же тоң майлар	59,7	72,7	76,2	84,6	77,0
Тамак-аш азыктары, алкоголь ичимдиктер, суусундуктар, укусус, тамеки	267,3	376,3	590,4	447,4	449,0
Минералдык продукциялар*	876,0	1 002,2	1 237,4	1 378,9	1 206,3
Химия жана аны менен байланыштуу өнөр жай тармактарынын прод-ры	300,8	405,1	478,8	523,8	542,4
Пластмасса, андан жасалган буюмдар, каучук жана резина буюмдары	121,3	172,2	215,0	274,7	245,0
Тери чийки заттары, булгаары, накта мех, ат жабдыктары	6,0	11,6	15,2	14,2	8,6
Жыгач, андан жасалган буюмдар, жыгачтын көмүрү, тыгынды	64,6	100,9	132,5	152,2	148,1
Жыгачтан же башка материалдардан алынган кагаз массасы	53,0	78,4	78,5	97,5	103,4
Текстиль жана токулган буюмдар	209,0	296,0	375,3	370,7	334,8
Баш кийимдер, кол чатырлар, бүктөлүүчү тросттор, камчылар	42,6	57,9	87,1	77,2	54,7
Таштан, гипстен, цементтен, асбесттен, тунук минер-дан буюмдар	56,4	83,6	91,5	111,8	114,5
Баалуу металлдар, бермет таш, баалуу таштар	2,8	6,4	27,4	32,7	36,1
Баалуулукка жатпаган металлдар жана андан жасалган буюмдар	183,1	284,9	424,4	556,4	463,5
Машиналар, жабдуулар жана механизмдер	408,5	485,8	642,9	713,1	593,2
Жерде жүрүүчү, аба жана суу транспорттору, алардын бөлүктөрү	280,0	482,0	709,9	782,9	908,0
Оптика, сүрөт, кинематография, өлчөө приборлору жана аппараттары	36,5	35,3	42,2	54,4	56,2
Өнөр жайынын атайы багыттагы жана башка продукциялары	1,0	3,0	1,8	1,9	5,4
Ар түрдүү өнөр жай товарлары	36,5	45,2	57,5	65,4	68,1
Искусство чыгармалары, коллекциялоо буюмдары жана антиквариат	—	—	0,2	—	0,2

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

\* энергопродукцияларды кошо алганда

**I.5-таблица. Импортту ЭСТКнын бөлүктөрү боюнча бөлүштүрүү**

(млн. АКШ долларында)

	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Бардыгы болуп</b>	<b>3 223,1</b>	<b>4 261,2</b>	<b>5 576,3</b>	<b>6 069,8</b>	<b>5 732,5</b>
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	408,5	540,7	597,8	644,1	622,6
Суусундуктар жана тамеки	86,2	106,6	291,3	141,5	151,5
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	55,9	83,3	111,7	141,1	123,0
Минерал отуну, майлоочу майлар жана у.э. материалдар	854,0	971,8	1 199,1	1 326,0	1 167,0
Мал жана өсүмдүк майлары, тоң майлар жана мом	48,3	59,0	61,8	68,2	61,9
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле продуктылар	343,1	474,1	564,4	647,0	663,5
Материалдардын түрү боюнча классификацияланган өнөр жай товарлары	457,9	662,7	872,8	1 049,3	946,8
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	691,9	968,5	1 354,1	1 494,6	1 493,9
Ар кандай даяр буюмдар	276,6	393,4	503,2	537,7	476,5
ЭСТКнын башка катег. кирбеген товарлар жана операциялар	0,6	1,2	20,1	20,3	25,7

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

**I.6-таблица. Экспорттун функционалдык бөлүштүрүлүшү**

(млн. АКШ долларында)

	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Бардыгы болуп</b>	<b>1 488,4</b>	<b>1 978,9</b>	<b>1 673,0</b>	<b>1 790,5</b>	<b>1 649,9</b>
Керектөө товарлары	351,9	420,8	431,9	409,5	363,8
Чийки заттар	202,4	88,5	133,3	92,6	132,9
Аралык товарлары	778,9	1 217,5	789,3	1 018,8	924,8
Инвестициялык товарлар	37,8	67,8	152,3	102,8	99,1
Энергопродукциялар	117,4	184,3	166,2	166,8	129,3

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде FOB баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

**I.7-таблица. Экспорттун географиялык бөлүштүрүлүшү**

(млн. АКШ долларында)

	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Бардыгы болуп</b>	<b>1 488,4</b>	<b>1 978,9</b>	<b>1 673,0</b>	<b>1 790,5</b>	<b>1 649,9</b>
<b>КМШ өлкөлөрү</b>	<b>516,7</b>	<b>756,4</b>	<b>871,5</b>	<b>796,9</b>	<b>659,5</b>
Россия	257,8	284,4	219,1	153,5	122,7
Казакстан	181,7	289,7	394,7	395,6	368,3
Өзбекстан	40,2	124,4	190,1	163,5	116,7
Тажикстан	15,4	36,3	39,7	51,7	28,1
Украина	5,7	4,1	5,2	10,4	4,6
Беларусь	6,4	7,7	11,3	12,6	6,5
КМШга кирген башка өлкөлөр	9,6	9,7	11,4	9,6	12,6
<b>Алыскы чет өлкөлөр</b>	<b>971,7</b>	<b>1 222,6</b>	<b>801,5</b>	<b>993,6</b>	<b>990,4</b>
Европа					
Швейцария	387,9	873,6	547,9	513,2	575,6
Франция	38,2	1,4	4,0	1,4	2,0
Азия					
БАЭ	302,2	150,0	16,1	222,0	141,8
Кытай	28,3	42,0	61,4	35,9	32,8
Афганистан	9,0	23,5	25,8	12,5	23,2
Түркия	37,2	54,5	50,2	85,8	86,0
Америка					
Канада	16,7	1,1	1,7	0,6	1,7
АКШ	90,3	0,6	3,0	4,4	2,5
Алыскы чет мамлекеттерге кирген башка өлкөлөр	62,0	75,8	91,5	117,8	124,8

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде FOB баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

**I.8-таблица. Импорттун функционалдык бөлүштүрүлүшү**

(млн. АКШ долларында)

	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Бардыгы болуп</b>	<b>3 223,1</b>	<b>4 261,2</b>	<b>5 576,3</b>	<b>6 069,8</b>	<b>5 732,5</b>
Керектөө товарлары	1 111,9	1 615,4	2 050,6	2 056,6	2 057,6
Чийки заттар	117,9	132,0	178,6	174,7	185,2
Аралык товарлары	683,7	951,7	1 283,5	1 538,3	1 420,7
Инвестициялык товарлар	455,4	590,0	863,9	974,7	900,5
Энергопродукциялар	854,1	972,3	1 199,7	1 325,5	1 168,4

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

**I.9-таблица. Импорттун географиялык бөлүштүрүлүшү**

(млн. АКШ долларында)

	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Бардыгы болуп</b>	<b>3 223,1</b>	<b>4 261,2</b>	<b>5 576,3</b>	<b>6 069,8</b>	<b>5 732,5</b>
<b>КМШ өлкөлөрү</b>	<b>1 711,6</b>	<b>2 178,2</b>	<b>2 889,5</b>	<b>3 005,9</b>	<b>2 780,0</b>
Россия	1 083,9	1 429,6	1 816,6	2 040,3	1 851,9
Казакстан	385,6	411,4	698,6	569,9	574,4
Өзбекстан	93,8	84,3	67,5	96,9	106,5
Украина	81,5	124,9	141,2	158,1	115,0
Беларусь	53,4	109,5	151,8	116,7	91,4
КМШга кирген башка өлкөлөр	13,3	18,4	13,9	24,1	40,8
<b>Алыскы чет өлкөлөр</b>	<b>1 511,5</b>	<b>2 083,1</b>	<b>2 686,8</b>	<b>3 063,8</b>	<b>2 952,4</b>
Европа					
Германия	88,6	144,6	197,8	232,9	234,0
Нидерланд	25,7	40,9	60,1	57,0	37,1
Азия					
Япония	86,7	164,5	216,1	245,0	361,8
Корея Республикасы	49,5	63,2	86,2	104,6	129,9
Кытай	666,3	923,5	1 214,9	1 452,8	1 200,2
Түркия	84,7	117,1	175,6	211,1	226,2
Америка					
АКШ	191,3	210,3	251,5	222,9	234,6
Канада	19,0	22,4	28,1	17,0	11,8
Алыскы чет мамлекеттерге кирген башка өлкөлөр	299,7	396,6	456,5	520,5	516,7

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

I.10-таблица. Продукциялардын негизги түрлөрүн экспорттоо

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2011		2012	
		айкын көлөмү	наркы, млн. АКШ доллары	айкын көлөмү	наркы, млн. АКШ доллары
<b>Бардыгы болуп</b>			<b>1 978,9</b>		<b>1 673,0</b>
Тирүү мал	миң даана	41,4	7,7	27,6	8,2
Эт жана эт азыктары	миң т	0,3	2,6	0,6	6,1
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	миң т	24,6	23,4	25,1	21,0
Жаңы үзүлгөн, тондурулган же консервацияланган жашылчалар	миң т	299,5	95,1	227,6	88,2
Мөмө-жемиштер, жаңгактар, жаңы жыйналып алынгандары жана кургатылгандар	миң т	83,9	39,2	89,9	55,5
Даяр эмес тамеки; тамеки калдыктары	миң т	4,4	13,1	3,6	12,0
Пахта	миң т	21,2	31,0	26,9	33,9
Металл сыныктары жана кара металлургия калдыктары	миң т	145,4	12,4	90,0	7,8
Баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары	миң т	9,6	8,6	11,7	12,1
Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары	миң т	41,1	17,8	85,7	56,2
Автомобиль бензини	миң т	10,4	10,1	21,3	19,1
Авиакеросин	миң т	66,5	70,3	72,5	86,0
Газойль (дизель отуну)	миң т	16,6	13,8	10,3	9,2
Электр тогу	млрд.кв.с	2,8	80,4	1,6	46,1
Радиоактивдүү химиялык элементтер жана изотоптор	миң т	3,6	27,6	1,7	36,4
Баштапкы формадагы пластмассалар	миң т	2,7	2,0	3,3	3,1
Резина дөңгөлөктөрү	миң даана	7,9	10,2	9,0	11,6
Картон коробкалары, кагаз коробкалар, ящиктер, баштыктар	миң т	4,4	6,5	5,0	7,7
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	млн.кв.м	17,4	8,1	17,7	5,0
Портландцемент	миң т	95,1	8,3	126,2	12,2
Эстеликтер жана курулуш үчүн башка таштар	миң т	11,8	2,7	17,0	5,0
Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек	млн.кв.м	—	—	4,1	15,9
Чоюн жана болот	миң т	26,4	17,9	28,9	26,3
Ар түрдүү баалуулукка жатпаган металлдар	миң т	0,7	9,2	1,1	10,7
Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер	миң т	1,2	11,5	0,5	7,6
Бульдозерлер, грейдерлер жана өзү жүрүүчү тегиздегичтер	даана	8,0	0,3	22,0	4,1
Механикалык күрөктөр, экскаваторлор, өзү жүрүүчү сузгуч жүктөгүчтөр	даана	—	2,7	—	3,0
Ысытуу лампалары	млн. даана	157,4	21,5	156,5	21,9
Жеңил автомобилдер жана жүк ташууга каралган транспорт каражаттары	миң даана	0,6	5,6	0,6	5,1
Жүк ташуу үчүн автомобилдер жана атайын багытка каралган автомобилдер	даана	78,0	22,3	207,0	80,3
Мурда пайдаланууда болгон жеңил автомобилдер	миң даана	1,4	9,6	0,4	5,5
Автомобиль тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар			23,2		27,6
Учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар			2,9		15,1
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар			143,4		156,8
Механизмдердин, инструменттердин жана аспаптардын тетиктери жана аларга тиешелүү буюмдар			5,1		4,0
Пластмассадан жасалган товарларды ташуу же таңгактоо үчүн буюмдар			8,3		9,1
Монетардык эмес алтын	т	20,2	1 006,2	10,4	562,3

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында, "алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен



2013		2014		өлч. бирдиги	Товарлардын аталыштары
айкын көлөмү	наркы, млн. АКШ доллары	айкын көлөмү	наркы, млн. АКШ доллары		
	<b>1 790,5</b>		<b>1 649,9</b>		<b>Бардыгы болуп</b>
28,6	10,7	18,9	8,2	миң даана	Тирүү мал
0,7	7,2	0,4	4,1	миң т	Эт жана эт азыктары
12,8	12,0	24,8	20,6	миң т	Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары
244,8	110,5	204,1	87,0	миң т	Жаңы үзүлгөн, тондурулган же консервацияланган жашылчалар
				миң т	Мөмө-жемиштер, жаңгактар, жаңы жыйналып алынгандары жана кургатылгандар
92,5	54,4	67,0	36,7		кургатылгандар
3,9	14,3	5,5	21,0	миң т	Даяр эмес тамеки; тамеки калдыктары
15,5	19,9	18,6	24,1	миң т	Пахта
61,0	5,0	99,8	6,3	миң т	Металл сыныктары жана кара металлургия калдыктары
14,5	11,6	112,4	11,4	миң т	Баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары
62,2	18,9	126,2	40,5	миң т	Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары
17,5	12,7	24,8	20,4	миң т	Автомобиль бензини
110,6	117,7	88,9	92,3	миң т	Авиакеросин
10,5	8,7	7,6	5,5	миң т	Газойль (дизель отуну)
0,6	20,5	0,1	0,2	млрд.кв.с	Электр тогу
1,3	28,9	2,2	45,9	миң т	Радиоактивдүү химиялык элементтер жана изотоптор
7,4	9,4	4,0	3,8	миң т	Баштапкы формадагы пластмассалар
12,2	26,0	10,3	20,0	миң даана	Резина дөңгөлөктөрү
4,7	6,9	3,6	5,6	миң т	Картон коробкалары, кагаз коробкалар, ящиктер, баштыктар
31,2	4,5	20,0	4,2	млн.кв.м	Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер
174,5	16,8	136,4	12,9	миң т	Портландцемент
26,9	7,8	29,4	8,9	миң т	Эстеликтер жана курулуш үчүн башка таштар
9,8	28,4	9,4	25,3	млн.кв.м	Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек
39,7	36,2	25,5	18,0	миң т	Чоюн жана болот
2,0	15,0	0,1	0,8	миң т	Ар түрдүү баалуулукка жатпаган металлдар
0,3	7,0	0,6	2,5	миң т	Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер
27,0	5,9	11,0	0,9	даана	Бульдозерлер, грейдерлер жана өзү жүрүүчү тегиздегичтер
				даана	Механикалык күрөктөр, экскаваторлор, өзү жүрүүчү сузгуч жүктөгүчтөр
0,1	7,4	24,0	2,6		
164,6	23,6	128,2	19,3	млн. даана	Ысытуу лампалары
				миң даана	Жеңил автомобилдер жана жүк ташууга каралган транспорт каражаттары
1,2	10,5	0,7	7,6	даана	Жүк ташуу үчүн автомобилдер жана атайын багытка каралган автомобилдер
216,0	30,7	150,0	17,8		
0,2	2,2	0,3	2,4	миң даана	Мурда пайдаланууда болгон жеңил автомобилдер
	33,4		30,3		Автомобиль тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар
	8,8		10,1		Учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар
	109,4		100,6		Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар
					Механизмдердин, инструменттердин жана аспаптардын тетиктери жана аларга тиешелүү буюмдар
	10,3		0,2		
	14,6		12,6		Пластмассадан жасалган товарларды ташуу же таңгактоо үчүн буюмдар
16,9	736,8	18,0	716,9	т	Монетардык эмес алтын

## I.11-таблица. Продукциялардын негизги түрлөрүн импорттоо

Товарлардын аталыштары	өлч. бирдиги	2011		2012	
		айкын көлөмү	наркы, млн. АКШ доллары	айкын көлөмү	наркы, млн. АКШ доллары
<b>Бардыгы болуп</b>			<b>4 261,2</b>		<b>5 576,3</b>
Эт жана эт азыктары	миң т	84,3	72,5	76,6	76,3
Тартылбаган дан өсүмдүктөрү (полбаны кошо алганда) жана угут	миң т	289,9	67,0	438,4	93,6
Буудай же угут уну	миң т	136,6	45,7	119,6	33,2
Дан азыктары, ундан же өсүмдүк жана жашылча крахмалынан жасалган азыктар	миң т	20,1	33,3	25,3	40,7
Мөмө-жемиштер, жаңгактар жаңы жыйналып алынгандары жана кургатылгандар	миң т	33,8	21,2	28,2	22,0
Кант, патока жана бал	миң т	87,4	78,7	83,4	63,9
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	миң т	25,5	82,3	26,6	101,9
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	миң т	9,7	33,8	8,6	44,5
Кант кошулган минерал суулары жана алкогольсуз суусундуктар	млн. л	44,3	26,3	49,3	30,5
Сигареттер	млрд. даана	3,7	38,7	4,1	224,1
Ийне жалбырактуу дарактардын узатасынан кесилген жыгачтары	миң куб.м	243,0	43,9	282,9	60,7
Көмүр, кокс жана брикеттер	млн. т	1,0	32,9	1,1	40,0
Автомобиль бензини	миң т	558,7	393,6	709,6	515,6
Авиакеросин	миң т	117,6	111,4	102,1	105,4
Газойль (дизель отуну)	миң т	354,1	268,5	468,5	367,3
Мунай майлоочу майлары	миң т	13,9	23,9	15,0	26,3
Мунай битуму, жана башка мунай майлардын калдыктары	миң т	63,4	30,3	39,3	19,1
Жаратылыш газы	млн куб.м	0,3	69,1	0,4	83,3
Өсүмдүк майлары жана тоң майлар	миң т	34,4	53,7	39,6	55,6
Металл туздары жана органикалык эмес кислоталардын персолу	миң т	17,5	17,1	33,1	22,2
Башка органикалык эмес химиялык заттар	миң т	2,0	21,0	3,0	31,1
Боёочу жана ийлөөчү заттар; боёочу зат	миң т	41,8	23,4	52,1	29,6
Дары-дармектер (ветеринардыки дары-дармектерди кошо алганда)	миң т	5,6	148,7	6,6	173,1
Эфир майлары, резиниоддер жана парфюмдук заттар	миң т	35,0	76,9	38,3	88,1
Жер семирткичтер	миң т	125,2	42,5	137,1	54,2
Баштапкы формадагы пластмассалар	миң т	24,4	41,3	28,1	45,7
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	миң т	12,5	30,9	17,9	44,8
Резина дөңгөлөктөрү	млн. даана	1,6	55,5	1,4	71,1
Тапталган жыгач жана калыбына келтирилген жыгач	миң куб.м	85,8	29,6	143,3	40,5
Кагаз жана картон	миң т	29,3	36,3	31,2	39,7
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	млн.кв.м	251,7	63,3	234,0	74,5
Чоюн жана болот	миң т	166,5	146,8	253,8	226,9
Чоюндан, болоттон же алюминийден жасалган, башка категорияга камтылбаган конструкциялар	миң т	10,0	18,3	22,5	44,3
Зымдардан жасалган буюмдар жана тосмо торлор	миң т	3,9	6,4	9,3	33,3
Механикалык күрөктөр, экскаваторлор, өзү жүрүүчү сузгуч жүктөгүчтөр	миң даана	0,2	21,1	0,5	43,1
Жерди которуштуруу, тегиздөө, оюу же бургулоо үчүн өзү жүрүүчү машиналар			34,0		35,6
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	млн. даана	2 099,7	100,4	1 649,0	67,8
Трансформаторлор, электрдик	миң даана	2,7	6,0	4,2	38,9
Изоляцияланган электр өткөрмөлөрү, кабель	миң т	2,8	13,1	5,5	29,4
Жеңил автоунаалар жана эл ташууга каралган трансп. каражаттары	миң даана	1,3	22,1	1,3	19,7
Жүк ташуу үчүн автоунаалар жана атайын багытка каралган автоунаалар			92,4		189,7
Мурда пайдаланууда болгон жеңил автоунаалар	миң даана	53,7	214,7	69,6	279,6
Автомобиль тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар			33,8		49,6
Учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар			35,5		29,5
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар			184,3		239,3
Бут кийим			53,3		81,9

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында, "алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен

2013		2014		өлч. бирдиги	Товарлардын аталыштары
айкын көлөмү	наркы, млн. АКШ доллары	айкын көлөмү	наркы, млн. АКШ доллары		
	<b>6 069,8</b>		<b>5 732,5</b>		<b>Бардыгы болуп</b>
60,6	88,0	65,0	98,7	миң т	Эт жана эт азыктары
363,0	89,9	449,9	100,4	миң т	Тартылбаган дан өсүмдүктөрү (полбаны кошо алганда) жана угут
139,9	44,1	57,1	17,3	миң т	Буудай же угут уну
30,7	47,3	31,7	45,8	миң т	Дан азыктары, ундан же өсүмдүк жана жашылча крахмалынан жасалган азыктар
38,3	36,6	32,1	30,4	миң т	Мөмө-жемиштер, жаңгактар жаңы жыйналып алынгандары жана кургатылгандар
83,5	58,3	83,4	58,7	миң т	Кант, патока жана бал
26,5	90,8	26,2	81,7	миң т	Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган тагтуу азыктар
10,6	51,1	11,2	48,2	миң т	Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары
55,1	38,2	61,6	38,3	млн. л	Кант кошулган минерал суулары жана алкогольсүз суусундуктар
5,2	67,4	8,3	77,9	млрд. даана	Сигареттер
346,6	74,6	443,8	73,9	миң куб.м	Ийне жалбырактуу дарактардын узатасынан кесилген жыгачтары
1,3	51,6	1,3	46,1	млн. т	Көмүр, кокс жана брикеттер
840,4	571,5	618,2	457,7	миң т	Автомобиль бензини
125,9	115,3	95,7	82,8	миң т	Авиакеросин
587,4	444,9	—	368,8	миң т	Газойль (дизель отуну)
18,2	33,0	25,0	33,2	миң т	Мунай майлоочу майлары
41,1	18,6	40,4	16,6	миң т	Мунай битуму, жана башка мунай майлардын калдыктары
0,3	67,4	0,2	50,5	млн куб.м	Жаратылыш газы
44,1	60,9	49,8	54,6	миң т	Өсүмдүк майлары жана тоң майлар
54,5	35,8	43,5	30,7	миң т	Металл туздары жана органикалык эмес кислоталардын персолу
—	18,9	—	36,3	миң т	Башка органикалык эмес химиялык заттар
67,7	35,0	68,5	33,2	миң т	Боёочу жана ийлөөчү заттар; боёочу зат
8,7	172,5	7,4	180,9	миң т	Дары-дармектер (ветеринардык дары-дармектерди кошо алганда)
44,0	106,0	45,4	102,2	миң т	Эфир майлары, резиниоиддер жана парфюмдук заттар
179,7	60,9	218,4	70,2	миң т	Жер семирткичтер
41,8	65,5	39,1	58,9	миң т	Баштапкы формадагы пластмассалар
29,7	61,3	30,8	64,9	миң т	Баштапкы эмес формадагы пластмассалар
1,3	82,7	1,3	59,1	млн. даана	Резина дөңгөлөктөрү
153,9	42,6	106,7	33,5	миң куб.м	Тапталган жыгач жана калыбына келтирилген жыгач
32,6	46,3	40,5	50,9	миң т	Кагаз жана картон
175,6	74,4	155,6	75,2	млн. кв.м	Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер
333,2	278,4	363,2	287,3	миң т	Чоюн жана болот
52,4	110,1	21,0	38,7	миң т	Чоюндан, болоттон же алюминийден жасалган, башка категорияга камтылбаган конструкциялар
19,9	42,6	13,2	22,6	миң т	Зымдардан жасалган буюмдар жана тосмо торлор
0,8	39,5	0,6	25,7	миң даана	Механикалык күрөктөр, экскаваторлор, өзү жүрүүчү сузгуч жүктөгүчтөр
	28,0		29,4		Жерди которуштуруу, тегиздөө, оюу же бургулоо үчүн өзү жүрүүчү машиналар
1 840,1	63,9	1 790,2	56,9	млн. даана	Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары
2,7	52,2	—	18,5	миң даана	Трансформаторлор, электрдик
5,8	32,1	5,6	23,1	миң т	Изоляцияланган электр өткөрмөлөрү, кабель
2,6	47,1	2,9	66,3	миң даана	Жеңил автоунаалар жана эл ташууга каралган трансп. каражаттары
	110,2		59,8		Жүк ташуу үчүн автоунаалар жана атайын багытка каралган автоунаалар
87,5	313,4	108,7	413,8	миң даана	Мурда пайдаланууда болгон жеңил автоунаалар
	63,7		49,1		Автомобиль тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар
	38,7		55,9		Учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар
	231,4		190,5		Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар
	66,8		50,0		Бут кийим

## I.12-таблица. Баалардын индекси жана экспорттун айкын көлөмү

Товарлардын аталыштары	2014	2014	2013	Индекстер		
	млн. АКШ	млн. АКШ	млн. АКШ	баа	айкын көлөмү	наркы
	долл.	долл.	долл.			
	n1214*p1214	n1214*p1213	n1213*p1213	A/B	B/C	A/C
	A	B	C			
Монетардык эмес алтын	716,9	781,5	736,8	0,917	1,061	0,973
Жашылча-жемиштер	127,7	135,6	167,0	0,942	0,812	0,765
Мунай, мунай заттары жана ушундай эле башка материалдар	121,9	127,5	141,1	0,956	0,903	0,863
Органикалык эмес химиялык заттар	49,3	702,7	33,9	0,070	20,743	1,457
Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары; калдыктары	40,5	38,5	18,9	1,054	2,030	2,140
Тапталган айнек же жылмакайлатылган айнек	25,3	27,3	28,4	0,927	0,960	0,890
Пахта	24,1	23,8	19,9	1,013	1,194	1,210
Даяр эмес тамеки; тамеки калдыктары	21,0	20,5	14,3	1,024	1,437	1,472
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	20,6	23,1	12,0	0,891	1,933	1,722
Резина дөңгөлөктөрү	20,0	22,1	26,0	0,905	0,850	0,769
Ысытуу лампалары	19,3	18,3	23,6	1,052	0,779	0,819
Чоюн жана болот	18,0	23,3	36,2	0,772	0,643	0,496
Жүк ташуу үчүн автомобилдер жана атайын багытка каралган автомобилдер	17,8	21,3	30,7	0,833	0,694	0,579
Көйнөктөр	17,2	46,6	19,2	0,370	2,420	0,896
Портландцемент, цемент	12,9	13,2	16,8	0,979	0,782	0,766
Шымдар, арчындала шымдар, бриджилер жана чолок шымдар	12,2	14,3	14,1	0,850	1,021	0,867
Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары	11,4	89,9	11,6	0,127	7,749	0,982
Трикотаж же токулган буюмдар, байпактар	11,2	12,8	12,8	0,878	0,997	0,876
Блузалар, кофталар жана кофта-блузалар	10,9	12,9	15,9	0,848	0,812	0,689
Курулушка иштетилген таш жана андан жасалган буюмдар	9,0	8,6	7,9	1,047	1,086	1,137
Башка категорияда камтылбаган, ичинен күймө поршендик кыймылдаткычтар	8,7	2,9	3,6	3,026	0,788	2,384
Аялдар жана кыздар үчүн трикотаждан тигилген же токулган кийим-кечелер	8,6	9,3	5,8	0,926	1,606	1,487
Тирүү мал	8,2	0,4	10,7	19,595	0,039	0,769
Жеңил автомобилдер жана жүк ташууга каралган транспорт каражаттары	7,6	6,1	10,5	1,259	0,577	0,726
Көмүр, кокс жана брикеттер	7,3	8,1	5,1	0,899	1,571	1,413
Башка категорияда камтылбаган тамак аш азыктары жана препараттар	7,1	4,4	7,9	1,632	0,552	0,901
Кагаз, картон жана алардан жасалган буюмдар	6,8	7,3	9,0	0,935	0,804	0,752
Металл сыныктары жана кара металлургия калдыктары	6,3	8,1	5,0	0,777	1,635	1,270
Пальтодор, плащтар жана ушундай эле буюмдар	5,8	6,9	8,4	0,843	0,822	0,692
Шымдар, арчындала шымдар, бриджилер жана чолок шымдар	5,2	6,3	7,2	0,819	0,871	0,713
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	4,2	2,9	4,5	1,457	0,639	0,932
Башка категорияда камтылбаган электр жылытуу аспаптары	4,2	5,2	2,3	0,800	2,302	1,842
Вертолеттор	4,2	3,4	2,1	1,241	1,571	1,950
Эт жана эт азыктары	4,1	3,9	7,2	1,070	0,537	0,574
Жайлар үчүн электрдик жылытуу шаймандары	4,1	4,0	1,8	1,023	2,303	2,355
Самолеттор жана башка учуучу аппараттар	4,0	4,9	6,3	0,815	0,778	0,634
Курткалар жана блейзерлер	3,9	4,0	2,9	0,972	1,401	1,362
Баштапкы формадагы пластмассалар	3,8	5,1	9,4	0,739	0,545	0,402
Костюмдар	3,6	10,3	3,5	0,352	2,922	1,028
Юбкалар жана юбка-шымдар	3,2	3,9	4,1	0,825	0,948	0,782
Алтындан, күмүштөн жана платина металлдарынан зер буюмдар	3,1	18,5	1,8	0,169	10,305	1,742
Ири мүйүздүү мал терилери жана иштетилбеген булгаары	3,1	2,6	3,6	1,173	0,741	0,869
Күмүш	3,1	3,8	3,3	0,812	1,143	0,928
Трансформаторлор, электрдик	3,0	3,3	2,7	0,913	1,235	1,128
Эр адамдар жана балдар үчүн токулган же согулган кийим-кечелер	2,9	4,4	2,6	0,655	1,712	1,122
Башка категорияда камтылбаган ар кандай химиялык заттар	2,8	0,9	3,0	3,104	0,299	0,929
Иргөө, себүү үчүн жер, таш, кен майдалоого каралган машиналар	2,8	3,3	3,0	0,846	1,122	0,949
Таманы же сырты резинадан же синтетикалык материалдардан жасалган бут кийим	2,6	3,8	0,6	0,694	5,794	4,024
Башка минералдык чийки заттар	2,6	7,8	1,2	0,329	6,724	2,213
Механикалык күрөктөр, экскаваторлор, өзү жүрүүчү сузгуч жүктөгүчтөр	2,6	3,1	7,4	0,820	0,421	0,345
Тракторлор	2,5	2,7	5,5	0,942	0,486	0,458
Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер	2,5	14,8	7,0	0,169	2,122	0,359
Май жана сүттөн алынган май, башка тоң майлар жана майлар	2,5	2,8	3,3	0,884	0,856	0,757
Таш, кум жана шагыл	2,3	1,5	3,5	1,551	0,421	0,654
<b>Жыйынтыгында, номенклатура боюнча (млн. АКШ долл.)</b>	<b>1456,7</b>	<b>2344,5</b>	<b>1553,1</b>	<b>0,621</b>	<b>1,510</b>	<b>0,938</b>
<b>Жыйынтыгында, номенклатура боюнча (жалпы экспорттон %)</b>	<b>88,3%</b>		<b>86,7%</b>			
<b>Бардыгы болуп экспорт</b>	<b>1649,9</b>		<b>1790,5</b>			

Эскертүү:

УСКнын маалыматтары боюнча, кошумча баа берүүсүз ФОБ баасында, таблицанда 2014-жыл жыйынтыгы боюнча экспорттун алгачкы 54 ири статьясы келтирилген

n - товар экспортунун физикалык көлөмү

p - товарлардын эсептелинген экспорттук баасы

**І.13-таблица. Баалардын индекси жана импорттун айкын көлөмү**

Товарлардын аталыштары	2014	2014	2013	Индекстер		
	млн. АКШ	млн. АКШ	млн. АКШ	баа	айкын көлөмү	наркы
	долл.	долл.	долл.			
	n1214*p1214	n1214*p1213	n1213*p1213	A/B	B/C	A/C
Мунай, мунай заттары жана ушундай эле башка материалдар	1061,1	1087,7	1201,3	0,976	0,905	0,883
Чоюн жана болот	287,3	303,5	278,4	0,947	1,090	1,032
Дары-дармектер	180,9	146,8	172,5	1,232	0,851	1,049
Эфир майлары, резиноиддер жана парфюмдук заттар	102,2	109,5	106,0	0,933	1,034	0,964
Тартылбаган дан өсүмдүктөрү (полбаны кошо алганда) жана угуу	100,4	111,4	89,9	0,902	1,240	1,118
Эт жана эт азыктары	98,7	94,4	88,0	1,046	1,073	1,122
Кагаз, картон жана алардан жасалган буюмдар	90,2	103,4	82,4	0,872	1,254	1,094
Кант, кант жана бал кошулуп жасалган азыктар	84,0	84,0	83,6	1,000	1,005	1,004
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	81,7	89,6	90,8	0,912	0,987	0,899
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	75,2	66,0	74,4	1,140	0,886	1,010
Ийне жалбырактуу дарактардын узатасынан кесилген жыгачтары	73,9	95,5	74,6	0,774	1,281	0,992
Органикалык эмес химиялык заттар	72,1	65,5	62,9	1,100	1,041	1,146
Жер семирткичтер	70,2	74,0	60,9	0,949	1,215	1,153
Жеңил автоунаалар жана эл ташууга багытталган транспорт каражаттары	66,3	52,1	47,1	1,272	1,106	1,406
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	64,9	63,4	61,3	1,023	1,035	1,059
Башка категорияда камтылбаган тамак аш азыктары жана препараттар	61,9	34,2	65,1	1,809	0,526	0,951
Өсүмдүктүн, малдын майы жана тоң майлар, чийки заттары, рафинирленген жана аралашма	61,3	75,2	67,7	0,815	1,110	0,905
Жеңил жана эл ташууга каралган автоунаа жана атайын багытка каралган автоунаа	59,8	34,9	110,2	1,711	0,317	0,543
Резина дөңгөлөктөрү	59,1	83,4	82,7	0,709	1,009	0,715
Баштапкы формадагы пластмассалар	58,9	61,3	65,5	0,961	0,936	0,900
Жашылча-жемиштер	58,1	60,4	56,0	0,961	1,078	1,036
Электр линиялык телефон же телеграф аппараттары	56,9	62,2	63,9	0,915	0,973	0,890
Самолеттор жана башка учуучу аппараттар	51,6	27,5	33,0	1,877	0,833	1,564
Газ абалындагы жаратылыш газы	50,5	58,0	67,4	0,871	0,861	0,749
Көмүр, кокс жана брикеттер	46,1	52,5	51,6	0,879	1,017	0,894
Дан азыктары, ундан же өсүмдүк жана жашылча крахмалынан жасалган азыктар	45,8	48,8	47,3	0,939	1,031	0,968
Башка категорияда камтылбаган чоюндан жасалган конструкциялар жана конструкциялардын элементтери	38,7	44,2	110,1	0,877	0,401	0,352
Кант кошулган минерал суулары жана алкогольсүз суусундуктар	38,3	42,7	38,2	0,895	1,118	1,001
Тапталган жыгач жана калыбына келтирилген жыгач	37,6	33,2	42,6	1,132	0,779	0,882
Башка категорияда камтылбаган баалуу латка жатпаган металлдардан жасалган буюмдар	35,5	37,4	43,5	0,949	0,859	0,815
Сырдалган керамика плиткалары	33,9	36,5	29,5	0,931	1,234	1,149
Таманы же сырты резинадан же синтетикалык материалдардан жасалган бут кийим	33,6	34,6	49,3	0,973	0,701	0,682
Бөбөчү жана ийлөөчү заттар; бөбөчү зат	33,2	35,5	35,0	0,935	1,012	0,947
Алкоголдук ичимдиктер	31,9	28,9	33,2	1,103	0,869	0,959
Башка категорияларда камтылбаган электр бөлүштүргүч жабдуулар	26,2	32,8	37,0	0,800	0,885	0,708
Механикалык күрөктөр, экскаваторлор өзү жүрүүчү сүзгүч жүктөгүчтөр	25,7	27,9	39,5	0,922	0,707	0,652
Иргөө, себүү үчүн жер, таш, кен майдалоого каралган машиналар	25,3	39,2	28,9	0,646	1,354	0,875
Монетардык эмес алтын	24,7	126,6	19,2	0,195	6,606	1,290
Кофталар, пуловерлер жана ушундай эле трикотаж же токулган кийим-кечелер	23,7	22,9	36,2	1,033	0,633	0,654
Жүк ташуу үчүн чиркегичтер жана жарым чиркегичтер	23,3	10,8	13,0	2,152	0,833	1,793
Зымдардан жасалган буюмдар жана тосмо торлор	22,6	28,2	42,6	0,804	0,661	0,532
Жер которуштуруу, чуңкур казуу үчүн өзү жүрүүчү жана башка машиналар	20,2	16,5	10,3	1,220	1,600	1,953
Таш, кум жана шагыл	19,8	24,8	21,8	0,799	1,137	0,908
Медицина жана фармацевтика продукциялары	19,1	22,8	20,8	0,840	1,096	0,921
Маалыматтарды автоматтык түрдө иштеп чыгуучу машиналар жана алардын түйүндөрү	19,1	17,1	24,9	1,115	0,687	0,766
Трансформаторлор, электрдик	18,5	293,7	52,2	0,063	5,628	0,354
Жыгач-булалуу плита	18,5	20,9	17,1	0,885	1,223	1,083
Арматуралар жана суу өткөрмө-каналыциялык, жылуулук жана жарык жабдууларды бекиткичтер	18,2	17,8	20,2	1,024	0,880	0,902
Полго төшөлмөлөр	17,8	17,2	20,7	1,039	0,827	0,860
Башка категорияда камтылбаган ар кандай химиялык заттар	17,7	16,1	17,2	1,100	0,937	1,030
Алюминий	17,5	18,7	19,8	0,932	0,947	0,883
Кесек жана майда тартылган ун, буудайдан жана угуттан	17,3	18,0	44,1	0,958	0,408	0,391
Башка категорияда камтылбаган электр жылытуу аспаптары	16,8	13,1	16,0	1,288	0,816	1,051
Темирден, болоттон жана жезден мыктар, гайкалар, чоң бурмамалар ж.б.у.с.	16,6	14,5	15,1	1,147	0,958	1,100
Бургулоо жана өткөөлдөрдү казуу үчүн жана башка машиналар	16,6	7,8	8,2	2,127	0,945	2,011
Балык, рак сыяктуу моллюскалар, сууда жашоочу омурткасыз жандыктар	16,4	16,5	16,6	0,989	0,997	0,986
Токулган же согулган узун байпактар	16,3	18,8	16,7	0,865	1,124	0,973
Башка категорияда камтылбаган кен болбогондордон алынган буюмдар	15,9	16,3	15,5	0,978	1,053	1,030
Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер	15,6	28,7	17,3	0,541	1,657	0,897
Маргарин жана жуурулган май	15,3	18,2	16,7	0,845	1,087	0,918
Шымдар, арчындырма шымдар, бриджилер жана чолок шымдар	14,9	14,2	20,4	1,045	0,697	0,729
<b>Жыйынтыгында номенклатура боюнча (млн. АКШ долл.)</b>	<b>3 921,4</b>	<b>4 358,3</b>	<b>4 294,2</b>	<b>0,900</b>	<b>1,015</b>	<b>0,913</b>
<b>Жыйынтыгында номенклатура боюнча (жалпы экспорттон %)</b>	<b>68,4%</b>		<b>70,7%</b>			
<b>Бардыгы болуп импорт</b>	<b>5 732,5</b>		<b>6 069,8</b>			

Эскертүү:

УСКнын маалыматтары боюнча, кошумча баа берүүсүз СИФ баасында, таблицада 2014-жыл жыйынтыгы боюнча импорттун алгачкы 61 ири статьясы келтирилген

n - товардын импорттунун физикалык көлөмү

p - товарлардын эсептелинген импорттук баасы

I.14-I.22 таблицалар: Өлкөлөр боюнча экспорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү  
I.14-таблица. Россияга товарлардын экспорту

олчоо бирдиги	2010		2011		2012		2013		2014	
	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары
<b>Бардыгы болуп</b>	<b>257,8</b>	<b>284,4</b>	<b>219,1</b>	<b>153,5</b>	<b>122,7</b>					
<b>Функционалдык бөлүштүрүү*</b>										
Керектөө товарлары	179,3	176,7	102,0	26,2	21,1					
Чийки заттар	19,8	14,3	9,0	10,1	13,5					
Аралык товарлары	30,5	55,7	62,0	54,0	32,0					
Инвестициялык товарлар	9,3	5,5	4,2	10,2	12,0					
Энергия продукциялары	18,7	32,1	41,8	53,1	44,1					
<b>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ир и позициялар боюнча</b>										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	40,1	25,2	15,7	13,1	12,1					
Эт жана эт азыкты	0,2	0,3	0,1	2,5	2,3					
Жаңы Узуген жашылчалар	82,8	13,5	7,1	4,5	4,0					
Мөмө-жемиштер, жаңгактар (май алынуучу жаңгактардан тышкары), жаңы жыйналып алынган аңдары жана кургатылгандар	60,4	6,3	3,1	0,7	1,3					
Сүттар жана бульондор, аларды даярдоодо кошулуп, даам чыгаруучу татымалдар	65,4	1,6	2,2	3,0	3,0					
Суусундуктар жана тамеки	11,6	10,7	8,0	9,6	14,0					
Даяр эмес тамеки; тамеки калдыктары	4,0	10,3	7,0	2,5	3,6					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	21,0	31,2	32,8	18,1	17,1					
Пахта	14,4	27,4	27,2	12,8	15,1					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материалдар	18,7	32,1	41,8	53,1	44,1					
Авакеросин	19,0	32,1	41,8	53,1	44,1					
Малдын майлары жана осүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—					
Хим. заттар, башка катег.: кирбеген ушундай эле продуктылар	9,0	4,2	2,9	0,9	1,7					
Материалдын түрү б'ча классификацияланган өнөр жай товарлары	7,1	11,7	18,4	18,2	6,0					
Текстильдик ийрилген жип	0,2	0,5	0,5	0,3	1,0					
Тапталган айнек эсе жылымакайлыгы ан айнек	—	—	1,3	0,9	0,2					
Ар түрдүү баалуулукка жатпаган металлдар	0,1	0,5	0,4	5,1	2,2					
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	22,8	6,2	4,2	1,7	0,8					
Ысытуу лампалары	59,9	54,9	17,7	25,3	17,0					
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар	2,4	5,2	5,2	6,2	4,2					
Башка категорияда камтылбаган автомобилдер	856,0	3,4	140,0	7,1	6,0					
Учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар	—	—	0,2	0,8	1,1					
Ар кандай даяр буюмдар	127,4	146,5	81,7	5,4	0,2					
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар	124,0	135,6	75,3	15,2	10,6					
ЭСТКнын башка категорияга кирбеген товарлар жана операциялар	—	—	—	3,8	3,3					

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОВ баасында  
“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен  
\* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча



I.15-таблица. Казакстанга товарлардын экспорту

олчоо бирдиги	2010		2011		2012		2013		2014	
	физи- калык млн. АКШ колом доллары	наркы, млн. АКШ	физи- калык млн. АКШ колом доллары	наркы, млн. АКШ	физи- калык млн. АКШ колом доллары	наркы, млн. АКШ	физи- калык млн. АКШ колом доллары	наркы, млн. АКШ	физи- калык млн. АКШ колом доллары	наркы, млн. АКШ
<b>Барыгы болуп</b>	<b>181,7</b>	<b>289,7</b>	<b>394,7</b>	<b>395,6</b>	<b>368,3</b>					
<b>Функционаллык бөлүштүрүү*</b>										
Керектөө товарлары	90,2	142,5	235,1	249,5	213,1					
Чийки заттар	16,9	37,7	64,9	51,9	88,8					
Аралык товарлар	19,7	26,1	40,7	53,2	40,1					
Инвестициялык товарлар	5,6	13,8	14,8	19,9	23,6					
Энергия продукциялары	49,2	69,5	39,1	21,2	2,7					
<b>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</b>										
Тамак-аш азыктары жана түрүү мал	65,6	97,1	116,9	102,4	79,8					
Түрүү мал	1,7	3,2	4,7	7,8	6,9					
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	20,9	22,6	20,9	9,5	20,6					
Сыр жана быштак	2,3	1,6	3,3	2,5	2,1					
Жаңы үзүлгөн жашылчалар	134,0	33,7	153,5	32,7	22,4					
Мөмө-жемиштер, жаңгактар (май алынуучу жаңгактардан тышкары), жана жыйналып алынсандары жана кургатылгандар	28,9	25,4	81,7	41,8	19,0					
Суусудуктар жана тамеки	8,0	3,2	2,0	1,6	1,6					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	0,5	8,2	26,1	18,0	39,0					
Баялуу металл кендери жана алардын концентраттары; калдыктары,	—	32,5	25,4	17,4	38,1					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материялдар	49,3	69,5	39,1	21,2	2,7					
Мунай, мунай заттары жана ушундай эле башка материалдар	0,9	0,6	0,7	0,6	2,4					
Электр тогу	1,6	68,9	38,2	20,5	0,2					
Маалым майлары жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—					
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле проол-р	13,1	34,0	42,0	32,2	49,4					
Радиоактивдүү химиялык элементтер жана изотоптор	10,2	27,6	36,4	28,9	45,9					
Материалдын түрү б/ча классификацияланган өнөр жай товарлары	22,6	28,6	43,3	54,4	46,6					
Картон коробкалары, кагаз коробкалар, ящиктер, баштыктар	2,7	4,2	7,4	6,6	5,4					
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	—	4,4	2,9	4,5	4,1					
Күрүлчү иштетилген тери жана андан жасалган буюмдар	8,1	2,7	16,3	7,6	8,7					
Күрүлчү кирпичи	0,1	—	1,1	1,4	0,6					
Топталган айнек же жылымакайталыган айнек	—	—	1,6	4,3	10,5					
Башка катгегорияга камтылбаган кен болбогондордон алынган буюмдар	47,7	2,9	19,7	4,4	0,2					
Чоюн жана болот	7,6	10,7	9,3	3,1	6,6					
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	14,1	31,4	27,0	38,6	22,9					
Жеңил автомобильдер жана адамдарды ташууга багытталган транспорт каражаттары	34,0	4,8	520,0	10,0	6,1					
Бысытуу лампалары	26,4	4,0	30,6	3,0	0,7					
Башка катгегорияга камтылбаган автомобильдер	520,0	6,3	185,0	1,9	1,8					
Учуучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар	0,0	2,1	0,0	0,7	1,8					
Ар кандай даяр буюмдар	8,6	17,6	98,3	127,3	126,4					
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар	0,3	6,8	81,2	105,2	98,0					
Пластмассадан жасалган товардарды ташуу же тангактоо үчүн буюмдар	5,2	6,3	8,7	11,1	11,2					
ЭСТКнын башка категорияга кирбеген товарлар жана операциялар	—	—	—	—	—					

Эскертүү:  
УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОВ баасында  
“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен  
\* Улуттук банкта иштетилип чыккан классификация боюнча



I.16-таблица. Өзбекстанга товарлардын экспорту

өлчөө бирдиги	2010		2011		2012		2013		2014	
	физин-калык млн. АКШ көлөм доллары	наркы-наркы млн. АКШ доллары	физин-калык млн. АКШ көлөм доллары	наркы-наркы млн. АКШ доллары	физин-калык млн. АКШ көлөм доллары	наркы-наркы млн. АКШ доллары	физин-калык млн. АКШ көлөм доллары	наркы-наркы млн. АКШ доллары	физин-калык млн. АКШ көлөм доллары	наркы-наркы млн. АКШ доллары
<b>Бардыгы болуп</b>	<b>40,2</b>	<b>124,4</b>	<b>190,1</b>	<b>163,5</b>	<b>116,7</b>					
Функционалдык бөлүшүү*										
Керектөө товарлары	10,9	11,9	10,8	9,7	9,8					
Чийки заттар	7,4	7,2	8,0	7,0	4,8					
Аралык товарлары	11,1	52,4	62,9	95,6	70,4					
Инвестициялык товарлар	6,6	34,9	97,5	45,8	22,5					
Энергия продукциялары	4,1	18,0	11,0	5,4	9,2					
<b>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</b>										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал										
Тирүү мал										
Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар	2,8	4,1	4,6	3,1	2,0					
Башка категорияда камтылбаган тамак-аш азыктары	2,0	2,7	2,2	2,1	0,1					
Суусундуктар жана тамеки	0,5	0,8	0,7	1,0	0,9					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	0,2	—	—	—	—					
Таш, күм жана шагыл	11,3	14,7	13,1	10,0	10,0					
Металл сыныктары жана кара металлургия калдыктары	5,3	4,6	2,4	5,4	2,2					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материалдар	4,1	8,0	6,4	4,3	5,9					
Көмүр, кокс жана брикеттер	4,1	18,0	11,0	5,4	9,2					
Аваксеросин	0,1	0,4	0,5	0,8	0,8					
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом	0,4	0,6	0,5	0,8	0,8					
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле продукциялар	0,5	—	—	—	—					
Жер семирткичтер	—	6,8	8,9	17,5	6,4					
Баштапкы формадагы пласт.массалар	—	4,0	5,2	3,8	2,0					
Башка категорияда камтылбаган химиялык материалдар жана продукциялар	—	1,6	1,4	5,3	2,3					
Материалдын түрү б/ч классификацияланган өнөр жай товарлары	—	0,4	1,3	2,6	1,0					
Резина дөңгөлөктөрү	3,9	40,9	45,1	68,9	51,6					
Портландцемент	0,6	9,5	11,3	26,0	20,0					
Чоюн жана болот	—	—	—	13,8	—					
Кол жана машина менен иштетүүчү инструменттер	5,7	11,7	21,4	30,2	10,3					
Машиналар жана транспорттук каражаттар	0,4	10,6	6,8	6,4	1,8					
Жарандык курулуш жана подряддык иштер үчүн машиналар жана жабдуулар	15,0	38,0	106,9	58,4	36,2					
Пр-өө, себүү үчүн жер, таш, кен майдалоого каралган машиналар	1,0	0,6	4,2	9,1	0,0					
Аба же вакуумдук насостор	1,4	—	—	13,6	0,9					
Ысытуу лампалары	12,0	0,1	1,2	46,0	1,9					
Жук ташуу үчүн автомобильдер жана атайын барытка караган автомобильдер	40,6	5,6	5,2	38,8	6,4					
Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар	18,0	20,8	78,3	47,0	10,5					
Ар кандай даяр буюмдар	2,5	5,9	7,5	6,9	7,4					
ЭСТКнын башка категорияга кирбеген товарлар жана өнөр ашыялар	1,0	1,2	0,4	0,3	1,2					

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

\* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.17-таблица. Белорусияга товарлардын экспорту

өлчөө бардиги	2010		2011		2012		2013		2014	
	физи- калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары
<b>Бардыгы болуп</b>	<b>6,4</b>	<b>7,7</b>	<b>11,3</b>	<b>12,6</b>	<b>6,5</b>					
Функционалдык бөлүштүрүү*										
Керектөө товарлары	1,8	0,6	0,4	0,1	0,2					0,2
Чийки заттар	0,4	0,1	—	0,1	—					—
Аралык товарлары	4,0	6,9	10,9	12,4	6,3					6,3
Инвестициялык товарлар	0,1	—	—	—	—					—
Энергия продукциялары	—	—	—	—	—					—
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	1,4	0,4	0,2	0,1	0,1					0,1
Суусундуктар жана тамеки	0,1	—	—	—	—					—
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	1,4	0,1	0,6	0,1	—					—
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материалдар	—	—	—	—	—					—
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—					—
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле продукттар	0,2	0,1	0,1	—	—					—
Материалдын түрү б'ча классификацияланган өнөр жай товарлары	0,2	0,7	0,1	0,1	—					—
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	3,0	6,3	10,2	12,2	6,2					6,2
<i>Автоунаа тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар</i>	2,5	6,1	10,1	12,2	6,1					6,1
Ар кандай даяр буюмдар	0,1	0,1	0,1	—	—					—
ЭСТКнын башка категорияга кирбеген товарлар жана операциялар	—	—	—	—	—					—

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОВ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

\* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.18-таблица. Швейцарияга товарлардын экспорту

өлчөө бирдиги	2010		2011		2012		2013		2014	
	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, физи-калык көлөм млн. АКШ доллары
<b>Бардыгы болуп</b>	<b>387,9</b>	<b>873,6</b>	<b>873,6</b>	<b>547,9</b>	<b>513,2</b>	<b>575,6</b>				
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Чийки заттар	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Аралык товарлары	387,8	873,4	873,4	547,7	513,1	575,4				
Инвестициялык товарлар	0,1	—	—	0,1	0,1	—				
Энергия продукциялары	—	0,2	0,2	—	—	—				
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	—	—	—	—	—	—				
Суусуңдуктар жана тамеки	—	—	—	—	—	—				
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	—	—	—	—	—	—				
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материалдар	—	0,2	0,2	—	—	—				
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—	—				
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле продуктулар	—	—	—	—	—	—				
Материалдын түрү б/ча классификацияланган өнөр жай товарлары	1,5	5,9	5,9	2,9	2,4	2,4				
<i>Күмүш</i>	<i>2,1</i>	<i>5,8</i>	<i>5,8</i>	<i>2,9</i>	<i>3,1</i>	<i>1,4</i>				
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	—	—	—	0,1	—	—				
Ар кандай даяр буюмдар	0,1	0,1	0,1	0,1	—	0,1				
ЭСТКнын башка категорияга кирбеген товарлар жана операциялар	386,3	867,5	867,5	544,7	510,7	573,0				
<i>Монитордук эмес алтын</i>	<i>9,5</i>	<i>17,0</i>	<i>17,0</i>	<i>10,1</i>	<i>11,4</i>	<i>14,3</i>				

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОб баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

\* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.19-таблица. Кытайга товарлардын экспорту

өлчөө бирдиги	2010		2011		2012		2013		2014	
	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ
<b>Барыгы болуп</b>	<b>28,3</b>	<b>42,0</b>	<b>61,4</b>	<b>35,9</b>	<b>32,8</b>					
Функционалдык бөлүштүрүү*										
Керектөө товарлары	1,2	1,0	1,4	4,5	4,7					
Чийки заттар	8,4	20,5	40,3	11,9	13,5					
Аралык товарлары	7,1	9,1	3,1	2,1	1,6					
Инвестициялык товарлар	4,1	5,1	8,3	7,8	5,1					
Энергия продукциялары	7,5	6,4	8,3	9,6	7,9					
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	0,8	0,6	1,2	3,8	3,6					
Суусундуктар жана тамеки	—	—	—	0,1	—					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	7,1	21,0	38,4	8,6	9,2					
Металл сыныктары жана кара металлургия калдыктары	1,3	3,1	0,8	0,5	—					
Ири мүйүздүү мал терилери	0,3	3,4	4,7	1,3	3,1					
Ашатылбаган кой-козу терилери (каракулду кошпогондо)	0,5	1,1	1,2	1,4	1,0					
Жүн (тонсту кошо алганда)	1,5	1,1	0,9	1,4	1,1					
Баалуу металл кендери жана алардын концентраттары	0,6	9,3	30,2	0,7	1,8					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материалдар	7,5	6,4	8,4	9,6	7,9					
Мазут	11,3	2,1	0,5	2,0	—					
Авиакеросин	1,9	4,1	7,4	8,8	7,6					
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—					
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле продуктылар	0,6	1,0	0,7	0,6	0,2					
Органикалык эмес химиялык заттар	0,4	0,6	0,2	—	—					
Материалдын түрү б'ча классификацияланган өнөр жай товарлары	6,9	7,1	3,9	4,5	4,7					
Булгавры	3,1	4,0	2,8	3,5	2,3					
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	5,0	5,7	8,6	8,2	6,3					
Механикалык күрөктөр, экскаваторлор өзү жүрүүчү сүзгүч жүктөгүчтөр	4,0	1,0	2,4	1,2	1,1					
Жүк ташуу үчүн автомобилдер жана атайын багытка караган даана автомобилдер	27,0	0,5	1,4	37,0	1,1					
Ар кандай даяр буюмдар	0,3	0,3	0,2	0,4	0,5					
ЭСТКнын башка категорияга кирбеген товарлар жана операциялар	—	—	—	—	—					

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОВ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

\* Улуттук банкка иштелип чыккан классификация боюнча

## I.20-таблица. Түркияга товарлардын экспорту

өлчөө бирдиги	2010		2011		2012		2013		2014	
	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, млн. АКШ доллары
<b>Барыгы болуп</b>	<b>37,2</b>	<b>54,5</b>	<b>50,2</b>	<b>85,8</b>	<b>86,0</b>					
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары	22,4	37,0	29,5	54,9	50,6					
Чийки заттар	0,7	0,7	0,6	0,9	0,7					
Аралык товарлары	5,6	3,8	6,5	8,2	9,6					
Инвестициялык товарлар	0,2	0,7	0,7	0,3	2,4					
Энергия продукциялары	8,3	12,2	12,9	21,5	22,8					
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тиүү мал	21,9	35,4	28,7	53,3	48,8					
<i>Буурчактар, кургатылгандары</i>	31,7	33,3	29,8	49,5	41,5					
<i>Жаңы үзүлгөн жана кургатылган жаңгак</i>	0,3	0,8	2,0	2,1	3,5					
Суусуңдуктар жана тамеки	—	—	—	—	—					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	5,9	3,2	6,9	9,1	9,2					
<i>Ашатылбаган кой-козу терилери</i>	—	163,0	130,5	52,8	65,0					
<i>Пахта</i>	3,7	1,4	3,3	4,0	7,0					
<i>Башка категорияларда камтылбаган, баалуулукка жатпаган түстүү металл сыныктары жана калдыктары</i>	1,0	0,7	2,2	1,9	1,3					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материалдар	8,3	12,2	12,9	21,5	22,8					
<i>Авиакеросин</i>	9,3	12,1	11,2	19,8	22,8					
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—					
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле продукциялар	—	0,3	0,2	0,3	0,4					
Материалдын түрү б/ча классификацияланган өнөр жай товарлары	0,6	1,0	0,7	0,3	0,7					
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	0,4	0,6	0,6	0,3	2,8					
Ар кандай даяр буюмдар	0,1	0,8	0,1	0,4	0,4					
ЭСТКнын башка категорияга кирбеген товарлар жана операциялар	—	0,9	—	0,6	0,1					

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОБ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

\* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

## I.21-таблица. БАЭна товарлардын экспорту

өлчөө бирдиги	2010		2011		2012		2013		2014	
	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, физи-калык көлөм млн. АКШ доллары
<b>Барлығы болуп</b>	<b>302,2</b>	<b>150,0</b>	<b>16,1</b>	<b>222,0</b>	<b>141,8</b>					
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары	4,6	4,0	7,1	5,6	3,0					
Чийки заттар	—	0,1	0,4	0,4	0,5					
Аралык товарлар	283,2	138,4	0,3	207,9	132,5					
Инвестициялык товарлар	1,0	0,2	1,3	0,9	2,7					
Энергия продукциялары	13,3	7,2	7,0	7,3	3,0					
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	1,5	3,5	6,1	4,7	1,1					
Эт жана эт азыктары	23,3	1,5	4,3	3,8	1,0					
Дан жана алардан жасалган азыктар	0,6	1,7	1,7	0,9	—					
Суусундуктар жана тамеки	—	0,1	0,1	—	—					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	0,1	0,1	—	0,3	0,9					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материалдар	13,3	7,2	7,0	7,3	3,0					
Авиакеросин	13,3	7,2	6,8	7,3	3,0					
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—					
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле продуктулар	—	0,1	0,4	0,3	0,5					
Материалдын түрү б'ча классификацияланган өнөр жай товарлары	1,0	1,0	0,1	1,0	—					
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	4,0	0,3	1,4	1,1	2,8					
Ар кандай даяр буюмдар	0,1	0,4	0,9	0,8	1,9					
ЭСТКнын башка категорияга кирбеген товарлар жана операциялар	282,0	137,3	0,1	206,5	—					
Монетардык эмес алтын	282,0	137,3	0,1	206,5	—					
	7,7	3,1	—	5,1	—					

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОВ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

\* Улуттук банкка иштелип чыккан классификация боюнча

I.22-таблица. Афганистанга товарлардын экспортту

өлчөө бирдиги	2010		2011		2012		2013		2014	
	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары
<b>Бардыгы болуп</b>	<b>9,0</b>	<b>23,5</b>	<b>25,8</b>	<b>12,5</b>	<b>23,2</b>	<b>12,5</b>	<b>23,2</b>	<b>12,5</b>	<b>23,2</b>	<b>12,5</b>
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары	0,5	0,8	1,1	0,2	1,1	0,2	1,1	0,2	1,1	0,2
Чийки заттар	—	0,1	—	—	—	—	—	—	—	—
Аралык товарлары	0,8	1,3	0,7	1,0	0,7	1,0	0,3	1,0	0,3	0,3
Инвестициялык товарлар	0,3	0,3	6,8	1,4	6,8	1,4	1,1	1,4	1,1	1,1
Энергия продукциялары	7,4	21,0	17,1	9,8	17,1	9,8	20,6	9,8	20,6	9,8
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тмак-аш азыктары жана тирүү мал	0,3	—	0,1	—	0,1	—	—	—	—	—
Суусундуктар жана тамеки	—	0,3	0,1	—	0,1	—	—	—	—	—
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	—	0,2	0,2	0,7	0,2	0,7	0,1	0,7	0,1	0,1
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материалдар	7,4	21,0	17,1	9,8	17,1	9,8	20,6	9,8	20,6	9,8
<i>Автомобиль бензини</i>	1,8	5,1	13,2	8,8	13,2	8,8	16,8	8,8	16,8	8,8
<i>Авиакеросин</i>	1,1	5,4	1,9	1,0	1,9	1,0	1,4	1,0	1,4	1,4
<i>Дизель отуну</i>	10,2	10,2	1,8	—	1,8	—	—	—	—	—
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле продуктылар	0,1	0,5	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2
Материалдан түрү б/ча классификацияланган өнөр жай товарлары	0,3	0,7	0,8	0,1	0,8	0,1	—	0,1	—	—
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	0,8	0,6	7,3	1,5	7,3	1,5	1,2	1,5	1,2	1,2
<i>Учуу аппараты жана аярг а байланыштуу жабдуулар</i>	0,2	0,3	6,4	0,6	6,4	0,6	0,8	0,6	0,8	0,8
Ар кандай даяр буюмдар	—	0,2	0,1	0,3	0,1	0,3	—	0,3	—	—
ЭСТКнын башка категорияга кирбеген товарлар жана операциялар	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде ФОВ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

\* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча



I.23-I.34 таблицалар: Өлкөлөр боюнча импорттолуучу товарлардын негизги түрлөрү  
I.23-таблица. Россиядан товарлардын импорту

олчово берилген	2010			2011			2012			2013			2014		
	физик-калык колум	млн. АКШ доллары	наркы, млн. АКШ доллары	физик-калык колум	млн. АКШ доллары	наркы, млн. АКШ доллары	физик-калык колум	млн. АКШ доллары	наркы, млн. АКШ доллары	физик-калык колум	млн. АКШ доллары	наркы, млн. АКШ доллары	физик-калык колум	млн. АКШ доллары	наркы, млн. АКШ доллары
<b>Барыгы болуп</b>		<b>1083,9</b>			<b>1429,6</b>			<b>1816,6</b>		<b>2040,3</b>			<b>1851,9</b>		
Функционалдык бөлүнүшү*															
Керектөө товарлары		208,3		293,1		348,0		358,7		365,1		358,7			
Чийки заттар		7,8		11,8		15,5		22,0		22,0		6,1			
Аралык товарлары		185,5		269,4		344,4		403,5		403,5		375,6			
Инвестициялык товарлар		36,2		48,3		70,8		75,9		75,9		76,8			
Энергия продукциялары		646,1		807,0		1038,0		1173,7		1173,7		1034,7			
<b>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</b>															
T амак-аш азыктары жана тируу мал		84,0		138,2		165,4		167,7		167,7		162,3			
Дан азыктары, ундан же өсүмдүк жана жашылча крахмалынан жасалган азыктар		5,2		11,7		15,5		10,7		18,6		23,1			
Күрүч		0,2		0,2		0,2		6,2		4,8		5,2			
Балык, рак сыяктуу моллюскалар, суда жашоочу омурткасыз жандыктар		2,7		6,5		7,5		5,0		8,9		9,3			
Шоколад жана какао кошулмат жасалган башка тамак-аш азыктары		6,0		36,7		52,4		9,5		41,1		11,2			
Башка категорияда келтирилбеген тамак аш азыктары жана препаратыр		14,4		29,4		36,8		41,2		41,2		36,6			
Суусууңктар жана тамеки		26,3		34,7		41,8		36,8		36,8		40,5			
Сыра		17,9		14,5		14,0		12,6		10,7		11,7			
Кани кошулган минерал суулары жана алкоого-сүз сүзүндүктөр		4,8		4,2		6,4		7,0		5,6		4,7			
Сигареттер		0,2		6,2		0,7		1,0		14,2		1,6			
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар		33,8		52,2		70,6		86,1		86,1		77,5			
Ийне жалбырактуу дарактардын узатасынан кесилген жас ачтары		165,6		43,8		282,3		346,6		74,6		442,3			
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материалдар		646,0		806,5		1037,4		1174,2		1174,2		1033,3			
Автомобиль бензини		383,8		271,6		709,6		840,4		571,5		457,7			
Дизель отуну		188,6		339,8		361,0		585,8		443,6		368,7			
Авиакеросин		320,3		228,5		104,2		125,6		114,9		82,7			
Өсүмдүк майлары жана тою майлар		21,9		26,7		36,1		42,4		42,4		39,6			
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле продуктулар		21,8		26,6		26,0		31,3		42,4		39,4			
Медициналык жана фармацевтикалык продуктулар		75,1		106,7		134,1		149,0		149,0		132,6			
Эфир майлары, жеке пайдаланылуучу каражаттар, жүзү-тазагоочу заттар		19,3		23,4		25,6		29,0		29,0		23,9			
Сырдоочу жана ийлөөчү заттар; бөбөңү зат		25,1		29,2		37,2		24,6		44,8		44,2			
Жер семирткичтер		6,2		8,8		8,9		5,0		8,6		10,0			
М агериядан түрү б/ча классификацияланган өнөр жай товарлары		19,5		22,3		31,1		62,9		28,7		26,0			
Резина өңгөлөктөрү		154,0		13,0		216,3		252,8		252,8		245,9			
Ташталган жыгач жана калыбына келтирилген жыгач		32,2		12,4		14,1		198,9		12,8		7,1			
Жыгач-булауу палита		4,1		9,2		10,8		77,1		12,0		21,7			
Казгач жана картон		10,2		14,8		13,2		5,0		10,5		6,6			
Чоюн жана болот		55,5		39,1		113,5		11,1		11,8		13,4			
Машиналар жана транспорттук жабдуулар		55,5		61,0		91,3		169,1		127,1		118,4			
Электрлик жана электрондук эмес тиричилик жабдуулары		5,4		10,0		11,4		102,7		102,7		87,2			
Жеңил автомобильдер жана адамдарды ташууга багытталган транспорт каражаттары		313,0		6,7		776,0		7,0		10,8		916,0			
Жүк ташуучу автомобильдер жана атайын багытка караган автомобилдер		89,0		7,2		132,0		5,1		6,9		160,0			
Он же андан ашык адамды ташуу үчүн автомобилдер (автобустар)		24,0		1,8		20,0		1,1		78,0		38,0			
Темир жол транспорт каражаттары		1,3		2,0		3,9		6,7		6,7		1,3			
Ар кандай даяр бутумдар		21,0		21,6		23,6		28,6		28,6		33,0			
ЭСТКнын башка категорияга кирбеген товарлар жана операциялар		—		0,2		—		—		—		—			

Эскертуу:  
УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында  
“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен  
\* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.24-таблица. Казакстандан товарлардын импорту

Өлчөө бирдиги	2010		2011		2012		2013		2014	
	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, млн. АКШ доллары
<b>Барыгы болуп</b>	<b>385,6</b>	<b>411,4</b>	<b>698,6</b>	<b>569,9</b>	<b>574,4</b>					
Функционалдык бөлүштүрүү*										
Керектөө товарлары	100,0	137,6	317,6	191,6	158,9					
Чыйки заттар	93,9	104,6	142,7	132,5	161,3					
Ар алык товарлары	45,8	71,0	104,6	123,0	127,2					
Инвестициялык товарлар	2,9	6,1	6,9	9,9	22,7					
Энергия продукциялары	143,1	92,2	126,8	112,8	104,2					
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	107,6	139,6	166,9	173,8	158,5					
Кант, канттан жасалган азыктар	13,2	1,6	1,8	6,4	0,1					
Жана башка тартылбаган буудай жана унут	345,8	66,7	433,3	83,3	100,4					
Буудай же унут учу	20,8	33,3	111,5	40,5	14,2					
Суусундуктар жана тамеки	37,0	45,4	224,8	75,0	77,2					
Кант кошулган минерал суулары жана алкогольсүз суусундуктар	25,0	14,7	33,7	23,9	23,9					
Сигареттер	1,7	28,4	3,1	48,9	51,7					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чыйки заттар	12,5	19,9	23,7	37,4	27,1					
Таш, күм жана шагыл	240,8	6,3	806,7	20,0	17,0					
Асбест	6,2	4,4	8,4	4,3	2,9					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материалдар	143,1	92,2	126,8	112,8	104,2					
Автомобиль бензини	38,0	0,3	0,7	—	—					
Газойль (дизель отуну)	55,1	8,9	10,3	1,6	0,1					
Башка категорияда камтылбаган мунай отуну (мазут)	128,4	37,0	4,0	2,8	3,8					
Агломерирленбеген көмүр	1089,9	34,8	1110,7	51,2	45,1					
Газ абалындагы жаратылыш газы	59,8	20,5	289,2	50,0	47,0					
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом	11,3	8,0	9,2	11,0	10,5					
Өсүмдүк майлары жана тоң майлар	9,6	7,6	8,8	10,6	10,4					
Хим. заттар, башка катгег. кирбеген ушундай эле продукттар	36,2	45,8	58,6	52,3	68,8					
Органикалык эмес химиялык заттар	22,3	22,8	33,1	20,3	38,3					
Самын, жүзү жана жылыратуучу препараттар	0,3	1,8	1,1	2,1	1,6					
Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошо алганда)	0,1	2,5	2,2	2,2	2,1					
Пигменттер, боёктор, лактар жана байкалар	20,6	7,0	40,2	12,0	10,7					
Материалдын түрү б'ча классификацияланган өнөр жай товарлары	32,2	48,7	56,3	71,4	73,8					
Чоюн жана болот	23,5	28,5	35,7	50,3	53,7					
Касп, картон жана алардан жасалган буюмдар	2,6	2,8	4,3	4,8	4,0					
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	3,2	6,1	10,0	11,4	6,4					
Ар кандай даяр буюмдар	2,3	5,2	3,0	4,6	22,3					
ЭСТКнын башка категорияга кирбеген товарлар жана операциялар	0,1	0,5	19,3	20,2	25,6					
Монетардык эмес алтын	—	—	19,0	19,1	24,7					

Эскертүү:  
УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында  
“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен  
\* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.25-таблица. Өзбекстандан товарлардын импорту

өлчөө бирдиги	2010		2011		2012		2013		2014	
	физи-калык көлөм млн. доллары	наркы, АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. доллары	наркы, АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. доллары	наркы, АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. доллары	наркы, АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. доллары	наркы, АКШ доллары
<b>Бардыгы болуп</b>	<b>93,8</b>	<b>84,3</b>	<b>67,5</b>	<b>96,9</b>	<b>106,5</b>					
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары	7,3	7,9	11,6	25,9	26,5					
Чийки заттар	0,4	0,7	0,9	2,1	2,3					
Аралык товарлары	31,3	26,1	33,2	49,2	73,4					
Инвестициялык товарлар	2,9	0,6	3,5	2,4	0,7					
Энергия продукциялары	52,0	48,9	18,2	17,2	3,6					
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	0,9	0,6	1,5	11,3	9,9					
Суусундуктар жана тамеки	2,8	1,0	1,4	2,1	3,4					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	1,6	0,4	0,7	0,7	0,9					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материалдар	52,0	48,9	18,2	17,2	3,6					
<i>Жаратылыш газы</i>	47,8	48,6	18,2	17,2	3,5					
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	0,0					
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле продуктылар	25,6	18,7	22,7	31,2	51,2					
<i>Жер семирткичтер</i>	22,4	15,7	18,6	26,1	39,6					
Материалдын түрү б'ча классификацияланган өнөр жай товарлары	5,4	9,7	12,6	22,3	27,4					
<i>Жез</i>	1,6	5,5	4,1	6,1	5,0					
<i>Алюминий</i>	0,5	0,9	2,2	3,0	4,2					
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	3,7	1,6	5,0	4,8	2,6					
Учучу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар	0,1	0,6	3,4	1,0	0,2					
Ар кандай даяр буюмдар	1,9	3,5	5,3	7,3	7,6					
<i>Бут кийим</i>	0,9	2,4	2,9	3,7	3,0					
ЭСТКнын башка категорияга кирбеген товарлар жана операциялар	—	—	—	—	—					
Эскертүү:										
УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында										
“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен										
* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча										

I.26-таблица. Украинадан товарлардын импорту

өлчөө бирдиги	2010		2011		2012		2013		2014	
	физик калык млн. АКШ доллары	наркы, млн. АКШ доллары	физик калык млн. АКШ доллары	наркы, млн. АКШ доллары	физик калык млн. АКШ доллары	наркы, млн. АКШ доллары	физик калык млн. АКШ доллары	наркы, млн. АКШ доллары	физик калык млн. АКШ доллары	наркы, млн. АКШ доллары
<b>Барыгы болуп</b>	<b>81,5</b>	<b>124,9</b>	<b>141,2</b>	<b>158,1</b>	<b>115,0</b>					
Функционалдык бөлүшүү*										
Керектөө товарлары	62,3	91,6	100,3	108,8	82,1					
Чийки заттар	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1					
Аралык товарлар	11,7	18,7	23,1	35,9	17,2					
Инвестициялык товарлар	7,3	14,3	17,4	13,1	15,6					
Энергия продукциялары	0,2	0,2	0,3	0,2	0,0					
ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	38,2	54,5	66,6	79,1	53,8					
Майдан жана сырдан тышкары, сүт, каймак, сүт азыктары	1,4	1,7	4,1	4,0	2,4					
Дан азыктары, ундан жана крахмалдан жасалган азыктар	6,7	9,6	15,2	17,2	6,8					
Мөмө-жемиштер, консервациялангандары, мөмө-жемиштен жасалган азыктар	0,4	1,3	2,6	1,8	0,5					
Кант, патока жана бал	0,5	0,3	10,0	17,0	0,2					
Кант, кант жана балдан жасалган азыктар	3,2	5,8	6,9	8,4	3,3					
Шоколад жана какао коюлуп жасалган башка тамак-аш азыктары	6,5	15,9	21,0	19,4	5,4					
Суусундуктар жана тамеки	5,4	6,7	6,5	6,5	6,4					
Кант коюлган минерал суулары жана алкаоголсуз суусундуктар	6,9	4,4	5,9	6,1	5,9					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	0,4	0,7	0,6	1,0	0,1					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материалдар	0,2	0,2	0,3	0,2	—					
Маалым майлар ы жана өсүмдүк майлары, мом	9,2	15,6	8,6	5,8	3,3					
Өсүмдүк майлары жана тоң майлар	7,4	9,2	7,5	4,7	3,0					
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле продуктулар	5,0	7,3	6,9	8,4	8,0					
Медицименттер (ветеринардык медициналарды кошпо алганда)	0,3	2,2	2,9	3,4	4,1					
Эфир майлары, жеке пайдалануудагы каражаттар жана жуучу заттар	0,7	1,7	2,1	3,2	3,1					
Материалдан түрү б/ча классификацияланган өнөр жай товарлары	10,9	17,9	21,5	33,8	19,0					
Резина дөңгөлөктөрү	41,7	0,9	34,5	8,0	0,2					
Тапталган жыгач жана калыбына келтирилген жыгач	5,8	1,8	3,6	3,7	1,3					
Кاغаз жана картон	1,0	2,9	4,7	6,2	7,3					
Чоюн жана болот	1,1	0,8	4,0	6,7	2,8					
Чоюдан, болоттон же алюминийден жасалган, башка категорияга камтылбаган конструкциялар	73,8	0,1	—	—	—					
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	9,1	15,3	20,0	14,7	17,1					
Жылытуучу жана муздатуучу жабдуулар жана алардын тетиктери	0,8	0,8	4,1	1,8	1,8					
Электромеханикалар	48,1	2,1	3,3	3,4	1,4					
Ар кандай даяр буюмдар	3,1	6,6	10,2	8,7	7,4					
Жыгач эмеректер	1,0	3,0	4,5	3,4	3,4					
ЭСТКнын башка категорияга кирбеген товарлар жана операциялар	—	—	—	—	—					

Эскертүү:  
УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында  
“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен  
\* Улуттук банкка иштелип чыккан классификация боюнча

МАЭМҮНҮ

I.27-таблица. Белорусиядан товарлардын импорту

өлчөө бирдиги	2010		2011		2012		2013		2014	
	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, физи-калык көлөм млн. АКШ доллары
<b>Барыгы болуп</b>	<b>53,4</b>	<b>109,5</b>	<b>151,8</b>	<b>116,7</b>	<b>91,4</b>					
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары	36,9	62,0	44,0	32,8	25,1					
Чийки заттар	1,1	1,2	1,9	2,9	1,2					
Аралык товарлар	10,1	20,4	26,5	35,0	32,6					
Инвестициялык товарлар	5,3	26,0	79,3	45,8	32,5					
Энергия продукциялары	—	—	0,1	0,1	0,1					
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана түрүү мал	32,0	54,6	35,8	23,3	14,9					
Ак кант, рафинирленген кант жана сахароза	30,1	53,0	33,7	20,1	12,6					
Суусуудуктар жана тамеки	—	—	0,2	—	0,0					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	0,7	1,6	2,5	2,3	2,7					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материалдар	—	—	0,1	0,1	0,1					
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2					
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле продуктылар	1,8	2,6	2,7	3,0	3,5					
Медикаменттер (ветеринардык медикаменттерди кошпо алганда)	1,3	1,7	1,7	1,9	1,9					
Материалдын түрү б/ча классификацияланган өнөр жай товарлары	7,8	16,8	19,9	31,4	23,6					
Резина дөңсөөктөрү	42,1	9,1	11,1	20,1	14,2					
Тапталган жыгач жана калыбына келтирилген жыгач	9,9	2,4	3,1	2,9	1,8					
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	8,9	31,5	86,8	52,6	43,4					
Тракторлор	0,2	4,1	7,7	12,7	9,2					
Жүк ташуу үчүн автоунаалар жана атайын багытка каралган автомобилдер	10,0	17,7	64,0	17,9	16,8					
Ар кандай даяр буюмдар	2,1	2,2	3,6	3,9	3,1					
ЭСТКнын башка категорияга кирбеген товарлар жана операциялар	—	—	—	—	—					

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

\* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.28-таблица. Кытайдан товарлардын импорту

өлчөө бирдиги	2010			2011			2012			2013			2014		
	физи-калык көлөм	наркы млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм	физи-калык көлөм	наркы млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы млн. АКШ доллары		
	666,3	923,5	1 214,9	1 200,2	1 452,8										
<b>Бардыгы болуп</b>															
<b>Функционалдык бөлүштүрүү*</b>															
Керектөө товарлары	293,6	405,4	488,3	488,3	503,8	443,9									
Чийки заттар	3,5	4,7	4,6	4,6	4,3	4,2									
Ар алык товарлар	198,1	294,9	439,3	439,3	559,6	481,6									
Инвестициялык товарлар	170,4	210,8	282,2	282,2	384,4	270,0									
Энергия продукциялары	0,7	7,8	0,6	0,6	0,7	0,5									
<b>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</b>															
Тамак-аш азыктары жана тируу мал	49,8	41,9	48,3	48,3	56,4	73,6									
Эт жана эт азыктары	23,4	19,3	22,8	22,8	31,1	46,6									
Күрүч	5,8	3,8	2,1	2,1	2,1	1,8									
Мөмө-жемиштер, жаңгактар жана жейилмалы алынсандары жана кургатылгандар	15,5	9,8	14,1	14,1	11,6	11,3									
Суусундуктар жана тамеки	1,9	2,3	0,5	0,5	0,4	0,4									
Огундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	1,7	2,5	2,7	2,7	3,8	4,8									
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материалдар	0,7	7,8	0,5	0,5	0,7	0,5									
Маалым майлары жана өсүмдүк майлары, мом	0,5	1,1	0,9	0,9	0,8	0,7									
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле продуктылар	47,6	58,5	74,5	74,5	120,8	106,5									
Органикалык эмес химиялык заттар	11,5	11,9	14,0	14,0	25,2	18,9									
Эфир майлары, резиноддер жана парфюмдүк заттар	11,4	9,2	8,6	8,6	11,1	5,7									
Баштапкы формадагы пластмассалар	4,7	6,3	9,7	9,7	27,4	24,3									
Баштапкы эмес формадагы пластмассалар	6,5	9,9	8,3	8,3	27,6	25,6									
Материалдын түрү б'ча классификацияланган өнөр жай товарлары	175,9	273,1	391,4	391,4	470,5	400,6									
Жасалма текстиль материалдарынан токулган кездемелер	171,1	46,0	246,7	246,7	226,7	165,2									
Сырдалган керамика плиткалары	1,7	5,6	1,8	1,8	2,6	2,0									
Чоюн болот жана алардан жасалган буюмдар	40,0	32,3	60,9	60,9	45,7	106,4									
Чоюндан, болоттон же алюминийден жасалган, башка категорияга камтылбаган конструкциялар	5,0	4,9	7,8	7,8	11,1	30,7									
Зымдардан жасалган буюмдар жана тосмо торлор	1,2	4,2	3,1	3,1	4,8	20,7									
Машиналар жана транспорттуу к жабдуулар	208,5	267,5	345,5	345,5	444,6	342,6									
Жарандык куралы жана подряддык иштер үчүн машиналар жана жабдуулар	24,2	22,0	22,3	22,3	39,4	50,6									
Маалыматтарды автоматтык түрдө иштеп чыгуучу машиналар	216,2	13,5	10,3	10,3	17,8	9,6									
Электр линиялык телефон же телеграф аппараты	1,1	36,5	1,7	1,7	56,7	51,4									
Трансформаторлор, электрди	4,7	6,2	2,3	2,3	45,8	10,1									
Жүк ташуу үчүн автономдуу жана атайын багытка караган автономдуулар	332,0	11,0	664,0	664,0	31,5	29,1									
Автонаа тетиктери жана аа тиешелүү буюмдар	10,5	16,8	22,7	22,7	35,3	18,3									
Ар кандай даяр буюмдар	179,3	268,7	350,5	350,5	354,8	270,5									
Үй эмеректери жана алардын тетиктери; иейиштер, матрацтар, алар үчүн таканчыктар	7,4	12,7	15,0	15,0	11,8	6,7									
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар	97,8	159,3	197,9	197,9	189,1	146,5									
Бут кийим	31,3	40,3	61,4	61,4	52,6	34,2									
ЭСТКнын башка категорияга кирбеген товарлар жана операциялар	0,4	—	—	—	—	—									

Эскертүү:  
 УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында  
 "Алып сатарлардын" соодасын эске алуу менен  
 \* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча



I.29-таблица. АКШ дан товарлардын импорту

өлчөө бирдиги	2010		2011		2012		2013		2014	
	физ-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физ-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физ-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физ-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физ-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары
<b>Бардыгы болуп</b>	<b>191,3</b>	<b>210,3</b>	<b>251,5</b>	<b>222,9</b>	<b>234,6</b>					
<u>Функционалдык бөлүнүшү:</u>										
Керектөө товарлары	68,9	99,9	95,6	89,6	93,6					
Чийки заттар	0,5	0,3	0,2	0,3	0,2					
Аралык товарлары	34,2	31,3	30,4	33,9	40,5					
Инвестициялык товарлар	87,4	78,4	125,0	98,6	99,3					
Энергия продукциялары	0,2	0,4	0,2	0,5	0,9					
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Темак-аш азыктары жана тирүү мал	49,5	46,2	40,3	46,9	34,1					
<i>Эт жана эт азыктары</i>	72,2	45,0	39,2	43,9	32,5					
Суусулдуктар жана тамеки	0,1	0,2	0,4	1,1	2,0					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	1,2	1,7	0,7	0,9	1,0					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материалдар	0,2	0,4	0,2	0,5	0,9					
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом	—	0,4	—	0,2	0,3					
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле продукциялар	9,0	30,1	34,9	16,7	16,3					
<i>Медикаменттер, ветеринардык медикаменттерди кошпо алганда</i>	28,3	23,9	30,4	21,1	9,0					
Материалдын түрү б'ча классификацияланган өнөр жай товарлары	10,9	7,0	9,8	7,8	7,2					
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	112,4	110,7	156,1	141,2	165,1					
<i>Жарандык курулуш үчүн машиналар жана жабдуулар</i>	14,2	10,9	16,5	10,7	13,5					
<i>Жеңил автомобильдер</i>	57,0	0,9	28,0	2,4	9,9					
<i>Жук ташуу үчүн аутоуналар жана атайын багытка каралган</i>	26,0	36,7	73,0	29,8	—					
<i>Мурда пайдаланууда болгон жеңил аутоуналар</i>	0,4	12,9	16,7	2,4	4,0					
<i>Аутоуна тетиктери жана ага тиешелүү буюмдар</i>	11,0	6,5	3,8	9,6	11,5					
<i>Учуу аппараттар жана аларга байланыштуу жабдуулар</i>	0,3	12,5	15,9	22,4	45,7					
Ар кандай даяр буюмдар	8,0	13,6	9,0	7,6	7,8					
<i>Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар</i>	1,1	0,9	1,2	1,6	0,8					
<i>Башка категорияга камтылбаган илимий жана контролдук приборлор жана аппараттары</i>	2,9	3,5	4,4	2,5	3,9					
<i>Басып чыгаруучу материалдар</i>	—	—	—	—	—					
ЭСТКнын башка категорияга кирбеген товарлар жана операциялар	2,4	6,6	0,1	3,0	0,6					

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

\* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча



I.30-таблица. Германиядан товарлардын импорту

өлчөө бирдиги	2010		2011		2012		2013		2014	
	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары
<b>Бардыгы болуп</b>		<b>88,6</b>		<b>144,6</b>		<b>197,8</b>		<b>232,9</b>		<b>234,0</b>
<b>Функционалдык бөлүнүүсү*</b>										
Керектөө товарлары		40,8		65,1		81,4		85,9		78,3
Чийки заттар		1,6		1,0		1,7		1,6		1,3
Аралык товарлары		14,8		23,4		28,6		28,4		33,7
Инвестициялык товарлар		29,8		52,6		82,9		113,4		117,5
Энергия продукциялары		1,6		2,5		3,1		3,7		3,2
<b>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</b>										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал		2,5		2,2		2,9		4,0		3,2
Суусундуктар жана тамеки		1,2		1,0		0,8		0,4		0,5
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар		0,5		0,6		1,6		1,0		0,8
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материялдар		1,6		2,5		3,0		3,7		3,2
<i>Мунай майлоочу майлары</i>		0,9		1,1		1,1		1,3		1,1
Маалым майлары жана бсүмдүк майлары, мом		—		0,2		—		—		—
Хим. заттар, башка катег. кыр беген ушундай эле продуктылар		13,5		20,4		24,2		29,9		32,2
<i>Парфюмердик, косметикалык жана жеке пайдалануудагы каражаттар</i>		2,6		3,7		4,7		6,6		6,5
<i>Медикаменттер, ветеринарык медикаменттерди кошо алганда</i>		6,1		9,9		11,4		14,0		15,3
Магнериянын түрү б/ча классификацияланган өнөр жай товарлары		6,8		13,0		15,2		13,0		14,0
<i>Каз аз жана картон</i>		1,5		1,6		2,0		1,9		1,8
<i>Резина дөңгөлөктөрү</i>		420,0		4,7		7,6		4,7		3,4
<i>Баалуу металлдардан жасалган буюмдар</i>		0,7		3,4		2,0		1,7		3,4
Машиналар жана транспорттук жабдуулар		55,7		97,9		143,2		170,2		172,1
<i>Жарымтрейлер үчүн эсеп унаалары</i>		1,1		272,0		7,0		370,0		181,0
<i>Мурда пайдаланууда болгон жүк ташуучу автоунаалар</i>		1,5		3,0		34,9		6,2		51,5
<i>Мурда пайдаланууда болгон жеңил автоунаалар</i>		5,8		42,8		55,7		50,7		43,1
Электр машиналар, аппараттар жана приборлор, алардын тетиктери		2,4		1,8		3,8		5,7		1,9
<i>Чиркегичтер жана жарым чиркегичтер, жана башка транспорт каражаттары</i>		1,0		4,0		7,6		6,7		14,9
Ар кандай даяр буюмдар		6,8		6,7		6,8		10,7		8,1
<i>Блоктук имараттар</i>		—		—		—		3,3		—
<i>Башка категорияга камтылбаган ишмий жана контролдук аспаптары</i>		4,7		3,8		3,9		3,9		4,8
ЭСТКнын башка категорияга кирбеген товарлар жана операциялар		—		—		—		—		—

Эскертуу:

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

\* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.31-таблица. Түркиядан товарлардын импорту

өлчөө бирдиги	2010		2011		2012		2013		2014	
	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, м.п. АКШ	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, м.п. АКШ	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, м.п. АКШ	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, м.п. АКШ	физи-калык көлөм млн. АКШ доллары	наркы, м.п. АКШ
<b>Бардыгы болуп</b>	<b>84,7</b>	<b>117,1</b>	<b>175,6</b>	<b>211,1</b>	<b>226,2</b>					
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары	44,3	68,1	94,8	113,7	116,5					
Чийки заттар	2,5	1,2	1,5	1,6	2,0					
Аралык товарлары	24,0	35,0	58,2	68,4	73,8					
Инвестициялык товарлар	13,6	10,7	20,5	26,8	32,3					
Энергия продукциялары	0,2	2,2	0,7	0,6	1,5					
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тируу мал	7,0	10,6	11,5	13,4	14,7					
<i>Кофе, чай, какао жана алар аралаштырып жасалган таттуу азыктар</i>	2,3	3,7	4,3	3,3	2,7					
<i>Кант жана бал кошулуп жасалган азыктар</i>	1,9	3,0	2,9	3,7	4,3					
<i>Жашылча-жемиштер</i>	1,1	1,4	1,2	1,5	1,6					
Суусундуктар жана тамеки	0,1	0,1	—	0,1	0,1					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	0,3	0,2	0,4	0,2	0,2					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материялдар	0,2	2,2	0,7	0,6	1,5					
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом	0,1	0,1	0,1	0,6	0,0					
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле продукциялар	17,5	24,2	29,9	35,4	42,5					
<i>Сырдоочу жана ийлөөчү заттар; боёочу зат</i>	1,2	2,0	1,6	2,2	4,1					
<i>Медикаменттер (ветеринардык, медициниттерди кошпо алганда)</i>	3,1	4,5	23,8	4,6	5,9					
<i>Баштапкы эмес формадагы пластмассалар</i>	3,0	4,2	5,3	7,0	7,8					
Материалдын түрү б/ча классификацияланган өнөр жай товарлары	17,9	24,8	39,2	46,7	52,5					
<i>Башка категорияга камтылбаган металлдан жасалган буюмдар</i>	3,3	3,9	7,7	10,6	12,5					
<i>Полю тошомдөр</i>	3,7	5,8	7,2	10,6	8,6					
<i>Кас аз, картон жана алардан жасалган буюмдар</i>	2,2	4,1	6,0	7,8	11,0					
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	19,6	23,6	40,2	52,1	52,1					
<i>Өнөр жайдын конкреттүү тармактарына атайын багытталган машиналар</i>	4,7	3,0	7,4	6,9	13,7					
<i>Электр машиналар, аппараттар жана приборлор, алардын тетиктери</i>	7,1	12,4	18,5	25,5	21,5					
Ар кандай даяр буюмдар	22,1	31,2	53,3	62,0	62,6					
<i>Үй эмеректери жана алардын тетиктери; иейиштер, матрацтар, алар үчүн таканчыктар</i>	1,7	1,5	3,2	4,4	4,5					
Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар	12,4	17,1	32,7	33,6	33,4					
<i>Бут кийим</i>	2,0	4,5	6,1	7,9	7,4					
ЭСТКнын башка категорияга кирбеген товарлар жана операциялар	—	0,1	0,2	—	—					

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

\* Улуттук банкка иштелип чыккан классификация боюнча

I.32-таблица. Япониядан товарлардын импорту

олчоо бирдиги	2010		2011		2012		2013		2014	
	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи-калык көлөм
<b>Бардыгы болуп</b>	<b>86,7</b>	<b>164,5</b>	<b>164,5</b>	<b>216,1</b>	<b>245,0</b>	<b>361,8</b>				
Функционалдык бөлүштүрүү*										
Керектөө товарлары	66,7	136,5	136,5	168,6	199,0	292,5				
Чийки заттар	—	—	—	—	—	—				
Аралык товарлары	7,9	7,4	7,4	11,2	17,1	24,9				
Инвестициялык товарлар	12,1	20,6	20,6	36,1	28,7	43,6				
Энергия продукциялары	—	—	—	0,2	0,2	0,8				
<b>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</b>										
Тмак-аш азыктары жана тирүү мал	—	—	—	—	—	0,1				
Суусундуктар жана тамеки	—	—	—	—	0,1	—				
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	0,1	—	—	—	—	—				
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материалдар	—	—	—	0,2	0,2	0,8				
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—	—				
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле продукциялар	0,2	0,3	0,3	0,2	0,5	0,7				
Материалдын түрү б'ча классификацияланган өнөр жай товарлары	6,9	6,3	6,3	8,0	11,2	16,9				
<i>Резина дөңгөлөктөрү</i>	6,6	6,1	116,9	7,0	10,3	14,7				
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	78,7	157,1	157,1	205,8	231,7	342,4				
<i>Жеңил автомашиналар</i>	7,2	176,0	176,0	8,4	17,9	34,0				
<i>Мурда пайдаланууда болгон жеңил автомашиналар</i>	64,8	33,1	134,8	164,5	193,8	286,6				
Ар кандай даяр буюмдар	0,7	0,8	0,8	1,9	1,4	0,9				
ЭСТКнын башка категорияга кирбеген товарлар жана операциялар	—	—	—	—	—	—				

Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

\* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

## I.33-таблица. Корея Республикасынан товарлардын импорту

өлчөө бирдиги	2010		2011		2012		2013		2014	
	физи- калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары
<b>Бардыгы болуп</b>		<b>49,5</b>		<b>63,2</b>		<b>86,2</b>		<b>104,6</b>		<b>129,9</b>
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары		12,9		18,8		26,2		31,6		37,5
Чийки заттар		—		—		—		—		—
Аралык товарлары		21,4		28,1		29,1		34,9		32,8
Инвестициялык товарлар		15,0		15,9		30,0		37,1		58,4
Энергия продукциялары		0,3		0,4		0,9		1,0		1,2
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тируу мал		0,7		1,3		1,6		1,5		1,4
Суусундуктар жана тамеки		2,0		3,6		1,9		4,0		3,2
<i>Cigarettes</i>		1,9		3,6		1,8		3,7		2,7
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар		0,2		0,2		0,1		0,1		0,2
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материалдар		0,3		0,4		0,9		1,0		1,2
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом		—		—		—		—		—
Хим. заттар, башка катег.: кирбеген ушундай эле продуктылар		14,7		22,5		22,5		26,0		24,5
<i>Баштакы формадагы пластмассалар</i>		13,2		21,8		21,5		23,6		20,8
Материалдын түрү б/ча классификацияланган өнөр жай товарлары		5,4		4,5		5,4		6,4		6,6
<i>Резина дөңгөлөктөрү</i>		0,6		1,5		1,6		1,8		1,2
<i>Чоюндан, болоттон же алюминийден жасалган, башка категорияга камтылбаган конструкциялар</i>		0,5		0,1		0,7		0,2		0,4
Машиналар жана транспорттук жабдуулар		23,7		29,1		52,0		63,6		90,8
<i>Механикалык күрөктөр, экскаваторлор өзү жүрүүчү сүзүч жүктөгүчтөр</i>		0,7		0,6		3,9		6,7		5,0
<i>Жүк ташуу үчүн автоунаалар</i>		4,7		9,0		15,1		15,1		2,8
<i>Мурда пайдаланууда болгон жеңил автоунаалар</i>		5,8		10,3		18,6		21,8		26,8
Ар кандай даяр буюмдар		2,5		1,5		1,7		2,1		2,1
<i>Кийим-кечелер жана аларга тиешелүү буюмдар</i>		0,5		0,3		0,3		0,2		0,1
ЭСТКнын башка категорияга кирбеген товарлар жана операциялар		—		—		—		—		—

Эскертуу:

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

\* Улуттук банкта иштелип чыккан классификация боюнча

I.34-таблица. Нидерланддан товарлардын импорту

олчоо бирдиги	2010		2011		2012		2013		2014	
	физи- калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары	физи- калык көлөм	наркы, млн. АКШ доллары
<b>Барлығы болуп</b>	<b>25,7</b>	<b>40,9</b>	<b>60,1</b>	<b>57,0</b>	<b>37,1</b>					
<u>Функционалдык бөлүштүрүү*</u>										
Керектөө товарлары	3,6	4,5	8,8	10,5	10,1					
Чийки заттар	0,1	0,2	0,6	0,2	0,5					
Аралык товарлары	17,6	22,9	25,2	17,3	1,9					
Инвестициялык товарлар	4,2	12,9	25,2	28,4	24,2					
Энергия продукциялары	0,2	0,3	0,3	0,6	0,5					
<u>ЭСТКнын бөлүктөрү жана ири позициялар боюнча</u>										
Тамак-аш азыктары жана тирүү мал	0,7	1,4	3,1	3,1	3,1					
Суусуңдуктар жана тамеки	0,2	0,5	0,3	0,5	0,3					
Отундан тышкары, азык-түлүктөн башка чийки заттар	0,3	0,3	0,9	0,6	0,6					
Минерал отуну, майлоочу майлар жана ушундай эле материалдар	0,2	0,3	0,3	0,6	0,5					
Малдын майлары жана өсүмдүк майлары, мом	—	—	—	—	—					
Хим. заттар, башка катег. кирбеген ушундай эле продуктылар	5,4	2,6	3,7	4,9	4,8					
<i>Медикаменттер, ветеринардык медикаменттерди кошо алганда</i>										
<i>Эфир майлары, резиноддер жана парфюмдүк заттар</i>	1,8	1,2	2,8	3,7	3,9					
Материалдын түрү б/ча классификацияланган өнөр жай товарлары	0,1	0,1	0,3	0,1	0,1					
Машиналар жана транспорттук жабдуулар	1,6	3,5	5,1	2,6	0,6					
<i>Жарандык курулуш үчүн машиналардын жана жабдуулардын башка категорияда камтылбаган типиктери</i>	16,8	31,6	45,7	43,5	26,2					
<i>Жарымтррейлер үчүн жол унаалары</i>	7,9	11,1	11,8	9,1	—					
<i>Мурда пайдаланууда болгон жүк ташуучу автоунаалар</i>	1,1	7,3	14,6	21,2	19,7					
Ар кандай даяр буюмдар	0,4	1,3	3,6	2,7	2,3					
ЭСТКнын башка категорияга кирбеген товарлар жана операциялар	0,5	0,7	1,0	1,2	1,1					

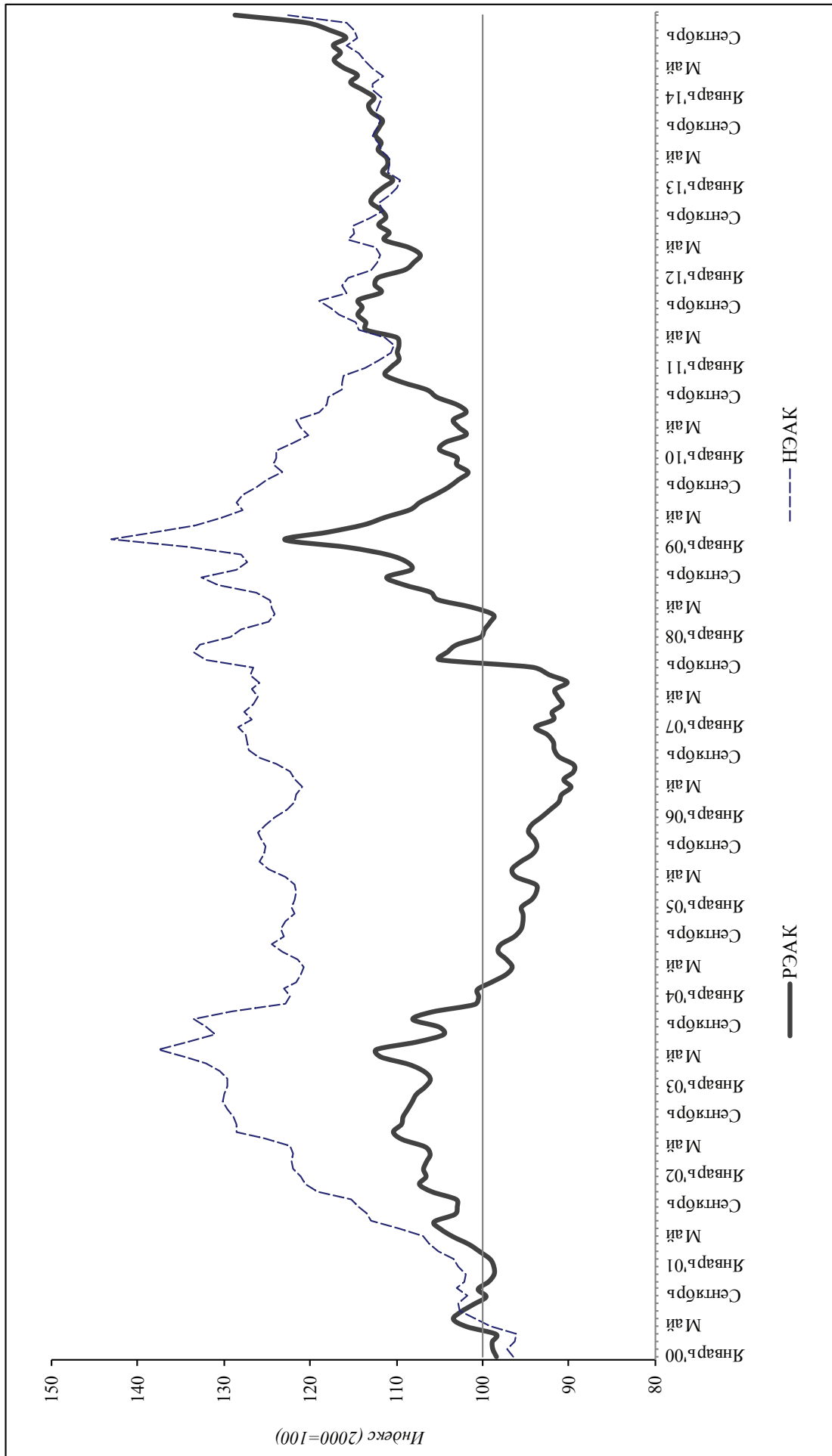
Эскертүү:

УСКнын маалыматтарынын негизинде СИФ баасында

“Алып сатарлардын” соодасын эске алуу менен

\* Улуттук банкка иштелип чыккан классификация боюнча

I.1-график. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курстарынын индекси



**I.35-таблица. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекстери: жалпы, КМШ жана алыскы чет өлкөлөр боюнча**

(базалык мезгил - 2000)

	РЭАК	НЭАК	РЭАК (КМШ)	НЭАК (КМШ)	РЭАК (Алыскы чет өлкөлөр)	НЭАК (Алыскы чет өлкөлөр)	Сомдун алмашуу курсу (1 сом үчүн / АКШ долл.)
Январь '00	98,4	96,5	99,0	96,1	97,2	97,7	0,0216
Февраль	98,9	97,1	99,7	96,8	96,7	97,8	0,0213
Март	98,9	96,3	99,5	95,9	97,7	97,6	0,0211
Апрель	98,5	96,2	98,5	95,4	98,4	98,1	0,0209
Май	101,8	99,2	102,1	99,0	101,2	99,6	0,0208
Июнь	103,4	100,9	104,0	101,5	102,1	99,5	0,0210
Июль	102,5	102,6	102,9	103,3	101,7	101,1	0,0213
Август	101,1	102,9	101,0	103,3	101,2	101,9	0,0212
Сентябрь	99,6	101,8	99,4	102,0	100,2	101,3	0,0207
Октябрь	100,6	102,9	99,7	103,0	102,6	102,8	0,0208
Ноябрь	99,4	102,1	98,3	102,2	101,8	101,9	0,0205
Декабрь	98,7	101,9	98,0	102,6	100,4	100,2	0,0204
Январь '01	98,7	102,8	98,5	104,4	99,3	99,2	0,0205
Февраль	99,2	103,4	97,8	104,2	102,3	101,4	0,0204
Март	100,3	105,2	96,9	104,3	108,8	107,3	0,0203
Апрель	101,6	106,2	97,0	104,3	113,5	110,6	0,0202
Май	103,4	107,0	98,8	105,4	115,2	110,8	0,0203
Июнь	104,9	109,8	99,8	107,9	117,8	114,4	0,0206
Июль	105,7	112,9	100,3	110,7	119,2	118,1	0,0209
Август	103,3	113,5	98,3	111,6	115,7	118,1	0,0209
Сентябрь	103,0	114,3	98,4	112,6	114,4	118,4	0,0209
Октябрь	103,1	115,3	98,0	113,0	115,7	120,8	0,0209
Ноябрь	105,9	119,2	102,1	118,8	114,9	120,1	0,0209
Декабрь	107,4	120,5	104,1	121,2	114,8	119,2	0,0209
Январь '02	106,6	121,1	103,6	122,3	113,3	118,5	0,0208
Февраль	106,9	122,0	104,2	123,5	112,9	118,9	0,0209
Март	106,6	122,2	103,7	123,9	112,8	118,6	0,0209
Апрель	106,1	122,0	103,4	124,2	112,1	117,4	0,0208
Май	106,7	122,3	103,9	124,6	112,9	117,6	0,0209
Июнь	109,4	125,3	106,2	127,7	116,4	120,5	0,0212
Июль	110,4	128,5	106,8	130,8	118,2	123,7	0,0217
Август	109,4	128,5	106,1	130,9	116,7	123,8	0,0217
Сентябрь	109,3	128,9	106,3	131,5	115,6	123,7	0,0217
Октябрь	108,7	129,7	105,8	132,5	114,9	124,0	0,0217
Ноябрь	108,2	130,2	105,5	133,5	113,9	123,4	0,0217
Декабрь	107,7	129,9	105,2	133,8	113,1	122,0	0,0217
Январь '03	106,7	129,6	104,0	133,5	112,5	121,7	0,0216
Февраль	106,1	129,7	103,4	133,7	111,7	121,6	0,0217
Март	106,8	130,5	103,5	133,9	113,7	123,7	0,0220
Апрель	108,6	132,0	104,9	135,1	116,5	125,7	0,0224
Май	111,8	134,4	108,5	138,2	118,9	126,4	0,0231
Июнь	112,3	137,5	108,7	141,2	120,2	129,9	0,0241
Июль	107,6	134,2	103,6	137,3	116,5	127,9	0,0236
Август	104,5	131,0	100,6	133,6	113,4	125,8	0,0232
Сентябрь	105,1	132,2	101,6	135,1	112,8	126,2	0,0234
Октябрь	108,1	133,5	104,3	136,3	116,8	127,8	0,0238
Ноябрь	105,9	129,0	101,2	130,8	116,9	125,7	0,0234
Декабрь	101,0	122,9	96,3	124,6	112,1	119,6	0,0226
Январь '04	100,5	122,4	95,5	123,8	112,7	119,9	0,0230
Февраль	100,6	123,1	95,1	124,0	114,2	121,7	0,0235
Март	98,9	121,6	93,4	122,3	112,8	120,5	0,0232
Апрель	97,3	121,1	91,7	121,6	111,5	120,6	0,0231
Май	96,6	120,8	90,5	120,5	112,3	121,9	0,0228
Июнь	97,3	121,5	90,9	121,3	113,7	122,5	0,0231
Июль	98,2	123,2	91,7	123,0	115,1	124,1	0,0235
Август	97,9	124,5	91,4	124,1	115,0	126,1	0,0237
Сентябрь	96,4	123,0	89,9	122,4	113,5	125,0	0,0235
Октябрь	95,6	123,3	88,9	122,5	113,4	125,7	0,0238
Ноябрь	95,4	122,8	88,3	121,7	114,6	126,0	0,0241
Декабрь	95,3	121,7	88,0	120,6	115,7	124,9	0,0242



I.35-таблица. (уландысы)

	<i>РЭАК</i>	<i>НЭАК</i>	<i>РЭАК</i> (КМШ)	<i>НЭАК</i> (КМШ)	<i>РЭАК</i> (Алыскы чет өлкөлөр)	<i>НЭАК</i> (Алыскы чет өлкөлөр)	<i>Сомдун алмашуу</i> <i>курсу (1 сом үчүн /</i> <i>АКШ долл.)</i>
Январь '05	95,5	122,1	87,9	121,2	116,7	124,7	0,0244
Февраль	94,3	121,8	87,0	121,1	115,0	123,9	0,0243
Март	93,8	121,6	86,4	120,9	115,3	123,7	0,0244
Апрель	93,9	121,8	86,3	120,8	116,7	124,6	0,0242
Май	96,1	122,9	88,4	121,8	120,1	126,1	0,0244
Июнь	96,6	124,8	89,0	124,0	120,8	127,2	0,0244
Июль	95,7	125,9	88,5	125,5	118,9	127,2	0,0244
Август	94,3	125,4	87,6	125,2	116,6	126,0	0,0244
Сентябрь	93,8	125,1	87,2	124,7	116,2	126,3	0,0244
Октябрь	94,0	125,7	87,2	125,0	117,2	127,6	0,0245
Ноябрь	94,7	126,1	87,7	125,5	119,0	128,0	0,0245
Декабрь	94,3	125,2	87,4	124,7	118,7	126,9	0,0242
Январь '06	93,2	124,0	86,2	123,5	118,3	125,8	0,0242
Февраль	92,2	122,8	84,9	121,9	119,2	125,4	0,0241
Март	91,2	121,8	83,5	120,7	119,9	125,2	0,0242
Апрель	90,9	121,6	83,0	120,2	120,6	126,0	0,0244
Май	89,8	120,9	81,7	119,0	121,3	127,4	0,0246
Июнь	90,6	121,8	81,8	119,1	126,0	131,1	0,0248
Июль	89,5	122,4	80,5	119,6	125,5	132,1	0,0250
Август	89,5	123,8	80,8	121,6	123,9	131,4	0,0252
Сентябрь	91,1	125,9	82,6	124,0	125,3	132,4	0,0254
Октябрь	91,7	127,1	83,2	125,4	126,0	132,8	0,0255
Ноябрь	91,8	127,3	83,1	125,8	126,3	132,5	0,0257
Декабрь	92,5	127,6	83,6	126,1	127,1	132,4	0,0259
Январь '07	93,9	128,3	84,5	126,9	129,7	133,0	0,0261
Февраль	91,8	126,7	82,6	125,3	127,2	131,2	0,0259
Март	92,0	127,6	82,6	126,1	128,3	132,6	0,0262
Апрель	90,8	126,5	81,4	125,0	127,5	131,7	0,0263
Май	91,3	126,1	81,7	124,5	128,8	131,2	0,0263
Июнь	91,6	126,7	82,1	125,5	129,2	130,8	0,0263
Июль	90,2	125,9	80,7	124,8	127,4	129,6	0,0264
Август	92,4	126,9	82,7	126,1	130,2	129,4	0,0265
Сентябрь	94,3	126,6	84,3	126,0	133,7	128,8	0,0267
Октябрь	105,1	132,2	93,3	131,5	151,5	134,5	0,0282
Ноябрь	104,1	133,4	92,3	132,9	150,8	135,4	0,0287
Декабрь	103,0	132,9	91,3	132,5	149,2	134,1	0,0286
Январь '08	100,3	129,2	88,9	129,0	145,9	129,9	0,0279
Февраль	99,8	128,0	88,7	128,1	143,9	127,9	0,0276
Март	99,2	124,8	87,3	124,8	145,0	125,3	0,0274
Апрель	98,8	124,1	86,5	124,0	146,2	125,0	0,0274
Май	101,3	124,4	88,4	125,0	149,9	123,8	0,0275
Июнь	105,2	124,7	91,5	125,6	156,3	123,2	0,0277
Июль	106,1	126,1	92,0	127,3	157,5	124,2	0,0282
Август	109,2	130,6	94,9	132,6	160,5	126,4	0,0287
Сентябрь	111,2	132,5	96,9	135,7	161,2	125,6	0,0283
Октябрь	108,3	128,6	94,2	131,9	157,7	121,5	0,0268
Ноябрь	108,8	127,2	94,6	131,4	157,5	118,3	0,0256
Декабрь	111,0	127,9	97,1	134,3	156,5	115,1	0,0254
Январь '09	115,7	134,1	103,1	144,4	155,0	113,7	0,0251
Февраль	123,0	143,0	112,3	159,0	153,9	112,2	0,0245
Март	118,0	138,6	107,2	154,0	149,4	109,1	0,0238
Апрель	113,8	133,3	102,7	148,0	145,7	105,5	0,0233
Май	111,3	130,2	99,8	144,4	144,5	103,6	0,0232
Июнь	108,5	127,8	96,6	141,2	142,8	102,5	0,0231
Июль	107,3	128,5	95,8	142,8	140,1	102,0	0,0230
Август	105,6	127,9	94,6	142,6	136,4	100,6	0,0229
Сентябрь	104,0	126,2	93,1	140,5	135,0	99,7	0,0227
Октябрь	102,9	124,9	91,4	138,3	135,3	100,0	0,0229
Ноябрь	101,7	123,3	90,0	136,1	134,9	99,5	0,0228
Декабрь	103,0	124,2	91,6	138,0	135,0	99,2	0,0227

I.35-таблица. (уландысы)

	РЭАК	НЭАК	РЭАК (КМШ)	НЭАК (КМШ)	РЭАК (Алыскы чет өлкөлөр)	НЭАК (Алыскы чет өлкөлөр)	Сомдун алмашуу курсу (1 сом үчүн / АКШ долл.)
Январь '10	103,1	123,9	91,0	137,6	136,1	99,1	0,0226
Февраль	105,0	123,9	92,6	137,9	138,2	99,1	0,0224
Март	104,3	121,9	91,0	135,1	139,7	98,5	0,0223
Апрель	102,0	120,2	88,4	133,1	137,1	97,7	0,0221
Май	102,8	121,1	89,1	134,7	137,6	97,6	0,0218
Июнь	103,4	121,6	89,5	135,8	138,3	97,6	0,0217
Июль	101,9	118,9	88,2	133,1	136,0	95,1	0,0214
Август	103,0	118,2	88,8	132,1	137,7	94,8	0,0215
Сентябрь	105,3	117,8	90,9	132,5	140,0	93,8	0,0214
Октябрь	106,5	116,3	92,1	131,6	140,2	91,9	0,0214
Ноябрь	109,3	116,3	94,6	132,3	143,1	91,3	0,0214
Декабрь	111,3	116,2	95,6	131,8	147,0	91,9	0,0213
Январь '11	110,7	113,7	93,7	128,6	148,5	90,8	0,0211
Февраль	109,7	112,1	92,2	126,0	148,9	90,5	0,0211
Март	109,9	110,6	91,7	123,5	151,3	90,3	0,0211
Апрель	109,7	110,2	91,3	123,1	151,2	90,1	0,0212
Май	110,0	111,3	91,3	124,0	152,3	91,5	0,0216
Июнь	113,6	114,3	94,2	127,4	157,2	93,9	0,0221
Июль	113,6	114,7	94,1	127,7	157,2	94,5	0,0222
Август	114,5	116,7	95,4	130,8	156,5	95,5	0,0224
Сентябрь	114,0	117,5	95,9	132,9	153,1	94,7	0,0222
Октябрь	114,4	119,0	97,0	135,7	151,5	94,6	0,0221
Ноябрь	111,8	115,8	94,3	131,5	149,3	92,8	0,0217
Декабрь	112,5	116,2	95,2	132,0	150,1	92,7	0,0214
Январь '12	112,1	115,6	94,9	131,2	149,2	92,4	0,0214
Февраль	109,1	112,9	91,5	126,9	147,7	91,5	0,0214
Март	108,0	112,2	89,9	125,3	148,1	92,1	0,0214
Апрель	107,3	111,9	89,1	124,9	147,4	92,0	0,0214
Май	108,6	112,5	90,3	126,4	148,4	91,8	0,0213
Июнь	111,4	115,7	93,5	132,0	149,3	92,3	0,0212
Июль	110,9	114,9	92,3	131,1	149,7	92,3	0,0212
Август	112,1	115,0	93,1	131,0	151,3	92,8	0,0214
Сентябрь	111,3	113,0	92,0	128,7	151,0	91,9	0,0213
Октябрь	111,8	111,6	92,0	127,0	152,2	90,9	0,0212
Ноябрь	113,0	112,0	93,3	128,1	153,0	90,6	0,0212
Декабрь	112,6	110,8	92,5	125,9	154,1	90,4	0,0211
Январь '13	111,6	109,9	91,4	124,1	154,1	90,3	0,0210
Февраль	110,5	109,6	90,6	123,3	152,9	90,2	0,0209
Март	111,6	111,0	91,8	125,5	154,0	90,7	0,0209
Апрель	111,1	110,8	91,7	125,9	152,2	89,9	0,0208
Май	111,2	110,7	91,5	126,0	152,8	89,7	0,0207
Июнь	112,2	111,7	93,1	128,4	151,7	89,1	0,0206
Июль	111,8	112,0	92,9	129,2	150,6	88,9	0,0205
Август	112,5	112,8	93,8	130,9	150,1	89,0	0,0205
Сентябрь	112,0	112,2	93,3	129,9	149,6	88,9	0,0204
Октябрь	111,7	111,9	92,8	129,4	149,6	89,0	0,0206
Ноябрь	112,9	112,5	93,8	130,5	150,9	89,1	0,0205
Декабрь	113,3	112,1	94,1	130,4	151,3	88,5	0,0203
Январь '14	112,6	111,7	93,8	130,1	150,1	88,1	0,0201
Февраль	113,9	112,8	97,0	134,4	146,3	85,9	0,0195
Март	115,3	112,8	100,9	138,7	142,1	81,7	0,0184
Апрель	114,6	111,6	99,2	136,2	143,3	81,9	0,0184
Май	116,2	112,8	99,1	136,0	148,7	84,5	0,0189
Июнь	117,3	113,7	99,4	136,5	151,4	85,7	0,0192
Июль	116,5	114,4	98,8	137,4	150,3	86,2	0,0193
Август	117,4	115,8	100,5	140,6	149,0	85,9	0,0192
Сентябрь	115,9	114,5	100,0	140,2	145,5	83,9	0,0186
Октябрь	117,8	114,9	102,7	142,6	145,4	82,6	0,0182
Ноябрь	120,6	115,7	107,6	147,9	143,4	79,7	0,0174
Декабрь	128,8	122,6	118,1	163,1	146,2	80,1	0,0172

**I.36-таблица. Кыргыз Республикасына тике чет өлкө инвестицияларынын таза агылып кирүүсүнүн географиялык түзүмү\***

(млн. АКШ долларында)

	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Бардыгы болуп</b>	<b>437,6</b>	<b>693,5</b>	<b>292,7</b>	<b>626,1</b>	<b>210,5</b>
<b>Алыскы чет өлкөлөр</b>	<b>361,7</b>	<b>693,6</b>	<b>260,7</b>	<b>553,2</b>	<b>181,7</b>
Австралия	17,9	8,9	7,8	3,2	1,0
Афганистан	-0,1	—	0,1	0,3	0,5
Улуу Британия	48,2	32,3	68,0	80,6	92,8
Виргин аралдары	2,3	2,3	9,4	1,3	-13,6
Германия	-5,3	2,2	13,1	—	2,6
Ирландия	—	—	—	19,2	—
Италия	-2,2	-1,3	0,7	-4,1	—
Канада	201,9	445,5	10,0	20,9	45,0
Кипр	2,3	-0,9	0,9	29,5	14,0
Кытай	36,6	131,7	68,1	341,7	28,9
Латвия	4,0	6,4	5,1	6,3	7,3
Люксембург	—	—	2,0	5,0	2,1
Малайзия	—	—	—	3,5	—
Нидерланд	—	—	1,1	6,0	7,4
Пакистан	5,5	5,6	4,4	5,9	10,0
Польша	0,5	0,2	0,7	-0,7	-1,6
Корея Республикасы	16,9	-0,2	-0,8	7,1	-1,9
Сейшел аралдары	38,9	2,0	26,5	1,9	0,4
АКШ	0,3	7,0	5,1	2,6	7,1
Сербия жана Монтенегро	-0,1	—	—	13,6	—
Түркия	-10,7	0,5	8,7	-2,2	10,0
Франция	—	—	0,1	-12,0	—
Швейцария	-0,8	26,2	20,7	11,1	-29,9
Реконструкциялоо жана өнүгүүнүн Европа банкы	1,4	3,2	1,8	2,8	—
Башка эл аралык уюмдар	7,5	6,9	3,8	5,9	-0,4
Башка өлкөлөр	-3,2	14,9	3,6	3,9	-0,2
<b>КМШ өлкөлөрү</b>	<b>75,9</b>	<b>-0,1</b>	<b>32,0</b>	<b>72,9</b>	<b>28,8</b>
Казакстан	25,7	-4,2	14,3	-1,6	31,4
Россия	50,4	3,9	18,2	66,8	-0,8
Башка өлкөлөр	-0,1	0,2	-0,5	7,7	-1,8

\* 2014-жылдагы Улуттук банктын баа берүүлөрүн эске алуу менен

**I.37-таблица. Кыргыз Республикасына экономикалык иштин түрлөрү боюнча тике чет өлкө инвестициялары\***

(млн. АКШ долларында)

	2014
<b>Бардыгы болуп</b>	<b>210,5</b>
Айыл чарба, токой чарбасы жана балык уулоочулук	—
Пайдалуу кендерди казып алуу	2,2
Иштетүү өндүрүшү (кайра иштетүү өнөр жайы)	-9,4
Электр энергиясы, газ, буу жана тазаланган аба менен камсыздоо (жабдуу)	5,8
Суу менен камсыздоо, калдыктарды тазалоо, иштеп чыгуу аркылуу кайра пайдалануучу чийки затты алуу	—
Курулуш	-0,5
Дүң жана чекене соода; автомобиль жана мотоциклдерди оңдоо	12,4
Транспорт иш чөйрөсү жана жүктөрдү сактоо	-1,3
Мейманканалар менен ресторандардын иши	0,2
Маалымат жана байланыш	2,6
Финансылык ортомчулук жана камсыздандыруу	83,2
Кыймылсыз мүлк менен операциялар	2,4
Кесиптик, илимий жана техникалык иш чөйрөсү	116,4
Администрациялык жана көмөкчү иш	—
Билим берүү	—
Искусство, көңүл ачуу жана эс алуу	-3,1

\* УСКнын маалыматтары, "Экономикалык ишкердиктин түрлөрү боюнча мамлекеттик классификаторго" (3-версия) ылайык

**I.38-таблица. Эл аралык камдар (бир мезгилдин акырына карата)**

	2010	2011	2012	2013	2014
Дүн камдар <sup>2</sup> , млн. АКШ долларында	1718,9	1834,5	2066,6	2239,0	1957,6
Камдык активдер*, млн. АКШ долларында	1715,0	1830,6	2062,7	2235,2	1953,7
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импортунун дүн камдары айларда	4,2	3,4	3,7	4,1	4,1
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импортунун камдык активдери	4,2	3,4	3,7	4,1	4,1

<sup>1</sup> ЭВФтеги камдык позицияны кошо алганда<sup>2</sup> Чегерилген пайыздарды эске алуусуз

\* Дүн эл аралык камдардын ликвиддүү бөлүгү

**I.39-таблица. Кыргыз Республикасынын чет өлкө активдеринин жана милдеттенмелеринин 2010-жылдан 2015-жылдын 1-январына карата абал боюнча динамикасы**

(млн. АКШ долларында)

	01.01.11 карата калдык	01.01.12 карата калдык	01.01.13 карата калдык	01.01.14 карата калдык	01.01.15 карата калдык
<b>А. Активдер</b>	<b>4095,6</b>	<b>4282,9</b>	<b>3723,5</b>	<b>3540,6</b>	<b>3666,8</b>
Чет өлкөгө тике инвестициялар	1522,3	1366,3	725,7	316,4	433,0
Портфельдик инвестициялар	36,2	37,1	31,5	25,1	25,1
Акционердик капиталга	4,7	—	—	—	—
Карыздык баалуу кагаздар	31,5	37,1	31,5	25,1	25,1
Финансы деривативдери	—	—	0,4	0,5	5,4
Башка инвестициялар	822,0	1048,9	903,3	963,4	1249,7
Нак акчалар жана депозиттер	355,1	547,2	375,6	432,6	430,0
Кредиттер	59,9	46,4	54,3	9,4	122,3
АКЖО (ОДКР)	—	—	—	—	—
Мамлекеттик башкаруу сектору	—	—	—	—	—
Банктар	8,9	0,8	1,7	1,4	8,9
Башка секторлор	51,0	45,6	52,6	7,9	113,4
Соодалык кредиттер	403,1	451,4	469,5	517,5	693,6
Башка активдер	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9
Камдык активдер	1715,0	1830,6	2062,7	2235,2	1953,7
Монетардык алтын	116,8	132,1	162,9	141,4	153,8
АКУ (СПЗ)	170,2	176,5	186,4	198,1	181,2
ЭВФтеги камдык позиция	—	—	—	—	—
Чет өлкө валютасы	1428,0	1522,1	1713,5	1895,6	1618,8
<b>Б. Милдеттенмелер</b>	<b>5853,4</b>	<b>6952,2</b>	<b>7627,3</b>	<b>8600,4</b>	<b>9397,9</b>
Кыргыз Республикасына тике инвестициялар*	1697,6	2413,4	2673,8	3319,9	3520,0
Портфельдик инвестициялар	0,3	6,4	6,4	4,7	10,0
Акционердик капиталга	0,3	6,4	6,4	4,7	10,0
Карыздык баалуу кагаздар	—	—	—	—	—
Финансы деривативдери	—	—	—	—	5,6
Башка инвестициялар	4155,4	4532,5	4947,1	5275,8	5862,3
Нак акчалар жана депозиттер	75,8	74,8	80,4	108,1	125,0
Кредиттер	3623,4	3994,7	4332,6	4581,7	5052,2
АКЖО (ОДКР)	142,8	118,5	97,9	80,6	56,6
Мамлекеттик башкаруу сектору	2472,9	2684,1	2933,9	3078,1	3380,5
Банктар	54,7	89,6	93,3	159,2	200,2
Башка секторлор	953,1	1102,5	1207,4	1263,8	1415,0
Соодалык кредиттер	326,8	333,3	403,5	455,6	562,2
Башка милдеттенмелер**	129,4	129,7	130,6	130,5	122,8
<b>С. Таза эл аралык инвестициялык позиция (А-Б)</b>	<b>-1757,8</b>	<b>-2669,3</b>	<b>-3903,8</b>	<b>-5059,8</b>	<b>-5731,1</b>

\* Улуттук банктын баа берүүлөрүн эске алуу менен

\*\* Мында өлкөлөрдүн төлөм теңдемин колдоого алуу үчүн ЭВФке мүчө болгон өлкөлөр арасында АКУну (СДР) бөлүштүрүү камтылат.

## II тиркеме. Кыргыз Республикасынын төлөм теңдемин түзүү ыкмасы

### 1. Киришүү

Төлөм теңдеми Кыргыз Республикасынын белгилүү бир мезгилдин ичинде дуйнөнүн башка өлкөлөрү менен жүргүзүлгөн тышкы экономикалык операциялары жөнүндөгү маалыматтарды чагылдырат. Резиденттер менен резидент эместердин ортосунда ишке ашырылган бул операцияларга негизинен, товарлар, кызмат көрсөтүүлөр жана кирешелер менен жүргүзүлгөн операциялар, финансы активдери жана милдеттенмелери менен операциялар кирет.

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми Эл аралык валюта фондусу тарабынан иштелип чыккан “Төлөм теңдеми боюнча колдонмо” басылмасынын бешинчи чыгаралышына ылайык түзүлөт.

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан түзүлөт жана Кыргыз Республикасынын Улуттук Статистика комитетинен, Улуттук банктан, коммерциялык банктардан, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинен, Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнө караштуу Мамлекеттик бажы комитетинен, Тышкы иштер министрлигинен, о.э. башка министрликтерден, ишканалардан жана уюмдардан алынган маалыматтарга таянат.

Кыргыз Республикасынын “Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндөгү”, “Кыргыз Республикасындагы банктар жана банк иши жөнүндөгү” мыйзамдары, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн жана Улуттук банктын ченемдик актылары маалыматтарды топтоонун жана алардын купуялыгынын сакталышынын мыйзамдык негизин камсыз кылат.

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми чейрек сайын АКШ миллион доллары менен түзүлөт. Төлөм теңдеминин ушул басылмадан тышкары маалыматтары чейрек сайын төмөнкү басылмаларда жарыяланып турат: ай сайын чыгарылуучу “Улуттук банктын бюллетени”, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын жылдык отчету. Ошондой эле, төлөм теңдеминин маалыматтары Кыргыз Республикасынын Улуттук статистикалык комитетинин “Кыргыз Республикасынын тышкы соодасы”, “Кыргыз Республикасынын статистикалык жылдыгы” басылмаларында да жарыяланат. Төлөм теңдеми жана эл аралык инвестициялык позициялар боюнча маалыматтар “Төлөм теңдеминин статистикасы боюнча жылдык маалымат” жана “Эл аралык финансы статистикасы” басылмаларында жарыяланышы үчүн ЭВФке жөнөтүлөт.

### 2. Төлөм теңдемин түзүүнүн негизги эрежелери

Төлөм теңдемин түзүүдө пайдаланылуучу резиденттик жөнүндө аныктамага ылайык, резиденттер болуп республиканын экономикалык аймагында бир жыл же андан ашык мөөнөттө турган же турууга ниеттенип жатышкан жеке адамдар, ошондой эле Кыргызстанда товарлардын кыйла көлөмүн өндүрүү жана/же болбосо кызмат көрсөтүүлөрдү жүзөгө ашырган же республиканын аймагында жайгашкан жер участкаларына, курулушка же өндүрүш бирикмелерине ээ болгон юридикалык жактар саналат.

II.1-таблица. Төлөм теңдемин түзүүнүн негизги эрежелери

Операция	Кредит, плюс (+)	Дебет, минус (-)
Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр экспорту	Товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр импорту
Кирешелер	Алууга карата кирешелер	Төлөөгө карата кирешелер
Трансферттер	Каражаттарды алуу	Каражаттарды берүү
Финансылык инструменттер менен операциялар	Чет өлкө активдеринин (талаптарынын) азайышы Чет өлкө милдеттенмелеринин көбөйүшү	Чет өлкө активдеринин (талаптарынын) көбөйүшү Чет өлкө милдеттенмелеринин азайышы

Төлөм теңдемин түзүүнүн эрежесине ылайык, ар бир операция кош жазуу менен, бири – бир статьянын кредити боюнча, экинчиси – башка статьянын дебети боюнча чагылдырылат. Финансы операциялары кошуп эсептөө (начисление) ыкмасы боюнча б.а., кошуп эсептелинген, бирок иш жүзүндө али төлөнбөгөн суммалар чагылдырылат.

Жогоруда айтылгандай, кош жазуу принциптерине ылайык, бардык кредиттелген жазуулардын суммасы бардык дебеттелген жазуулардын суммасына дал келүүгө тийиш, мына ошондуктан, теория боюнча жалпы сальдо дайыма нөлгө барабар болуусу керек. Бирок, иш жүзүндө теңдемдин жыйынтыктоочу сальдосу эч качан нөлгө жетпейт. Төлөм теңдемин түзүү үчүн пайдаланылуучу маалыматтар ар кайсы булактардан алына тургандыгы анын себеби болуп саналат. Мисалы, товарлардын экспорту боюнча маалыматтар бажы статистикасынын негизинде алынат. Ал эми экспорттолгон продукциялар үчүн валюта түрүндө түшкөн акчалар тууралуу маалыматтар банк отчетторунан келип түшөт. Ошентип, бири-биринен көз каранды болбогон булактардан алынган маалыматтарды пайдалануунун натыйжасында түзүлгөн нөлдүк эмес сальдо “таза каталар жана калтырып кетүүлөр” деп аталган кошумча статьялар менен теңделет. Ал жогоруда келтирилген сальдонун өлчөмү боюнча барабар, бирок, тескери белгиде.

### 3. Төлөм теңдемин түзүүнүн структурасы жана маалымат базасы

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдемин түзүү үчүн кыйла көлөмдөгү маалыматтар пайдаланылат, мында бир статья үчүн бир эле учурда, бир нече булактардан алынган маалыматтар пайдаланылышы мүмкүн. II.2-таблицасында Кыргыз Республикасынын төлөм теңдемин түзүү үчүн кайсы жана кандай булактардан алынган маалыматтар пайдаланыла тургандыгы келтирилген.

Төлөм теңдеминин операциялары эсептердин негизги эки тобуна бириктирилет: күндөлүк операциялар эсеби жана капитал менен операциялар жана финансылык операциялар эсеби. Күндөлүк операциялар эсеби товарлар, кызмат көрсөтүүлөр, кирешелер, күндөлүк трансферттер менен операцияларды чагылдырат. Капитал менен операциялар жана финансылык операциялар эсеби капиталдык эсептен жана финансы эсебинен турат жана күндөлүк операциялар эсебинде чагылдырылуучу товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн агымы кандайча каржылана тургандыгын көрсөтөт.

**Соода балансы.** Соода балансы товарлардын ФОБ баасындагы экспорту менен импортунун наркынын ортосундагы айырма эсептеле тургандыгын билдирет. Товарлардын ФОБ баасы боюнча экспортунун жана товарлардын СИФ баасы боюнча импортунун наркы тууралуу маалыматтар Улуттук Статистика комитетинен алынат жана алар бажы органдарынан алынган маалыматтарга жана ишканалардын маалыматтарына таянат. 2007-жылга чейин импорттун ФОБ баасындагы наркы Улуттук банк тарабынан УСКнын ишканаларга жүргүзгөн изилдөөлөрүнүн натыйжасында алынган СИФ баасындагы импорттогу камсыздандыруу боюнча чыгашалардын жана транспорттук чыгашалардын үлүшүнө баа берүү ыкмасында аныкталып келген. 2007-жылдан тартып УСК товарларды импорттоого байланыштуу транспорттук жана камсыздандыруу чыгашаларын эсептөөнү өз алдынча жүргүзүп келүүдө. Товарлардын экспорту боюнча маалыматтарга Улуттук Статистика комитети Кыргыз Республикасынын аэропортторунда чет өлкө авиакомпаниялары алуучу товарлар боюнча маалыматтарды, импорт боюнча маалыматтарга – чет мамлекеттердин портторунда Кыргыз Республикасынын резиденттери авиа-темир жол компаниялары тарабынан алынган товарлар боюнча маалыматтарды кошот. 1993-1995-жылдар аралыгында “алып сатарлардын” импорту чартердик рейстердин жүргүнчүлөрүнүн санын бир “алып сатар” тарабынан алынып келинген товарлардын орточо көлөмүнө көбөйтүүнүн негизинде баалоо жолу менен аныкталган. Бирок, 1996-жылдан тартып, төлөм теңдеминде Мамлекеттик Бажы кызматынын “алып сатарлардын” импорту боюнча маалыматтары кошо катталууда, ал эми 1997-жылдан тартып бул маалыматтар Улуттук Статистика комитетинин “алып сатарлардын” каттоодон өткөрүлбөгөн соода иштери боюнча маалыматтары менен толукталган, бул маалыматтар бажы постторунда жүргүзүлгөн иликтөөнүн негизинде баалоо жолу менен түзүлөт.



2006-жылдан тартып УСК товарлардын экспортунун жалпы көлөмүнө айыл-чарба азык-түлүгүнүн негизги түрлөрүнүн бажы статистикасында эске алынбаган экспортун кошуп келүүдө. Кошумча эсептөө отчеттук мезгилден кийинки май-июнь айларында жылына бир жолу баланстык ыкмада ишке ашырылат: ресурстар минус пайдалануу, мында ресурстар (өндүрүш плюс импорт), ал эми пайдалануу (жеке керектөө плюс өндүрүштүк керектөө плюс экспорт плюс жоготуулар).

**Кызмат көрсөтүүлөр. Транспорттук кызмат көрсөтүүлөрдүн** экспорту Улуттук статистика комитети тарабынан тиешелүү транспорттук уюмдардан жана ведомстволордон белек, темир жол транспорту, аба транспорту, автомобиль транспорту боюнча уюмдардан алынган маалыматтардын о.э. банк статистикасынан чогулган маалыматтардын негизинде аныкталат. Жүк ташуу менен байланыштуу транспорттук жана камсыздандыруу кызмат көрсөтүүлөрүнүн импорту, “соода балансынын” бөлүгүндө жазылып кеткендей, СИФ баасындагы импорттун наркындагы үлүш катары баа берүү менен аныкталат. Ушуга эле “Кыргызгаз” АКсы тарабынан сунушталган кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту/импорту боюнча (газды ташып жеткирүү) маалыматтар, ири ишканалардын, ведомстволордун, банк статистикасынын, о.э. Кыргыз Республикасындагы авиакомпанияларынын кирешелери жана чыгашалары боюнча чет өлкө авиакомпанияларынын агенттиктеринин маалыматтары кошулган. 1999-жылга чейин импорт боюнча “кыдыруулар” статьясында чет өлкөлөрдөгү туристтик фирмалардын чыгашалары, ал эми экспорт боюнча мейманканалардын, эс алуу үйлөрүнүн, дарылануучу жайлардын резидент эместерден алынуучу кирешелери чагылдырылып келинген (коммерциялык банктардын отчетторунан алынган маалыматтарды эске алуу менен). 1999-жылдан баштап “кыдыруулар” статьясы республикага (республикадан) келип жатышкан (кетип жатышкан) жарандардын санына негизделген ыкма боюнча аныкталууда. **Курулуш боюнча кызмат көрсөтүүлөр** статьясында банк статистикасынан, УСКдан алынган, Кыргыз Республикасынын резидент эмес курулуш компанияларын тартуучу ишканалардан, чет өлкөдө кызмат көрсөтүп жаткан курулуш уюмдарынан жыйналган маалыматтары, о.э. биргелешкен ири ишканалар тарабынан берилген маалыматтар чагылдырылат. **Финансылык кызмат көрсөтүүлөрдө** мына ушундай кызмат көрсөтүүлөрдү коммерциялык банктар тарабынан сунуштоо жана алуу боюнча банк статистикасынан алынган жана Улуттук банк тарабынан финансылык кызмат көрсөтүүлөрдү алуу жөнүндө маалыматтар чагылдырылат. **Компьютердик жана маалымат берүү кызмат көрсөтүүлөрү** боюнча маалыматтардын толук жана өзүнө бардыгын камтуучу булактарынан болуп, азыркы учурда банк статистикасы саналат. **Мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөрдө** Тышкы иштер министрлигинен жана Улуттук банктын ички булактарынан алынуучу Кыргыз Республикасынын элчиликтерин жана өкүлчүлүктөрүн күтүүгө кеткен чыгашалар; чет өлкөлөрдүн Кыргыз Республикасында жайгашкан элчиликтерин жана өкүлчүлүктөрүн күтүүгө кеткен чыгашалар чагылдырылат, алар банк статистикасынын негизинде жыйналып алынат. **Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр** боюнча маалыматтар Улуттук банк тарабынан кызматтардын ушул түрүн пайдалануучу жана аларды көрсөтүүчү болуп саналган ишканалардан алынат. Бул статьяга “техникалык жардамдар боюнча” кызмат көрсөтүүлөрдүн импорту дагы кирет, алар жөнүндө маалымат булагы болуп ЭВФтин баа берүү маалыматтары жана инвестициялык долбоорлорду жүзөгө ашырып жатышкан уюмдардын маалыматтары саналат. **Башка кызмат көрсөтүүлөргө** жогоруда жазылган статьяларда камтылбаган кызмат көрсөтүүлөр кошулган жана бул маалыматтын булактары болуп, УСКнын ишканалардан алынган жана банк статистикасынын маалыматтары саналат.

**Кирешелер.** Бул статья өзүнө өндүрүш факторлорун, атап айтканда, эмгек жана капиталды пайдалангандык же бергендик үчүн төлөмдөрдү жана келип түшүүлөрдү камтыйт жана эки эсепке: эмгекке төлөөлөр жана инвестициялардан кирешелер эсебине бөлүнөт. Эмгекке төлөөлөр резидент эместер тарабынан Кыргыз Республикасынын резиденттеринен алынган айлык акыларды камтыйт же тескерисинче. Тике, портфельдик жана башка инвестициялардан кирешелер өзүнө келип түшүүлөрдү жана резиденттердин чет өлкө финансылык активдерине жана милдеттенмелерине кошуп эсептелинген төлөмдөрдү камтыйт. Тике инвестициялардан түшкөн кирешелер боюнча маалыматтар ишканалардан алынган отчеттордун негизинде, Улуттук Статистика комитетинен о.э. банк статистикасынан алынат. Портфельдик инвестициялардан кирешелер боюнча маалыматтар Улуттук банктын сыяктуу эле, коммерциялык

банктардын ички булактарынан алынат. Ал эми жана башка инвестициялардан түшкөн кирешелер боюнча маалыматтар Улуттук банктын ички булактарынан (ЭВФтин кредиттери жана Улуттук банк тарабынан тейленген кредиттер боюнча пайыздар), Финансы министрлигинен (мамлекеттик кредиттер боюнча пайыздар) жана ишканалардан (мамлекеттик эмес кредиттер боюнча пайыздар) алынат. Эмгекке төлөөлөр боюнча маалыматтар Улуттук Статистика комитети жана Улуттук банк тарабынан чет өлкөлүк жумушчуларды тартуу менен иштеген ишканалардан алынат.

**Трансферттер.** Трансферттер күндөлүк эсепте чагылдыруучу, күндөлүк жана капиталдык эсепте чагылдырылуучу капиталдык трансферттер болуп бөлүнөт. **Капиталдык трансферттерге:** негизги капиталга менчик укугун берүү; кредитор тарабынан карызды жокко чыгаруу (аннулирование); негизги капиталды сатып алуу же сатуу менен байланышкан акчалай активдерди өткөрүп берүү; калктын көчүп кетип жатышына байланыштуу, көчүп кетип жаткандар өз резиденттүүлүгүн алмаштырышкан учурда, алардын мүлкүнүн жана финансылык активдеринин агымына карата компенсациялоочу жазуу болуп саналган трансферттер камтылат. Трансферттердин бардык калган түрлөрү **күндөлүк трансферттерге тиешелүү болот.** Биздин өлкөгө мүнөздүү күндөлүк трансферттердин мисалы болуп гуманитардык жардам саналат, ал төлөм теңдеминде дебет боюнча – товарлардын импорту катары, кредити боюнча – трансферттер сыяктуу компенсациялоочу өткөрүү(проводка) катары чагылдырылат. Күндөлүк расмий трансферттерге товарлар жана техникалык жардам түрүндөгү гранттар ошондой эле, эл аралык уюмдар фондуна чегерүүлөр таандык болот. Гуманитардык жардамдар боюнча маалыматтар Улуттук Статистика комитетинен товарлардын импорту жөнүндө маалыматтар менен кошо алынат. Техникалык жардамдарга баа берүүдө ЭВФтин маалыматтары пайдаланылат. Эл аралык уюмдар фондуна чегерүүлөр боюнча маалыматтарды Улуттук банк Финансы министрлигинен алат. Калктын чет өлкөгө жана чет өлкөдөн акчалай которуулары түрүндө көрсөтүлгөн жеке күндөлүк трансферттер тууралуу маалыматтар негизинен, Улуттук банк тарабынан Транспорт жана коммуникация министрлигинен жана банк статистикасынан алынат. Капиталдык расмий трансферттердин көлөмүн аныктоо үчүн Улуттук банк товарлар түрүндөгү гранттардын жалпы көлөмүндө капиталдык товарларды бөлүп көрсөтөт. Алар боюнча маалыматтар Улуттук Статистика комитетинен алынган. Мигранттардын трансферттерин Улуттук банк алардын саны жөнүндө Улуттук Статистика комитетинен алынган маалыматтардын негизинде жана мигранттардын алып келүүчү/ алып кетүүчү активдеринин орточо наркын баалоо жолу менен аныктайт.

2000-жылдан тартып Улуттук банк, “чет өлкөдө иштеп жүргөндөрдүн акча которуулары” статьясы боюнча жеткире баалоону жүргүзүп келет. Жеткире эсептөө суммасы расмий каттоодон өткөрүлгөн акча которуулар жана жеткире эсептөөгө чейинки коэффициент катары аныкталат. Иштеп жүргөндөрдүн акча которуулары боюнча дүйнөлүк коомчулукта көп сандаган иликтөөлөр жүргүзүлүп келет жана ал иликтөөлөрдүн ар бири капиталдын нак түрдө агылып кире тургандыгына баа берилгендигин көрсөтөт. Улуттук банк өз баа берүүлөрүндө аталган иликтөөлөргө таяна алат жана коэффициентти жыл сайын өзгөртө алат.

**Финансылык эсеп.** Финансылык эсеп өзүнө алардын натыйжасында резиденттердин чет өлкө активдери жана милдеттенмелери көбөйүүгө же азаюуга дуушар болгон операцияларды камтыйт. Мына ошого байланыштуу, резиденттер чет өлкө финансы активдерин резидент эместерден гана эмес, резиденттерден да сатып алууга мүмкүнчүлүгү болгондугунан улам, финансылык эсепте резиденттердин ортосундагы чет өлкө активдери менен операциялар да чагылдырылышы мүмкүн. Финансылык эсептин чегинде активдердин ар бир түрү боюнча операциялар таза түрүндө катталат. Ошентип, жазууларда ошол түрдөгү активдер же милдеттенмелер менен бардык оң жана терс операциялардын белгилүү бир мезгил ичиндеги таза суммардык өзгөртүлүшү чагылдырылат. Активдердин суммасынын таза азаюусу жана милдеттенмелердин суммасынын таза көбөйүшү кредит боюнча катталат, ал эми активдердин суммасынын таза көбөйүшү жана милдеттенмелердин суммасынын таза кыскарышы дебет боюнча чагылдырылат. Финансылык эсептин компоненттери функционалдык белгилер боюнча классификацияланат жана тике, портфельдик инвестициялар, башка инвестициялар жана камдык активдер болуп бөлүнөт.

**Тике инвестицияларда** башка өлкөнүн чарбалык бирдигин (тике инвестицияларды алышкан ишканалар) башкарууга катышуу максатында бир өлкөнүн (тике инвестор) жеке адамдары жана юридикалык жактары тарабынан жүзөгө ашыруучу инвестициялар чагылдырылат. Тике инвестициялар катары, ишкананын капиталына катышуу формасындагы тике инвестордун капиталдык салымдары гана эмес, тике инвестор менен тике инвестициялоо ишканаларынын ортосунда болуп өткөн инвестициялардын башка бардык формалары классификацияланат. Мисал катары, тике инвестор тарабынан ишканаларга берилген кредиттер же тике инвестиция катары каралган жерди узак мөөнөткө ижаралоо саналат. Тике инвестициялар чет өлкөгө инвестицияларга же ички экономикага инвестицияга бөлүнөт. Тике инвестициялар боюнча маалыматтарды Улуттук банк Улуттук Статистика комитетинен алат. Ал эми, бул комитет өз кезегинде маалыматтарды ири биргелешкен айрым ишканалардан чогултат.

**Портфельдик инвестицияларда** баалуу кагаздар жана карыздык баалуу кагаздар менен операциялар, киреше алуу максатында гана жүргүзүлгөн операциялар чагылдырылат. Портфельдик инвестицияларды тике инвестициялардан айырмалоочу шарттуу критерий болуп, инвестордун ишкананын кадимки эле акцияларынын 10 же андан ашык пайызына ээ болуусу саналат. Портфельдик инвестициялар, өз кезегинде, активдер жана милдеттенмелер менен операцияларга, о.э. финансы инструменттеринин түрү боюнча (капиталга катышууну камсыз кылган баалуу кагаздар жана карыздык баалуу кагаздар) классификацияланат. Портфельдик инвестициялар боюнча маалыматтарды Улуттук банк ички булактардан, коммерциялык банктардан, Кыргыз Республикасынын финансы рыногуна көзөмөлдүк жана жөнгө салуу кызматынан, ири биргелешкен ишканалардан алат.

**Финансы деривативдери** – алардын иштөө шарттары, айрым башка финансы инструменттерине же мүнөздөмөлөрүнө (чет өлкө валютасы, мамлекеттик облигациялар, акцияларга баанын индекси, пайыздык чендер жана башкалар сыяктуу) же кийинчерээк сатылып алынышы же сатылышы мүмкүн болгон кайсы болбосун биржалык товарларга (алтын, кант, кофе ж.б.) “байланыштуу” болгон финансы инструменттери. Финансы деривативдери ээлерине алдын ала сүйлөшүлгөн, келечектеги белгилүү бир мезгилде, аныкталган активдерди алууга укукту камсыз кылат, мисалы, накталай акча формасында, баштапкы финансы инструменти ж.б. Туунду финансы инструменттеринин катарына опциондор (валюталык, пайыздык, товардык ж.б), жүгүртүлүүчү финансы фьючерстери, варранттар жана валюталык же пайыздык своптор жөнүндө келишимдер катары инструменттер кирет. Туунду инструменттери менен бүтүмдөр операциялардын өз алдынча топторуна бөлүнүп турат (негизгиси финансылык); аларды эсепке алуу туунду контракттын негизинде жаткан жана алар өздөрү “байланыштуу” мүнөздөмөгө таандык болгон баалуу кагаздар же товарлар менен операцияларды каттоодон башка жүргүзүлөт. Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеминде финансы деривативдери алтындын баасын хеджирлөө менен берилген жана алар боюнча маалыматтар ишканалар тарабынан, ошондой эле коммерциялык банктардын туунду инструменттери аркылуу берилет.

**Жана башка инвестициялар** да активдер, милдеттенмелер менен операцияларга классификацияланат жана өзүнө кредиттерди, кредитордук жана дебитордук карыздарды, депозиттерди, накталай чет өлкө валютасын, улуттук валютаны жана жогоруда келтирилген категорияларга кирбеген башка активдерди жана милдеттенмелерди камтыйт. Коммерциялык банктардын чет өлкө активдери/милдеттенмелери боюнча маалыматтар Улуттук банк тарабынан коммерциялык банктардын отчетторунан алынат. Өкмөт тарабынан же анын гарантиясы астында алынган чет өлкө кредиттери ошондой эле, аларды тейлөө боюнча маалыматтар Улуттук банк тарабынан Финансы министрлигинен, ишканалардан жана башкы банктын өзүнүн ички булактарынан алынат. Улуттук банк тарабынан тейленген кредиттер боюнча маалыматтар өзүнүн ички булактарынан алынат. Мамлекеттик эмес кредиттер боюнча маалыматтар Улуттук Статистика комитетинен алынат. Резидент-ишканалардын (соодалык кредиттер) кредитордук жана дебитордук карыздары тууралуу маалыматтар Улуттук банк тарабынан Улуттук Статистика комитетинен алынат, ал эми Комитет маалыматтарды ишканалардан жыйнайт. Чет мамлекеттердеги ишканалардын эсептери боюнча маалыматтарды Улуттук банк ишканалардан алат. Негизинен, Кыргызстандын эл аралык финансы институттарынын фондуларына төлөмдөрүн чагылдырган ж.б. активдер боюнча маалыматтарды

Улуттук банк Финансы министрлигинен жана Улуттук банктын ички булактарынан алат. Төлөм теңдеми кошуп эсептөө (начисление) ыкмасы боюнча түзүлө тургандыгына байланыштуу, кредиттер боюнча негизги суммалар жана төлөөгө карата пайыздар төлөө мөөнөтү узартылышы мүмкүн болгон б.а., убагында төлөнбөгөн бир мезгил аралыгындагы чегерилген суммаларды чагылдырат. Кошуп эсептелинген сумма менен иш жүзүндө төлөнгөн сумманын ортосундагы айырма “жана башка инвестициялар” статьясында, мөөнөтүндө төлөнбөгөн суммаларга өзгөртүүлөр катары чагылдырылат. Эгерде, мөөнөтүндө төлөнбөгөн суммалар жаңы кредит катары кайра таризделе турган болсо, анда төлөм теңдеминде мөөнөтүндө төлөнбөгөн суммалардын азайышы түрүндө жана карыздарды реструктуризациялоо жаңы кредитти алуу формасында чагылдырылат.

**Камдык активдер** төлөм теңдеминин тартыштыгын каржылоо үчүн пайдаланылышы мүмкүн болгон Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын чет өлкө активдеринен турат. Төлөм теңдеминде монетардык алтын менен операцияларга (Улуттук банк менен акча-кредиттик жөнгө салуу боюнча чет өлкө органдарынын ортосундагы операциялар гана), атайын карыз алышуу укугу, эркин конвертирленүүчү валюта активдери, ликвиддүү чет өлкө баалуу кагаздары жана ж.б. ликвиддүү чет өлкө активдери менен операцияларга байланыштуу болгон камдык активдердеги өзгөрүүлөр чагылдырылат. ЭВФтин камдык активдери жана кредиттери, ошондой эле Улуттук банктын төлөм теңдеминде чагылдырылуучу башка активдери жана милдеттенмелери боюнча маалыматтар, Улуттук банктын ички булактарынан алынган маалыматтарга негизделген.

#### 4. Төлөм теңдемин сунуш кылуунун формалары

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми нейтралдуу жана аналитикалык формаларда берилет. **Нейтралдуу форма** (I тиркеме, I.1-таблица) өзүнө төлөм теңдеминин бардык статьялары эки тилкеде, өзүнчө кредит жана дебет боюнча, мында, кредит боюнча өткөрүүнүн суммасы таза каталарды жана калтырып кетүүлөрдү эске алуу менен дебет боюнча өткөрүүдөгү суммага барабар болот же сальдолонгон түрүндө чагылдырылышы менен мүнөздөлөт. Нейтралдуу формада берүүдө төлөм теңдеминин жалпы сальдосу дайыма нөлгө барабар болот.

**Аналитикалык формада** (16-таблица) бардык статьялар сальдолонгон түрүндө көрсөтүлөт. Төлөм теңдеминин жалпы сальдосу конкреттүү өлкөнүн өзгөчөлүгүн эске алуу менен аныкталган өзүнчө бир статьянын суммасы катары түзүлөт. Бул статьялар көз карандысыз (б.а. өз максатына жооп берген) жүзөгө ашырылуучу жана андан төлөм теңдеминин жыйынтыкталган сальдосунун өлчөмү көз каранды болгон операцияларды чагылдырууга тийиш. Бул статьялар «чектен тышкары» статьялары деп аталат. «Чекке чейинки» статьяларынын калган бардык операциялары төлөм теңдеминин сальдосун каржылоо максатында жүзөгө ашырылат. Бул операциялар аргасыздан жүргүзүлүп, көз каранды жана Улуттук банк менен Өкмөттүн жөнгө салуучу аракеттерине байланыштуу. Ошентип, төлөм теңдеминин сальдосу субъективдүү ой жүгүртүү үчүн элементтерди камтып турса да, төлөм теңдеминин сальдосунун өлчөмүн ченөөгө, анын каржыланышындагы керектөөлөрдү аныктоого мүмкүндүк берет.

## II.1-таблица. Кыргыз Республикасынын төлөм теңдемин түзүү үчүн Улуттук банк тарабынан пайдаланылуучу маалымат булактары

Төлөм теңдемнин статьялары	Маалымат булактары	Маалыматтардын мазмуну
<b>Күндөлүк операциялар эсеби</b>		
<b>Товарлар</b>		
Товарлардын экспорту (ФОБ)		
экспорт	УСК	
порттордон алынуучу товарлар	УСК	
монетардык эмес алтын	УСК	
Товарлардын импорту (ФОБ)		
импорт (СИФ)	УСК	
нарк боюнча ондоолор	УСК	ишканаларды иликтөөнүн негизинде СИФ наркы боюнча импорттогу транспорттук жана камсыздандыруу кызмат көрсөтүүлөрдүн улушу боюнча УСКнын баа берүүсү
порттордон алынуучу товарлар	УСК	ишканалардын отчетторунун негизинде бункердик отундун импорту боюнча маалыматтар
<b>Кызмат көрсөтүүлөр</b>		
Транспорттук кызмат көрсөтүүлөр	УСК, КБ	ишканаларды иликтөөнүн негизинде СИФ наркы боюнча импорттогу транспорттук сарптоолордун үлүшүнө Улуттук статистика комитетинин баасы
Кыдыруулар	УСК	республикага (республикадан) келген (кеткен) жарандардын санынын негизинде түзүлгөн ыкмага ылайык баа берүү
Байланыш кызмат көрсөтүүлөрү	УСК, ТКМ	
Курулуш кызмат көрсөтүүлөрү	КБ	
Камсыздандыруу кызмат көрсөтүүлөрү	КБ	
Финансылык кызмат көрсөтүүлөр	Улуттук банк, КБ	
Компьютердик жана маалымат кызмат көрсөтүүлөрү	КБ	
Мамлекеттик кызмат көрсөтүүлөр	ТИМ, КБ	Кыргыз Республикасынын чет өлкөлөрдөгү өкүлчүлүктөрүн күтүүгө кеткен чыгашалар боюнча маалыматтар; чет өлкөлөрдүн Кыргыз Республикасындагы өкүлчүлүктөрүнүн чыгашалары жөнүндө маалыматтар
Ишкердик кызмат көрсөтүүлөр	УСК, КБ, ишканалар	
анын ичинен Техникалык жардам	ЭВФ, ФМ	баа берүү маалыматтары
Жана башка кызмат көрсөтүүлөр	УСК, КБ	8 ВЭС-кызмат көрсөтүүлөр отчеттуулук формасы боюнча ишканалардан топтолгон жана башка ишкердик кызмат көрсөтүүлөр боюнча маалыматтар
<b>Кирешелер</b>		
Эмгек акылар	УСК, ишканалар	
Инвестициялардан кирешелер		
Тике инвестициялар боюнча кирешелер	УСК, КБ	1-ИНВЕСТ отчеттуулук формасы боюнча биргелешкен жана чет өлкө ишканаларынан алынган тике инвестициялардан кирешелер тууралуу маалыматтар
Портфельдик инвестициялар боюнча кирешелер	Улуттук банк, КБ	
Башка инвестициялар боюнча кирешелер		
Кредиттер боюнча пайыздар		
АКЖО	Улуттук банк	
Мамлекеттик башкаруу сектору	ФМ, Улуттук банк	
Банктар	КБ	
Башка секторлор	УСК	
Башка инвестициялар боюнча ж.б. Кирешелер	Улуттук банк, КБ	Улуттук банктын эл аралык камдарды тескөөгө байланыштуу кирешелери жана чыгашалары боюнча маалыматтар; коммерциялык банктардын жана ишканалардын чет өлкөлөрдөгү активдеринен кирешелер

## II-таблица. (уландысы)

Төлөм теңдемнин статьялары	Маалымат булактары	Маалыматтардын мазмуну
<b>Күндөлүк трансферттер</b>		
Гуманитардык жардам	УСК	
Техникалык жардам	ЭВФ	баа берүү маалыматтары
Башка гранттар	Улуттук банк	
Эл аралык уюмдарга төлөмдөр	ФМ	
Иштеп жүргөндөрдүн акча которуулары	ТКМ, КБ, Улуттук банктын баасында	
<b>Капитал менен операциялар эсеби жана финансылык операциялар эсеби</b>		
<b>Капиталдык трансферттер</b>		
Товарлар турундөгү гранттар	УСК	товарлар түрүндөгү гранттардын жалпы көлөмүндөгү капиталдык товарлардын үлүшүнө баа берүү
Миграцияга байланыштуу трансферттер	УСК	көчүп кетип-келип жаткандардын саны боюнча расмий маалыматтардын негизинде, көчүп кетип жаткандардын трансферттерине УСКнын баасы
Карызды кечүү	ФМ	
<b>Тике инвестициялар</b>		
Чет өлкөгө	УСК	
Кыргыз Республикасына	УСК, КБ	1-ИНВЕСТ отчеттуулук формасы боюнча биргелешкен жана чет өлкө ишканаларынан алынган тике инвестициялар боюнча маалыматтар
<b>Портфельдик инвестициялар</b>		
Карыздык баалуу кагаздар	Улуттук банк, УСК, КБ, КРӨФРТКМК	
<b>Финансы деривативдери</b>		
<b>Башка инвестициялар</b>		
Активдер		
Нак акчалар жана депозиттер		
Банктар	КБ	
Башка секторлор	УСК	
Соода кредиттери	УСК	
Башка активдер		
АКЖО	Улуттук банк	
Мамлекеттик башкаруу сектору	ФМ	
Милдеттенмелер		
Нак акчалар жана депозиттер		
Банктар	КБ	
Соода кредиттери	УСК	
Кредиттер		
АКЖО	Улуттук банк	ЭВФтин кредиттери жөнүндө маалыматтар
Мамлекеттик башкаруу сектору	ФМ, Улуттук банк	мамлекеттик сектор тарабынан же анын гарантиясы астында алынган/төлөнгөн кредиттер жөнүндө маалыматтар
Банктар	КБ	коммерциялык банктар тарабынан алынган кредиттер боюнча банк статистикасынан алынган маалыматтар
Башка секторлор	УСК	өкмөттүн кепилдиксиз алынган/төлөнгөн кредиттер жөнүндө маалыматтар
Мөөнөтү өткөрүлүп жиберилген	ФМ, КБ, УСК	
Камдык активдер	Улуттук банк	



### III тиркеме. Төлөм теңдемнин “Кыдыруулар” статьясына баа берүүнүн ыкмасы

“Кыдыруулар” статьясына баа берүү ыкмасы чет өлкөлөрдөгү резиденттердин жана республикадагы резидент эместердин чыгашаларын бир кыйла так жана толук чагылдыруу, мейманканалардан, эс алуу үйлөрүнөн жана туристтик компаниялардан маалыматтарды жыйноонун салттуу түрдө колдонулуп келген ыкмасынын ордуна колдонуу максатында иштелип чыккан. “Кыдыруулар” статьясы боюнча маалыматтарды жыйноонун колдонулуп келинген ыкмасы операциялардын бир бөлүгүн гана камтыган жана төлөм теңдемнин түзүүнүн эл аралык тажрыйбаларына ылайык бул статьяны мүмкүн болушунча баа берүү жолу менен аныктоо дурус болмокчу.

*“Кыдыруулар” статьясы боюнча кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту/импорту бир келүүчүгө/кетүүчүгө туура келүүчү чыгашаларын келип/кетүүчү жарандардын санына көбөйтүүнү билдирет.*

Аталган статья боюнча эсептөөлөр кыдыруулардын категориясы боюнча алардын максатын төмөндөгүлөргө бөлүү менен жүргүзүлөт:

- кызматтык,
- туристтик,
- жеке,
- коммерциялык.

Чыгашалар кыдыруулардын максатынын ар бир категориясы боюнча өзүнчө, баа берүү менен эсептелинет.

Чет өлкөлөрдө иш боюнча кыска мөөнөттүү кыдырууларда жүргөн кыргыз жарандарынын чыгашаларына баа берүү күнүнө 3 жолу тамактануунун наркын жана ал жерлерде жашаган турак жайлар үчүн чыгашаларын камтыган бир күндүк (суткалык) төлөмдөрдүн минималдуу нормасынын негизинде аныкталат. Бул нормалар Кыргыз Республикасынын Өкмөтү тарабынан белгиленет. Эс алуу же коммерциялык (шоп-турлар) максаттар менен кыдырууларга баа берүү үчүн туристтик фирмалардын жол киренин наркын (аба-темир жол билеттеринин наркы) кошпогондогу, эс алууларга жана шоп-турларга жолдомолордун наркы жөнүндөгү маалыматтары пайдаланылат. Туристтердин бул чыгашалары туристтердин жеке максаттардагы сарптоолору боюнча маалыматтарды камтыйт, анда аларды республиканын ичинде андан ары сатып өткөрүү үчүн товарларды алууга чыгашалары камтылбайт.

Кыргызстанга келген чет өлкө жарандарынын чыгашалары дагы баа берүү негизинде эсептелинет жана бир күндөгү тамак-аштарына орточо алынган чыгашаларды, республиканын мейманканаларында бир күн тургандыгы, ошондой эле республиканын аймагында болуу учурундагы кошумча чыгашаларын камтыйт.

“Кыдыруулар” статьясына баа берүүнүн аталган ыкмасы Улуттук статистика комитетинин жана бажы органынын расмий маалыматтарынын, ошондой эле туристтик фирмалардын жана мейманканалардын маалыматтарынын негизинде жүзөгө ашырылат.



## IV тиркеме. Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсун эсептөө ыкмасы

Номиналдуу алмашуу курсунун салмактанып алынган орточо маанисин билдирген жана кароого алынып жаткан өлкөнүн бааларынын соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдөгү бааларга карата өзгөрүү тенденциясын эске албаган алмашуу курсу **номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу** деп аталат (НЭАК-NEER nominal effective exchange rate).

Номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу конкреттүү өлкөдөгү алмашуу курсу анын соода боюнча өнөктөш өлкөнүн курсуна салыштырмалуу базалык мезгилге карата канчалык өзгөрүүгө дуушар болгондугун аныктоого мүмкүндүк берет. Бирок, номиналдуу эффективдүү алмашуу курсунун өзгөрүүсү валютанын сатып алуу жөндөмдүүлүгүн же кандайдыр бир мезгил аралыгында ошол өлкөдө өндүрүлгөн жана экспорттук потенциалга ээ болгон товарлардын атаандаштыкка жөндөмдүүлүгү канчалык деңгээлде өзгөрүүгө дуушар болгондугун көрсөтпөйт. Кандайдыр бир мезгил ичинде конкреттүү валютанын сатып алуу жөндөмдүүлүгү канчалык өзгөрүүгө дуушар болгондугун аныктоо үчүн реалдуу эффективдүү алмашуу курсу эсептелинет (РЭАК-REER real effective exchange rate).

Соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдөгү баалардын салыштырмалуу өзгөрүүсүнө дал келүүчү елчегме карата корректировкаланган номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу **реалдуу эффективдүү алмашуу курсу** деп аталат.

Реалдуу эффективдүү алмашуу курсу өлкөлөрдүн валюталарынын салмактанып алынган реалдуу алмашуу курсунун анын алдыңкы соода өнөктөштөрүнүн валюталарына карата катышын эсептөөдөн улам аныкталат. Мисалы, эгерде, конкреттүү өлкөнүн валютасынын курсу коңшу өлкөнүн валютасына карата инфляциянын жогорку деңгээлде болуусунан улам жогорулап жана бир эле учурда башка өнөктөш өлкөлөрдүн валюталарына карата инфляциянын деңгээлинин басандоосуна жараша төмөндөсө, реалдуу эффективдүү алмашуу курсу ошол өзгөрүүлөрдүн орточо өлчөмү катары улуттук валютанын курсун билдирет.

Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексин эсептөөнүн кеңири колдонулган формуласы болуп, белгилүү бир мезгил аралыгындагы тиешелүү эки тараптуу алмашуу курсунун базалык мезгилдегиге карата өзгөрүүлөрүнүн салмактанып алынган орточо өлчөмүн чыгарып салуу формуласы саналат.

Эффективдүү алмашуу курсунун индексин эсептөө үчүн өлкөлөрдүн каралып жаткан өлкөнүн тышкы соодасындагы салыштырмалуу салмагы аныкталат. Мына ошол салмактар конкреттүү өлкө үчүн бул же тигил валютанын салыштырмалуу маанилүүлүгүн чагылдырат. Эффективдүү алмашуу курсу эки тараптуу сооданын үлүшүн салмак катары пайдалануу менен эсептелинип чыгат (ошондой эле, экспорт менен импорттун үлүшүн же алардын суммардык орточо көрсөткүчүн пайдаланууга болот). Сомдун реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексин эсептеп чыгарууда экспорт менен импорттун орточо көрсөткүчү пайдаланылат. Салмакты эсептөө формуласы төмөнкүдөй жүзөгө ашырылат:

$$W_i = \frac{M_i + X_i}{\sum_{i=1}^n X_i + \sum_{i=1}^n M_i} \quad (1)$$

мында,  $W_i$  - өлкөнүн жалпы тышкы товар жүгүртүүсүндөгү  $i$  өлкөсүнүн салмагы,  $\sum_{i=1}^n W_i = 1$ .

$M_i$  -  $i$  өлкөсүнөн Кыргыз Республикасына импорт,

$X_i$  -  $i$  өлкөсүнө Кыргыз Республикасынан экспорт,

$\sum_{i=1}^n X_i$  - соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөргө Кыргыз Республикасынын экспортунун

жалпы көлөмү,

$$\sum_{i=1}^n M_i - \text{соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөрдөн Кыргыз Республикасына импорттун}$$

жалпы көлөмү.

n - кароого тандалып алынган өлкөлөрдүн саны.

Соода боюнча өнөктөш катары Кыргыз Республикасынын тышкы соодасынын жалпы көлөмүндө эң чоң салыштырмалуу салмакты ээлешкен өлкөлөр каралууда, аларды тандап алуу тышкы соода жүгүртүүнүн 90 пайызын камтууга тийиш. Тандоодон булар менен соода салыштырмалуу артыкчылык принциби боюнча эмес жүзөгө ашырылып жаткан импорттук жана экспорттук товарлар алынып салынат (аларга алтын, жаратылыш газы, электроэнергия, товардык гранттар, б.а. мамлекет мында товарларды келишимдин негизинде катталган баа боюнча сатат). Өлкөлөрдүн куржунун Улуттук банк ар бир беш жылда карайт.

2005-жылы индекстерди эсептөө үчүн базалык мезгил катары 2000-жыл кабыл алынган. Улуттук банк базалык мезгил аралыгын ар бир беш жылда өзгөртүп турат.

Номиналдуу эки тараптуу алмашуу курсунун индекси төмөнкүчө эсептелинет (мисалга, АКШ доллары үчүн).

$$NBER_{US_t} = 100 \times \left( \frac{ER_{US_t}}{ER_{US_0}} \right) \quad (2)$$

мында,  $ER_{US_t}$  – сомдун t мезгил аралыгындагы (1 сом үчүн АКШ долларынын бирдиги) номиналдуу алмашуу курсунун орточо геометриялык мааниси. t эсептешүү мезгил аралыгындагы сомдун алмашуу курсунун орточо мааниси t мезгил аралыгындагы бардык календардык күндөрдүн ичинде аракеттенүүчү сомдун номиналдуу алмашуу курсунун орточо геометриялык мааниси катары аныкталат.

$ER_{US_0}$  – 0 базалык мезгил ичиндеги номиналдуу алмашуу курсунун тиешелүү орточо геометриялык мааниси.

Реалдуу эки тараптуу алмашуу курсунун индексин эсептөө формуласы төмөнкүчө (мисалы, АКШ доллары үчүн):

$$RBER_{US_t} = 100 \times \left( \frac{ER_{US_t}}{ER_{US_0}} \right) \times \left( \frac{CPI_{KYR_t}}{CPI_{US_t}} \right) \quad (3)$$

мында,  $ER_{US_t}$  – сомдун t мезгил аралыгындагы номиналдуу алмашуу курсунун (1 сом үчүн АКШ доллары бирдигинде) орточо геометриялык мааниси.

$ER_{US_0}$  – 0 базалык мезгил ичиндеги номиналдуу алмашуу курсунун орточо геометриялык мааниси.

$CPI_{KYR_t}$  жана  $CPI_{US_t}$  – t мезгил аралыгынын 0 базалык мезгилине карата катышы учурундагы тиешелүүлүгүнө жараша Кыргыз Республикасында жана АКШда баалардын индексинин өзгөрүүсү.

Номиналдуу эффективдүү алмашуу курсу – бул, соода боюнча негизги өнөктөш өлкөлөрдүн каралып жаткан куржунуна кирүүчү номиналдуу эки тараптуу алмашуу курсунун индекстеринин орточо салмактанып алынган геометриялык мааниси. t мезгил аралыгы ичинде ал төмөнкүчө эсептелинет:

$$NEER_t = (NBER_{1_t})^{w_{1_t}} \times (NBER_{2_t})^{w_{2_t}} \dots (NBER_{n_t})^{w_{n_t}} \quad (4)$$

мында,  $NBER_i$  – t мезгилинде i өлкөсүнүн (2) формуласында эсептелинген номиналдуу эки тараптуу индекси.

$W_i$  – тиешелүү салмак.

Өлкөлөрдүн каралып жаткан куржунуна камтылган негизги өнөктөш өлкөлөрдүн эки тараптуу реалдуу алмашуу курсунун индексинин орточо салмактанып алынган геометриялык мааниси сомдун реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индекси болуп саналат. t мезгил ичинде ал төмөнкүчө эсептелинет:

$$REER_t = (RBER_{1,t})^{W_{1,t}} \times (RBER_{2,t})^{W_{2,t}} \dots (RBER_{n,t})^{W_{n,t}} \quad (5)$$

мында,  $RBER_i$  – t мезгил аралыгындагы i өлкөсүнүн (3) формула боюнча эсептелинген реалдуу эки тараптуу индекси.

$W_i$  – өлкөнүн (1) формула боюнча эсептелинген тиешелүү салмагы.

Номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун динамикасы үч фактордон көз каранды. Номиналдуу алмашуу курсу биринчи фактор болуп саналат. Сомду башка валюталарга карата бекемдөө (наркын төмөндөтүү) номиналдуу жана реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексинин жогорулоосуна (төмөндөөсүнө) алып келет. Экинчи фактор – кароого алынып жаткан өлкөдөгү жана соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдөгү баанын денгээлинин өзгөрүүсү. Кыргыз Республикасындагы баанын өсүш арымынын соода боюнча өнөктөш өлкөлөрдөгү баалардын өсүш арымдарына салыштырмалуу артып туруусу, реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун жогорулоосуна, же тескерисинче болушуна алып келет. Баанын индекси реалдуу эффективдүү алмашуу курсун эсептөөдө гана кондонулат. Үчүнчү таасир берүүчү фактор болуп, Кыргыз Республикасынын тышкы товар жүгүртүүсүнүн көлөмүндөгү соодалык негизги өнөктөш өлкөлөрдүн салыштырмалуу салмактары саналат. Кыргызстандын тышкы товар жүгүртүүсүндө өлкөлөрдүн үлүшү канчалык көп болсо, сомдун алмашуу курсунун ошол өлкөнүн валютасына карата жана ошол өлкөдөгү баанын өзгөрүүсү сомдун эффективдүү алмашуу курсунун индексине ошончолук таасир бере алат.

Ошентип, реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун индексинин төмөндөөсү, эрежеге ылайык, ушул өлкөлөрдүн рынокторундагы жергиликтүү товарлардын баа жагынан атаандаштыкка жөндөмдүүлүгү жогорулай тургандыгы жана тескерисинче болушу мүмкүндүгү жөнүндө айгинелеп турат.

Реалдуу эффективдүү алмашуу курсунун кыргыз товарларынын баа жагынан атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүнө таасири 1-таблицада жалпыланган.

$$\varepsilon = \frac{E \times P}{P^*} \quad (6)$$

мында,  $\varepsilon$  - сомдун реалдуу эффективдүү алмашуу курсу,

E - сомдун номиналдуу алмашуу курсу (1 сом үчүн чет өлкө валютасынын бирдиги),

P - Кыргызстандагы баанын денгээли,

P\* - чет өлкөдөгү баанын денгээли.

**IV.1-таблица. РЭАКтын аракеттенүүсү боюнча негизги тыянактар**

<i>Көрсөткүч</i>	<i>Көрсөткүчтүн өзгөрүүсү</i>	<i>РЭАКтын аракеттенүүсү</i>	<i>Кыргызстандын товарларынын атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүнүн өзгөрүүсү</i>	<i>Эскертүү (бардык бирдей башка шарттарда)</i>
Е, алмашуу курсу	↑ номиналдуу чыңдалуу	↑ реалдуу чыңдалуу	↓ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн начарлоосу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу арзан болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу кымбат болот
Е, алмашуу курсу	номиналдуу нарксыздануу ↓	↓ реалдуу нарксыздануу	↑ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн жакшыруусу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу кымбат болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу арзан болот
<b>Р</b> , Кыргыз Республикасындагы баалардын деңгээли (сом түрүндө туюндурулган)	↑	↑ реалдуу чыңдалуу	↓ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн начарлоосу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу арзан болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу кымбат болот
<b>Р</b> , Кыргыз Республикасындагы баалардын деңгээли (сом түрүндө туюндурулган)	↓	↓ реалдуу нарксыздануу	↑ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн жакшыруусу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу кымбат болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу арзан болот
<b>*Р</b> , чет өлкөлөрдөгү баалардын деңгээли (өзүнүн валютасында туюндурулган)	↑	↓ реалдуу нарксыздануу	↑ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн жакшыруусу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу кымбат болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу арзан болот
<b>*Р</b> , чет өлкөлөрдөгү баалардын деңгээли (өзүнүн валютасында туюндурулган)	↓	↑ реалдуу чыңдалуу	↓ атаандаштыкка жөндөмдүүлүктүн начарлоосу	Чет өлкө товарлары салыштырмалуу арзан болот, Кыргызстандын товарлары салыштырмалуу кымбат болот

## V тиркеме. Коммерциялык банктарда төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу системасы

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан 1997-жылдын февраль айында коммерциялык банктарда төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу системасы (ТБЭС) колдонууга киргизилген<sup>1</sup>. 2004-жылы Улуттук банк тарабынан “Төлөмдөрдүн багытын эсепке алуу системасы боюнча нускоого” өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилген<sup>2</sup>. Бул система, төлөм тендемнин банк тутуму аркылуу жүргүзүлүүчү операцияларын чагылдыруу үчүн кызмат кылат жана тышкы экономикалык операциялардын кенири жана өз убагындагы статистикасын алууну камсыз кылат. Система өзүнө коммерциялык банктардын алар тарабынан жүзөгө ашырылуучу чет өлкө банктарындагы корреспонденттик эсептеринде, чет өлкө банктарынын кыргыз банктарындагы эсептериндеги накталай чет өлкө валютасы менен операцияларды жана резидент эместердин чет өлкө валютасындагы жана улуттук валютадагы операцияларын камтыйт. Кыргызстанда ТБЭСтин айырмалануучу өзгөчөлүгү болуп, коммерциялык банктардын чет өлкөлүк өнөктөштөр менен корреспонденттик эсептер аркылуу жүзөгө ашырылган эл аралык операциялары толук камтылгандыгы саналат, бул андан төмөн болгон учурда операциялар эске алынбаган, минималдуу баштапкы (пороговая) сумманын жоктугунан улам шартталган. Алынган маалымат маанилуу булак болуп саналат жана төлөм тендемдин түзүү жана Кыргыз Республикасынын эл аралык инвестициялык позициясын аныктоо үчүн пайдаланылат. Отчеттук маалыматтар төлөм тендемнин стандарттык компоненттеринин негизинде аныкталган операциялардын тизмесине ылайык классификацияланат жана чагылдырылат. Системанын натыйжалуу иштөөсүн Улуттук банк тарабынан иштелип чыккан “Операциялар боюнча эсепке алуунун автоматташтырылган системасы” программалык камсыздоосу камсыз кылат. Ал коммерциялык банктарда колдонулат жана автоматтык түрдө жыйынтыкталган отчеттук маалыматтарды текшерүүгө жана ката кетирилген жазууларды аныктоого мүмкүндүк берет.

Коммерциялык банктар тарабынан Кыргыз Республикасынын Улуттук банкына берилүүчү ар айлык отчеттор электрондук жана кагаз жүзүндө, отчеттук айдан кийинки айдын 15-не чейин берилет. Отчеттогу ар бир эсеп боюнча маалыматтар бир мезгилдин башталышына жана акырына карата эсептеги калдыктардын суммасын көрсөтүү менен башталат жана аяктайт, демек, ал жерде эсептердеги каражаттардын отчеттук мезгил ичиндеги жылышы катталат. Отчеттук мезгилдин башталышына жана акырына карата сальдо эсептин мүнөзүнө жараша көрсөтүлөт: ностро-эсептери жана накталай чет өлкө валютасы үчүн бир мезгилдин башталышына жана акырына карата сальдо кредит боюнча, ал эми лоро-эсептери жана резидент эместердин чет өлкө валютасындагы жана улуттук валюта түрүндөгү эсептери үчүн тескерисинче, дебет боюнча көрсөтүлөт. Бардык отчеттор иштелип чыккандан кийин маалыматтардын жалпы базасына топтоштурулат да, төлөм тендемнин стандарттык компоненттери боюнча классификацияланат.

Ушул система боюнча коммерциялык банктар толтурушкан электрондук формадагы ар бир операция банк-корреспондент, операциялардын валютасы, операциялардын датасы, операциялардын түрү, банктын кардарлары болгон өнөктөш өлкөлөр (контрагенттер), экономиканын белгилүү бир секторуна таандык экендиги, анын эсеби боюнча операциялар жүргүзүлгөн кардар өлкө боюнча классификацияланат. Операциялардын түрү, өлкөнүн аталышы, валютанын аталышы жана экономика сектору коддорго салынган формада көрсөтүлөт. ПБ-1 формасы боюнча отчеттун электрондук формасы 14-тилкеде берилген жана түшүндүрмөсү төмөндө келтирилген.

<sup>1</sup> International Translation Reporting System (ITRS)

<sup>2</sup> Улуттук банк Башкармасынын 2004-жылдын 25-ноябрындагы N30/5 токтому, Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигинин 2004-жылдын 22-декабрындагы 149-04 номеринде катталган.

Тилке номери	Тилкенин аталышы	Тилкенин мазмуну
1	Өнөктөштүн аталышы	Бул жерде чет өлкөдөгү банк-корреспонденттин аталышы көрсөтүлөт. Накталай валюта менен операцияларды эсепке алууда бул тилкеде: “накталай чет өлкө валютасы” деп көрсөтүү зарыл. Кыргыз Республикасындагы резидент эместердин операцияларын эсепке алууда “резидент эмес кардарлардын эсептери” көрсөтүлөт.
2	Өнөктөш жайгашкан өлкөнүн коду	Бул жерде банк-корреспондент жайгашкан өлкөнүн коду көрсөтүлөт. Мында, Улуттук Статистика комитетинин өлкөлөрдүн кодификаторунда келтирилген өлкөлөрдүн коддору колдонулат. Накталай чет өлкө валюталары менен болгон операцияларды же болбосо, Кыргыз Республикасында резидент эместердин улуттук валютадагы жана чет өлкө валютасындагы операцияларын эсепке алууда, Кыргыз Республикасынын кодун көрсөтүү зарыл.
3	Эсеп	Бул жерде анын классификациясына ылайык эсептин коду көрсөтүлөт (“1-ностро”, “2-лоро”, “3-накталай чет өлкө валютасы”, “4-резидент эмес кардарлардын эсептери”).
4	Валютанын аталышы	Бул жерде операция жүргүзүлүп жаткан валютанын коду көрсөтүлөт. Ошону менен Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын 2000-жылдын 5-июлундагы N26/9 токтому менен бекитилген ЭК валюталардын эл аралык классификаторунда (ИСО 4217003-97) келтирилген валюталардын тамга түрүндөгү коддору колдонулат.
5	Операция өткөрүлгөн күн	Бул жерде банктын бухгалтердик отчеттуулугунда операциянын чагылдырылган күнү көрсөтүлөт.
6	Операциянын коду	Бул жерде тиркемеде келтирилген операциялардын коддорунун тизмесине ылайык, операциянын коду көрсөтүлөт.
7	Төлөөчү өлкө-алуучунун коду	Накталай эмес операцияларды эсепке алууда: чыгыш төлөмдөр боюнча бенефициар (алуучу) өлкөнүн коду, ал эми кириш төлөмдөр боюнча – жөнөтүүчү өлкөнүн коду көрсөтүлөт. Аналогиялык түрдө, накталай чет өлкө валюталары менен жүргүзүлгөн операциялар эске алынат. Мисалы, ар кыл системалар (Western Union, Contact, Money Gram, Anelik ж.б.) боюнча акча которуу үчүн накталай акча салууда алуучу өлкөнүн коду, ал эми ар кыл системалар (Western Union, Contact, Money Gram, Anelik ж.б.) боюнча накталай акча алууда – жөнөтүүчү өлкөнүн коду. Улуттук статистика комитетинин өлкөлөр кодификаторунда келтирилген өлкөлөрдүн коддору колдонулат.
8	Сектордун коду	Бул жерде анын эсеби боюнча банкта операция ишке ашырыла турган, Кыргыз Республикасындагы банктын кардары тиешелүү болгон, экономиканын секторунун коду көрсөтүлөт. Мында, Төлөм тендеми боюнча колдонмого ылайык иштелип чыккан классификатордо көрсөтүлгөн экономиканын секторлорунун коддору колдонулат.
9	Кардар өлкөнүн коду	Бул жерде анын эсеби боюнча банкта операция ишке ашырыла турган, резиденти Кыргыз Республикасындагы банктын кардары болуп эсептелген өлкөнүн коду көрсөтүлөт. Мында Улуттук Статистика комитетинин өлкөлөр кодификаторунда келтирилген өлкөлөрдүн коддору колдонулат.



10 11	Кредит Дебет	Эсептердеги каражаттардын жылышы кредиттин жана дебет саптарында чагылдырылат. Маалыматтарды төмөнкү мүнөздө чагылдыруу зарыл: ностро-эсептери жана накталай чет өлкө валютасы менен жүргүзүлгөн операциялар үчүн – каражаттардын келип түшүүсү – кредит боюнча, дебет боюнча – лоро-эсептери жана кардар-резидент эместердин улуттук валютадагы жана чет өлкө валютасындагы эсептери боюнча операциялар үчүн, аларды эсептен алып салуу, тескерисинче: кредит боюнча – эсептен алып салуу, дебет боюнча – каражаттардын эсепке келип түшүүсү. Сумма номиналда үтүрдөн кийин эки белги менен валюталардын бирдигинде көрсөтүлөт.
12	Сумма сом менен	Бул жерде банктын бухгалтердик отчеттуулугунда операцияларды чагылдыруу күнүндөгү абал боюнча Улуттук банктын курсу боюнча сомго эквиваленттүү сумма көрсөтүлөт.
13	АКШ долларындагы сумма	Бул жерде банктын бухгалтердик отчеттуулугунда операцияларды чагылдыруу күнүндөгү абал боюнча Улуттук банктын курсу боюнча АКШ долларына эквиваленттүү сумма көрсөтүлөт. Сумма үтүрдөн кийин эки белги менен көрсөтүлөт.
14	Операция	Бул жерде ар бир акча каражатынын которулушун багыттоо жөнүндө толук маалымат көрсөтүлөт. Бул тилкедеги маалымат тиркемеде келтирилген төлөм тендеминин стандарттык классификациясы боюнча операциялардын аталыштарын кайталабастан, конкреттүү операциялардын мазмунун чагылдырууга тийиш. Бул операциялардын кодировкасынын тууралыгына контролдукту ишке ашыруу үчүн зарыл. Ошентип, “финансылык кызмат көрсөтүүлөр”, “башка иштиктүү кызмат көрсөтүүлөр”, “товардын экспорту” ж.б. түшүндүрмөлөр отчеттуулуктун толуктугуна коюлган талаптарды канааттандырбайт. Мисалы, товарды берүү үчүн акы төлөө эсебине акча каражаттарын которууда кайсы товар үчүн акы төлөө жүргүзүлүп жатканын көрсөтүү зарыл.

ПБ-1 формасы боюнча отчетко кошумча, отчеттук айдын башындагы жана акырындагы каражаттардын калдыктары боюнча маалымат жазуу түрүндө берилет. Бул маалыматтар ПБ-1 отчетунун электрондук формасында чагылдырылган, ал мезгил аралыгынын башына жана акырына карата каражаттардын калдыктары боюнча маалыматтарга дал келүүгө тийиш. Кошумча отчеттуулук төмөнкү формалар боюнча берилет:

- ПБ-1К формасы боюнча – чет өлкө банктарынын корреспонденттик эсептериндеги жана кыргыз банктарындагы чет өлкө банктарынын эсептериндеги каражаттардын калдыктары боюнча маалымат;
- ПБ-1Н формасы боюнча – накталай чет өлкө валютасындагы каражаттардын калдыктары боюнча маалымат;
- ПБ-1СИ формасы боюнча – кардар-резидент эместердин улуттук валютадагы жана чет өлкө валютасындагы эсептериндеги каражаттардын калдыктары боюнча маалымат.



## VI тиркеме. Кыргыз Республикасынын тышкы карызын мүнөздөөчү коэффициенттерин эсептөөнүн ыкмасы

Тышкы карыз (EDT) – резидент эместердин алдында чет өлкө валютасы, товар же кызмат көрсөтүү түрүндөгү төлөөгө тийиштүү болгон карыздык милдеттенмелеринин жыйындысы.

*Алынган каражаттар (DISB)* – кредитордун отчеттук мезгил ичиндеги кредиттик гарантиясынын көлөмүнөн суммаларды пайдалануу.

*Амортизацияланган төлөмдөр (AMT)* – отчеттук мезгил ичинде карыздардын негизги суммасын төлөө эсебине товар же кызмат көрсөтүү түрүндөгү төлөмдөрдү кошо алуу менен чет өлкө валютасындагы төлөмдөр.

*Пайыздык төлөмдөр (INT)* – отчеттук мезгил ичинде товар же кызмат көрсөтүү түрүндөгү төлөмдөрдү кошо алуу менен чет өлкө валютасындагы пайыздар боюнча төлөмдөрдүн иш жүзүндөгү суммасы.

*Тышкы карызды тейлөө (TDS)* – карызгерлер зарыл түрдө жүргүзүүчү амортизациялык жана пайыздык төлөмдөр.

*Алып салуу (WRTOFF)* – төлөнбөгөн карыздарды нөлгө чыгаруу.

Кыргыз Республикасынын жалпы тышкы карызы мамлекеттик тышкы карыздын, жеке тышкы карыздын жана ЭВФтин кредити боюнча карыздардын жыйындысы катары аныкталат.

$$EDT = EDT_G + EDT_P \quad (1)$$

мында,  $EDT_G$  – *Мамлекеттик тышкы карыз* – Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн тышкы карыздык милдеттенмеси, ЭВФтин алдындагы карыз, плюс аларды төлөө Кыргыз Республикасынын Өкмөтү менен гарантияланган жеке карызгерлердин тышкы карыздык милдеттенмелери. Бул Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин маалыматынын жана Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын ички булактарынын негизинде эсептелинет.

$EDT_P$  – *Жеке тышкы карыз* – аны төлөө Кыргыз Республикасынын Өкмөтү менен гарантияланбаган жеке карызгерлердин тышкы карыздык милдеттенмелери. Кредиттик каражаттарды Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн гарантиялоосуз тарткан менчик ишканалардын маалыматтарынын негизинде эсептелинет.

Тышкы карыздын көлөмү отчеттук мезгилдин акырына карата төмөндөгү формула боюнча аныкталат:

$$EDT_t = EDT_{(t-1)} + DISB_t - AMT_t - WRTOFF_t \quad (2)$$

мында,  $EDT_{(t-1)}$  – тышкы карыздын өткөн мезгилдин акырына карата көлөмү;

$DISB_t$  – t отчеттук мезгил ичинде иш жүзүндө алынган каражаттар;

$AMT_t$  – t отчеттук мезгил ичинде иш жүзүндө төлөнгөн амортизациялык төлөмдөр;

$WRTOFF_t$  – t отчеттук мезгил ичинде эсептен чыгарылган негизги суммалар.

Тышкы карыз боюнча маалыматтар өлкөнүн тышкы экономикалык абалын анализдөө үчүн зарыл болгон көрсөткүчтөрдү эсептөө үчүн пайдаланылат.

$(EDT / GDP) \times 100\%$  – жалпы тышкы карыздын ички дүң продукциясына болгон катышы;

$(EDT / XGS) \times 100\%$  – жалпы тышкы карыздын товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспортуна болгон катышы;

$TDS_{prg} = AMT_{prg} + INT_{prg}$  – жалпы тышкы карызды тейлөө эсебине график боюнча төлөмдөр;

$TDS_{act} = AMT_{act} + INT_{act}$  – жалпы тышкы карызды тейлөө эсебине жүргүзүлгөн иш жүзүндөгү төлөмдөр;

$K_{prg} = \frac{TDS_{prg}}{XGS}$  – график боюнча жалпы тышкы карызды тейлөөнүн коэффициенти, XGS-товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспорту;

$K_{act} = \frac{TDS_{act}}{XGS}$  – тышкы карызды иш жүзүндө тейлөөнүн коэффициенти.

Бул көрсөткүчтөр өлкөнүн тышкы карыздын айынан тартып жаткан түйшүгүнө жана анын карызды тейлөө боюнча жөндөмдүүлүгүнө баа берүүсүнө мүмкүндүк берет. Карыздын айынан тартып жаткан түйшүгү жана анын карызды тейлөө боюнча жөндөмдүүлүгү өлкөгө валюталык түшүүлөрдүн үлүшү менен жана өндүрүш көлөмүндө өлчөнөт.

## VII тиркеме. Эл аралык инвестициялык позицияны түзүү ыкмасы

Эл аралык инвестициялардын теңдеми статистикалык отчетту чагылдырат жана анда өлкөнүн белгилүү бир датага карата тышкы активдеринин жана милдеттенмелеринин топтолгон запасы (мисалы, жылдын акырына), ошондой эле финансы операцияларынын натыйжасында келип чыккан алардын өзгөрүүлөрү, нарктык өзгөрүүлөр, кайрадан баалоолор жана башка корректировкалоочу жол-жоболор камтылат.

Эл аралык инвестициялардын теңдеми эки негизги классификациялык топтон: Кыргыз Республикасынын тышкы активдеринен жана милдеттенмелеринен турат. Ушул топтордун компоненттери төлөм теңдеминин финансы эсебинин статьяларына ылайык келет жана функционалдык категорияларды чагылдырат. “Активдер” жана “Милдеттенмелер” бөлүгүндөгү маалыматтар Кыргыз Республикасынын тышкы активдеринин (талаптарынын) жана милдеттенмелеринин өлчөмүн, алардын түзүмүн жана изилдөөгө алынып жаткан мезгил аралыгындагы өзгөрүүлөрүнүн себептерин мүнөздөйт.

Өлкөнүн таза эл аралык инвестициялык позициясы анын тышкы активдери менен милдеттенмелеринин ортосундагы айырмасын билдирет.

Эл аралык инвестициялык позиция таблица түрүндө, төмөнкүдөй формада берилет:

Көрсөткүчтөр	Бир мезгилдин башталышына карата калдык	Операциялардын натыйжасында өзгөрүүлөр	Баалардын өзгөрүүсү	Курстардын өзгөрүүсү	Башка өзгөрүүлөр	Бир мезгилдин акырына карата калдык
А	1	2	3	4	5	6
А. Активдер						
В. Милдеттенмелер						
С. Таза эл аралык инвестициялык позиция						

Таблицаардын саптары боюнча негизги классификациялык топтор көрсөтүлгөн: Кыргыз Республикасынын тышкы активдери жана милдеттенмелери. Ушул топтун компоненттери төлөм теңдеминин финансы эсебинин статьяларына ылайык келет жана функционалдык категорияларды чагылдырат.

Активдер тике инвестицияларга, портфельдик инвестицияларга, финансы деривативдерине, башка инвестицияларга жана камдык активдерге бөлүнөт. Мына ушундай эле бөлүү милдеттенмелер үчүн да пайдаланылат (камдык активдерден тышкары).

*Каралып жаткан* таблицанын тилкелери боюнча отчеттук мезгил ичиндеги эл аралык инвестициялардын теңдеминин компоненттеринин өзгөрүүсүнө алып келген факторлор чагылдырылат.

1 жана 6-тилкелерде Кыргыз Республикасынын бир мезгилдин баш жагына жана акырына карата тышкы активдеринин жана милдеттенмелеринин абалы чагылдырылат.

2-тилкеде эл аралык инвестициялык позициянын финансы компоненттери менен реалдуу операциялардын натыйжасында келип чыккан өзгөрүүлөр келтирилет.

3 жана 4-тилкелерде баанын деңгээлинин жана валюталык курстардын өзгөрүүсүнүн таасири астында тышкы активдердин жана милдеттенмелердин нарктык баасынын өзгөрүүсү эсепке алынат.

5-тилкеде төмөндөгүлөр менен шартталган жана башка өзгөрүүлөр чагылдырылат:

- классификацияны кайрадан кароо менен (мисалы, портфельдик инвестициядан инвестициялана турган объекттин капиталындагы инвестордун үлүшүнүн көбөйүүсүнүн натыйжасында тике инвестицияга өтүү);
- кредитор тарабынан карыздарды бир тараптуу жокко чыгаруу;
- жана башка өзгөрүүлөр менен.

Эл аралык инвестициялык позициянын маалыматтары өлкөнүн тышкы экономикалык абалын анализдөө үчүн маанилүү, анткени, ал Кыргыз Республикасынын тышкы активдеринин (милдеттенмелеринин) өлчөмүн, алардын түзүмүн жана изилденип жаткан мезгил аралыгындагы өзгөрүүлөрдүн себептерин мүнөздөп берет.

*Өлкөнүн таза эл аралык инвестициялык позициясы* ошол өлкөнүн дүйнөнүн башка өлкөлөрү менен тышкы экономикалык байланышынын өнүгүшү абалын жана тенденциясын аныктоо үчүн пайдаланылат.

Таза эл аралык инвестициялык позициянын өлкөнүн ресурстары менен анын башка мамлекеттердин алдындагы карызынын ортосундагы катышты мүнөздөгөн оң же терс белгиси өлкөнүн “таза кредитор” же “таза карызкор” катары статусун чагылдырат, ал эми мунун өзү, мамлекеттин экономикалык саясатын иштеп чыгууда маанилүү ролду ойнойт (экономикалык туруктуулук программасын иштеп чыгуу жана жүзөгө ашыруу, анын каржылоо керектөөсүн аныктоо).

Таза эл аралык инвестициялык позицияны эсептөө маанилүү макроэкономикалык көрсөткүчкө – улуттук байлыкка баа берүүгө мүмкүндүк берет, ал эми анын өлчөмү өлкөнүн таза эл аралык инвестициялык позициясынын жана финансылык эмес активдеринин өлчөмүн кошуу жолу менен аныкталат.

## VIII тиркеме. Экономиканын ачыктыгын жана тышкы сооданын концентрациясын эсептөө ыкмасы

Улуттук банктын ыкмасы боюнча экономиканын ачыктыгы республиканын тышкы товар жүгүртүүсүнүн орточо маанилүүлүгүнүн ички дүң продукциясына карата катышы катары эсептелинет. Улуттук банк тарабынан колдонулуучу экономиканын ачыктыгын эсептөөнүн формуласы төмөнкүдөй түзүлгөн:

$$Opns = \frac{(Ex + Im)}{GDP}$$

мында,  $Ex$  - FOB баасы боюнча товарлардын экспорту,

$Im$  - FOB баасы боюнча товарлардын импорту,

$GDP$  - ички дүң продукция.

Концентрациялануу коэффициенти өлкөлөр боюнча (продукциялардын түрлөрүнүн) экспорттук-импорттук көлөмдөрдүн алардын чогуу алгандагы көлөмүнө карата катышынын квадраттык суммасынын квадраттык уңгусу катары эсептелинет. Тышкы сооданын географиялык же товардык концентрациясы төмөнкү формула боюнча эсептелинет:

$$K = \frac{\sqrt{\sum_{i=1}^n x_i^2}}{X}$$

мында,  $K$  - концентрациялануу коэффициенти,

$x_i$  -  $i$  товарынын экспортунун (импортунун) же  $i$  өлкөгө (өлкөдөн) экспортунун (импортунун) көлөмү,

$X$  - Кыргызстандын экспортунун же импортунун жалпы көлөмү.

Концентрациялануу коэффициентинин көбөйүүсү өлкөлөрдүн санынын (продукциялардын түрлөрүнүн) азаюусун же болбосо жалпы көлөмдө айрым өлкөлөрдүн (продукциялардын түрлөрүнүн) үлүшүнүн көбөйүүсүн билдирет.